

Proleter DEVİRİMÇİ DURUŞ

Devrimler tarihin lokomotifidir!

Aylık siyasal dergi

ISSN: 2147-4028

Mart 2024 Sayı: 118

Fiyatı: 10 TL

Nazım Hikmet'in "Dört nala gelip Uzakasya'dan / Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan / bu memleket bizim" dizeleriyle başlayan ünlü şiirini bilmeyen yoktur. MHP lideri Alparslan Türkeş'in bile, 12 Eylül sonrası bir televizyon programında bu dizeleri okumuşluğu vardır.

Nazım'ı ve şiirlerini kendi pis amaçları için kullananlar, onu "ehlileştirmeye" çalışanlar bir yana, "sevdaınız komünisttir" diyen Nazım'ı ve davasını savunanlar için, "bu memleket bizim mi gerçekten" dedirten o kadar çok olay ve durum yaşanıyor ki...

En son Erzincan-İliç'teki madenci katliamı, memleketin taşının toprağının emperyalist tekellere altın tepside sunulduğunu, sadece iş sahasının değil, bir bütün olarak bölgenin bu tekellerin emrine verildiğini gösterdi bir kez daha...

Amerikan-Kanada menşeli Anagold maden şirketi, köylülere 130 bin TL karşılığında haklarından feragat ettiklerine dair kağıt imzalatıp köyün yerini değiştiriyor; Erzincan futbol kulübüne milyon dolarlık bağış yaparak "Anagold 24 Erzincanspor" adını veriyor; 11 köy muhtarını yurtdışına seyahate gönderiyor; Maden İş'in sendika ağalarına "işveren için üzerimize ne düşünüyor yapıpazaya hazırız" dedirtecek kadar para yediyor vb...

Bu şirketin yüzde 20 hissesi de Çalık grubuna ait. Bir zamanlar Maliye Bakanı olan Erdoğan'ın damadı Berat Albayrak'ın genel müdürlüğünü yaptığı Çalık grubuna... Emperyalist maden tekelleri gittikleri yerlerde hükümete yakın böyle şirketlerle boşuna işbirliği yapmıyor. Onlar aracılığıyla önleri düzleniyor; vergi afları geliyor, yasalar değişiyor vb...

Sayfa 2'de sürüyor

Bu cennet, bu cehennem BU MEMLEKET BİZİM!

“Sömürge madencilik” böyle gerçekleşiyor! Sadece hükümetleri değil, muhalefeti, basını, sendikaları da satın alıyorlar.

Türkiye’de en çok değişen iki kanun var: Kamu İhale Yasası ve Maden Yasası! AKP döneminde maden kanunu tam 21 kez değiştirildi! 1980 öncesinde devlete ait olan madencilik alanı, ilk olarak 1985’te dönemin başbakanı Turgut Özal tarafından özel sektöre açıldı. Özal’ın devamcısı olmakla övünen AKP, özelleştirme furçasında onu defalarca katladı.

Son 15 yılda toplam 351 bin maden ruhsatı verilmiş. Ormanların ortalama yüzde 58’i, tarım alanlarının yüzde 60’ı, milli parkların yüzde 51’i madenlere ruhsatlı. Bu alan, ülkenin yarısından fazlasına denk geliyor. Yine son 15 yılda kayıtlı işletme sayısı yüzde 33 artarken, ücretli çalışan sayısı da (zorunlu sigortalı sayısı) en az yüzde 23 oranında artmış.

Milyar dolarlık bu sömürü çarkı, işçilerin düşük ücretle, uzun saatler güvencesiz biçimde çalıştırılmasıyla dönüyor. Onların kanı-canı üzerinden yükseliyor. İliç’te toplu kuş ölümleri yaşanmış önce, bitkiler kurumuş, hastalıklar artmış. Ve sonunda 9 işçi, binlerce tonluk kimyasal yığını içinde kayboldu...

Yıllardır “bir mezarları olsun bari, başına gidip ağlayacağımız” diyerek, çocuklarının kemiklerine ulaşmak için mücadele eden Cumartesi Anneleri’ne, madenci aileleri eklendi şimdi. Tepki göstermeleri bile şirket tarafından engellenen, tehdit edilen aileler... Yakın zamana kadar tarlalarda çalışan küçük üretici, yoksul köylüydü onlar. Ve daha fazla kar uğruna katledildiler.

Sadece İliç mi? Daha önce Soma’da, Ermenek’te, Zonguldak’ta aynı tablo ile karşılaşmadık mı?

ILO verilerine göre Türkiye, ölümlü maden kazalarında açık ara Avrupa birincisi! Dünya ölçeğinde bile ilk sıralarda yer alıyor.

Seri cinayetler-katliamlar işleniyor göz göre göre. Hukuksal terimle “taammüden”, yani planlı ve kasıtlı bir biçimde... Üstelik maden çalışması katliama rağmen halen sürüyor. Bu kadar pervasız ve rahatlar... Yaptıklarının yanlarına kar kalacağını biliyorlar çünkü. Bugüne kadar madenci katliamından yargılanan kaç patron oldu? Bir kaç mühendisi ortaya atıp sıyrıldılar işin içinden. Hatta ölen işçileri suçlu gösterdiler utanmadan.

Madenlerde katledilenlerin değil sadece, iş cinayetinde ölen işçilerin, tren kazalarında, depremlerde, sellerde yitirdiğimiz insanların, hangisinin katillerine gerçekten hak ettikleri ceza verildi?! Ya da toplumsal şiddetin kurbanı olanların, öldürülen kadınların, trafikte hayatını yitirenlerin vb...

Katilleri koruyan bu cezasızlık anlayışı, onları pervasız kılıyor ve yeni cinayetlerin, katliamların önünü açıyor. “Kan ve irinle gelen sermaye”ye yeni kurbanlar sunuyor. İşçinin kanını içip etini yiyen “cinayet ekonomisi” böyle dönüyor. İşçilerin ölmesi, doğanın zehirlenmesi, toplumun cinnet geçirmesi umurlarında değil! Onları varsa yoksa karları ilgilendiriyor!

İş cinayetlerinde günde 5 işçinin, her gün bir kadının öldürüldüğü bu memleket bizim mi gerçekten? Kelleşmiş dağları, çoraklaşmış toprakları, kurumuş dereleriyle bu memleket bizim mi? Şeriat çılgınlıklarının atıldığı, okulların medreseye döndüğü, eğitimin Kuran kurslarına taşındığı, çocukların taciz-tecavüze uğradığı, birçoğunun intihara sürüklendiği bu memleket bizim mi? Çöpten geçen insanların sayısının arttığı, yaşlılarımızın ölüme terk edildiği, gençlerimizin ülkeyi terk etmeye çalıştığı bu memleket bizim mi?

Elbette bunlara karşı direnenler de var. Yıllardır mücadele ederek zeytinliklerini koruyan, “dereler özgür aksın” diyerek HES’leri durduran, maden şirketlerinin girmesine izin vermeyen köylüler var. Ucuz ve güvencesiz çalışmaya karşı direnişe geçen, fiili grevler yapan, işten atıldıkları halde sendikacı olmaya devam ederek haklarını arayan işçiler var. Düşük taban fiyatını, emperyalist tarım politikasını protesto eden küçük üreticiler var. Kadına dönük şiddete, AKP’nin kadını aşağılayan politikalarına karşı sokakları dolduran kadınlar; dinci-gerici eğitime, kayyum rektöre, üniversitelerin şirkete dönmesine direnen öğrenciler, öğretmenler, öğretim üyeleri var.

Bu listeyi uzatabiliriz. Dolayısıyla direniş cephesi de oldukça geniş ve kararlı. Ama dağınık ve örgütsüz... Buna rağmen doğası tarihiyle, kültürü ve insanıyla “cennet vatan” adlandırılan bu toprakları cehenneme çevirenler, cehennemi yaşatacak olan da bu cephe. Bu cepheyi büyütmeli, birleşik ve örgütlü hale getirmeliyiz.

Zaten Nazım Hikmet de şiirini öyle tamamlamıyor mu?

“Kapansın el kapıları bir daha açılmasın / Yok edelim insanın insana kulluğunu / Bu davet bizim... Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür / Ve bir orman gibi kardeşçesine / Bu hasret bizim...”

Okurlara...

Merhaba,

Mart baharın gelişidir; hem doğaya hem de sınıf mücadelesine... 8 Mart ve 12 Mart gündemleri ile hız kazandı mücadele. Newroz’dan 1 Mayıs’a doğru akan bir sürecin başlangıcı bu...

Bu yıl ekonomik kriz daha şiddetli, kitleler daha öfkeli. Sıçramalarla ilerleyecek bir sınıf mücadelesinin dinamikleri giderek daha fazla birikiyor. Ama öncüler yetersiz. Devrimci yapılar henüz güç toplayamadılar. DİSK gibi sendikalar ise “mücadeleci sendikacılık”tan “diyalogcu sendikacılık”a geçen, daha uzlaşmacı ve eylemsiz bir çizgiye evriliyorlar.

İliç maden kazasıyla canımız yanarken, yoksulluğun acısı çok daha geniş kesimleri pençesinde kıvrandırıyor. Bu koşullarda önderlik ihtiyacı çok daha yakıcı bir biçimde hissettiriyor kendisini.

Bir tarafta da seçim yaklaşıyor. Kitleler burjuva seçim propagandasına karşı, eskiye nazaran daha ilgisiz görünüyorlar. Yıllardır “bu en kritik seçim” propagandasının ve her defasında yenilmiş olmanın yarattığı bir “seçim yorgunluğu” var kitlelerde. Ancak çok sayıda seçim bölgesinde çalışma yürüten devrimci-demokrat adaylara ilgi çok büyük. Halkçı belediyeçilik politikaları ilgiyle dinleniyor ve etki yaratıyor.

Tabii ki, halkçı belediyeçiliğin de sınırları belli. Aslanan örgütlülüğümüzü ve mücadelemizi büyütme...

Gündemdeki konulara ilişkin yazıları dergimizin sayfalarında bulabilirsiniz.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere...

118. Sayıda

3	Yerel seçimler tablosu
5	Duvarsız üniversite
6	Kaza değil katliam
7	İşyeri temsilcisinin önemi
8	İEB Paneli: Sınıf hareketinin durumu
9	Adana’da emekli sendikaları eylem
10	Bedeli ağır da olsa direneceğiz
11	DİSK Genel Kurulu: Uzlaşmacı sendikacılık
12	Halkla birlikte yöneteceğiz! Biz kazanacağız!
15	Deprem’in yıldönümünde protestolar
16	8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Newroz isyandır
17	Geleceğimizin köprüsü tarihimiz
18	5 Mart 1953- Stalin yaşamını yitirdi
19	Yerel yönetimler üzerine- 3

Yayın Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Çağdaş Büyükbaş

Adres: Mecidiyeköy mah. Ayfer sk. No: 10/5 Asım Bey Ap. Şişli/ İst. Tel: 0538 777 99 01, devrimcidurus@gmail.com, proleterdevrimcidurus2.org

Baskı: Berdan Matbaacılık, Davutpaşa cad. Güven San. Sit. C Blok No: 215-216 Topkapı/İst.

Tel: (0212) 613 1211, ISSN: 2147-4028, Yayınevi sertifika no: 48918

YEDİVEREN YAYINLARI Yerel Süreli Yayın Sayı: 118 Mart 2024, 10 TL(KDV %0)

Yerel seçimlere bir aydan az bir zaman kaldı. Partilerin adayları, ittifakları belli oldu. Düzen partilerinin yanı sıra reformist partilerin ve devrimci kurumların da tavırları netleşti. Son anda değişiklik olmazsa verili durum üzerinden seçimlere gidilecek.

Muhalefet bu kez parçalı durumda. "6'lı masa" veya "millet ittifakı" çoktan dağıldı. Her parti kendi adayı ile yerel seçimlere katılma kararı aldı. "Cumhur ittifakı" ise YRP firesine rağmen birliğini koruyor. YRP'nin de büyük şehirlerde son anda adayını çekerek AKP'ye destek vereceği söyleniyor.

Genel tabloya baktığımızda; **2023 Mayıs'ında yapılan genel ve cumhur-**

konuşmada İstanbul'u da alacaklarını söyleyerek, bunun fitilini yakmış oldu. Kuşkusuz İstanbul'u kazanmanın siyasal, moral bir önemi var. Fakat **asıl mesele, İstanbul'un en büyük rant kaynağını oluşturması.** Egemen kliklerinin her iki kanadını da asıl bu rant ilgilendiriyor.

İstanbul'un bir diğer önemi, İmamoğlu'nun geleceğini belirlemesidir. İmamoğlu, şu anda CHP'nin fiili başkanı durumunda. Seçildiği günden bu yana da Erdoğan'ın rakibi olarak konuşlandırıldı. ABD ve İngiltere başta olmak üzere büyükelçilerle görüşmeler yapması, cumhurbaşkanı adaylığında isminin öne çıkarılması ve en sonu "cumhurbaşkanı yardımcısı" olarak sunulması, Erdo-

Esasında **İstanbul, her seçimde en önemli şehirdir.** Türkiye'nin minyatürü gibidir. Onun için *"İstanbul'u kaybeden Türkiye'yi kaybeder"* demişti Erdoğan.

Bu seçimlerde de AKP her tür hileye başvuracaktır. Erdoğan şimdiden il il dolaşmaya başladı. Seçim yasasında değişiklikler yapıldı, yeni yargı paketiyle muhalefet üzerindeki baskıları arttıran maddeler getirildi. vb...

Asıl önemli olan, başta CHP olmak üzere muhalefetin ne yapacağıdır. AKP hileli bir şekilde İstanbul'u alabilir veya geçen dönem yaptığı gibi kaybettiği seçimi tanımayıp "tekrar seçim" diyebilir. Muhalefet hiç böyle bir ihtimal yokmuş, demokratik bir seçim olacak ve buna AKP de saygı gösterecekmiş gibi davranıyor. Kitleler seçimlere güven kaybetmesin, yine koşu koşu sandığa gitsin diye bu oyunu hep birlikte oynuyorlar. Oysa yine hileli ve sorunlu bir seçim yaşanacağı kimse için sır değil.

Reformizmin kötü sınavı

Reformist partiler de seçime kilitlenmiş durumdadır. Ve giderek burjuva siyasetine daha fazla bulaşıyor, benzer yöntemlere başvuruyorlar.

2023 genel seçimlerinde arkasına bir rüzgar alan TİP, bu savruluşun başını çekiyor. CHP'ye tepkiyle verilen oyları, ya da Can Atalay gibi devrimci-demokrat kesimlerin oy verdiği adayları kendi hanesine yazmış görünüyor. Bu yanılsama ile *"burada ben güçlüyüm, benim adayımı destekleyin"* dayatmasında bulunuyor. Başta Hatay olmak üzere birçok yerde bu tutumu, devrimci-demokrat kesimlerin ortak hareketini parçalayan bir rol oynadı. Daha önemlisi, **biraraya gelen kurumların aday belirleme ve yönetmede söz ve karar hakkını tanınamaması, başka adayların da çıkmasına zemin hazırladı.**

Adayların siyasal kimliğine değil, tanınmışlığına odaklanması ise, bardağı taşıran son damla oldu. Hatay'da Gökhan Zan'ı aday çıkarması en tipik örneğidir. Önce İYİP'ten milletvekili adayı olan, sonra CHP'den belediye başkanlığı isteyen, iki taraftan da istediğini alamayınca reformist partilere yanan bir kişiliği, sadece deprem döneminde görüldüğü için aday göstermek kabul edilemez. Üstelik Gökhan Zan aday gösterdiği andan itibaren CHP ile pazarlığa tutuşmaya başladı. Mustafa Sarıgül için bile *"CHP'den o aday gösterilirse çekilirim"* dedi. Diğer yandan CHP, Gebze'den adaylığını açıklayan Erkan

Yerel seçimler tablosu Çare sandıkta değil, mücadelede!

Seçimlerde "sosyalist belediyecilik" iddiasıyla çıkılamayacağını, yerelde dahi "iktidar" olunamayacağını bir kez daha belirtelim. Ayrıca belediyeler kazanılsa bile, yapılacaklarının sınırlı olduğunu bilmek gerekiyor. Fakat "halkçı belediyecilik" kapsamında azami çaba gösterilmeli, fiili-meşru mücadeleyle yasal engeller aşılmalıdır. Sonuç olarak, seçimlerin çare olmadığını, tek kurtuluş yolunun devrim ve sosyalizm olduğunu her yerde söylemeye devam edeceğiz.

başkanlığı seçiminde, muhalefetin yarattığı büyük beklenti ve umut, bu seçimlerde görünmüyor. Kitlelerde bir seçim heyecanı yaratılmış değil. Yerel seçimin kitleleri daha yakından ilgilendirdiği göz önüne alınırsa, ilgi ve isteğin artması beklenir. Ama bu seçimde böyle bir havanın oluşmadığını söyleyebiliriz.

Son seçim hüsranı, kitlelerde bir seçim bıkkınlığı, yorgunluk ve kayıtsızlık yarattı doğal olarak. Bunun elbette olumlu yönleri olduğu gibi olumsuz yönü de var. **Bu ruh hali, düzen partilerinden kopuşa, radikal arayışlara yol açıyorsa, elbette çok anlamlıdır.** Fakat genel olarak siyasetten uzaklaşmanın, her şeye güvensizleşmenin, gelecekte umudunu kesmenin bir tezahürü ise, daha vahim bir durumla karşı karşıyayız demektir. Ne yazık ki, ikincisi baskın görünüyor. Toplumsal muhalefet, özel olarak da işçi hareketi canlanmadığı sürece, bu ruh halinden çıkılması da imkansız.

Seçimin odak noktası İstanbul

2024 yerel seçimi, asıl olarak İstanbul'a kilitlenmiş durumda. Erdoğan, son "seçim zaferi"nin ardından yaptığı

ğan sonrası döneme onu hazırladıklarını gösteriyordu.

İmamoğlu, yeniden seçilemediği durumda, siyasi hayatında önemli bir yara almış olacak. Böyle bir yenilgi, CHP'deki yönetimi de sıkıntıya sokacak. Daha şimdiden CHP içinde 1 Nisan sonrası kurultay çağrısı yapanlar var. Kılıçdaroğlu taraftarlarının kızgınlığı, yerel seçimlerde aday gösterilmeyenlerin küskünlüğü, CHP'nin durulmadığının işaretleri. Özgür Özel ile CHP tabanında yaratılmaya çalışılan umut ve toparlanma, başarısız oldu. Adayların belirlenmesinde izledikleri yöntemler, gösterdikleri adaylar tabandan tepki aldı, dahası bu yönetime güveni sarstı.

Bu yönleriyle **2024 yerel seçimleri, CHP açısından daha kritik bir önem arz ediyor.** CHP elindeki büyük şehirleri, özellikle de İstanbul'u kaybederse, hem tabanında tepkiler büyüyecek, hem de yeni kapışmalara, belki de parçalanmalara yol açacak. Oysa AKP'nin İstanbul'u kaybetmesi, onu çok zorlayacak bir durum değil. Nasıl olsa yönetim elinde ve her isteğini yapıyor. Buna rağmen gücünü pekiştirmek, asıl olarak da rant alanlarını çoğaltmak için İstanbul'a asılıyor.

Baş'ı destekleyeceğini söyleyerek, CHP-TİP işbirliğini alenileştirdi.

Hatırlanacağı gibi yerel seçim öncesi, kendisini “sosyalist”, “komünist” gören birçok parti ve kurum biraraya gelerek ortak aday çıkarma görüşmeleri yapmıştı. Reformist partilerin bunu başarması kolay değildi, yine de kendilerine yarayacak şekilde birlikte hareket etme ihtimali vardı. Bunu bile başaramadılar. **Sadece TİP’le sınırlı olmayan, hatta kimi devrimci-demokrat kurumları da içine alan burjuva siyaset tarzı baskın hale geldi. Aday belirlemeden yapılan pazarlıklara kadar benzer yöntemler görüldü. Zaten seçimlere kilitlenmek, değişimi sadece sandığa bağlamak, başlı başına bir kayışın ifadesiydi.** Şimdi yönetsel olarak da benzeşilmesi, eğik düzleme bir kez girildiğinde aşağıya yuvarlanmanın kaçınılmaz olduğunu bir kez daha gösterdi.

DEM Parti’nin atağı

DEM Parti bu seçimlerde tabandan gelen tepkileri de dikkate alarak kendi adaylarıyla çıkmaya karar verdi. Geçen seçimlerde “millet ittifakı”nı desteklemesi, Kürt halkında ve devrimci-demokrat kesimlerde tepkiye yol açmıştı. **Son yıllarda silik bir profil izlemesi, kitle tabanını kaybetme riskini de beraberinde getirdi. Kazandığı belediyelerde kayyum atanmasına karşı ciddi bir direniş göstermemesi de bu riski büyüttü.**

DEM, bütün bunları telafi etmek için seçim öncesi halk toplantıları yaptı, Kürt illerinde adayları önseçimle belirleme yoluna gitti. En çok da İstanbul’da kimin aday gösterileceği tartışma konusu oldu. Başak Demirtaş, eşinden dolayı tabanda karşılığı olan bir isimdi. Fakat son anda onun yerine Meral Danış Beştaş aday gösterildi. Bunun İmamoğlu’na örtülü bir destek olduğunu söyleyenler var. Tersten Beştaş’ın da güçlü bir aday olduğu, o yüzden AKP’nin işine yarayacağını iddia edenler de...

Demirtaş yerine Beştaş’ın neden tercih edildiğini zaman gösterecek. **DEM sözcüleri, AKP ve CHP ile görüşüldüğünü, seçim sonrasına dair konuştuklarını söylüyor zaten. Öcalan üzerindeki tecridin kaldırılması için başlayan yürüyüşler ve cezaevlerindeki açlık grevleri de, yeniden “çözüm süreci” benzeri bir dönemin başlayabileceği ihtimalini kuvvetlendiriyor.**

DEM yetkilileri, görüşmelerde yerel seçimlerden ziyade Suriye’nin ele alındığını belirttiler. Zaten **“çözüm süreci”nin başlaması ve bitmesi de doğrudan Suriye ile bağlantılıydı.** ABD, Suriye’de yol alabilmek için hem Kürt hareketi hem AKP üzerinde bir baskı kuruyor olabilir. Dolayısıyla seçim sonrası Kürt sorunu Suriye üzerinden

yeniden gündeme oturabilir.

Yerel seçimler sözkonusu olduğunda asıl olarak kayyumlar üzerine yoğunlaşmak gerektiği halde, DEM bu konu üzerinde fazla durmuyor. **Kuşkusuz kayyum atanmış yerlerde belediyeleri yeniden kazanmak istiyor ve bu doğrultuda çalışıyor. Fakat kayyuma karşı bir kitle hareketi yaratmak yerine, diyalog yoluyla çözmeyi tercih ediyor.** AKP ile yapılan görüşmelerde, kayyumdan vazgeçmesini istedikleri söyleniyor. Oysa kayyum diyalogla-pazarlıkla çözülecek bir konu değil. Ciddi bir mücadele yürütülmediği koşulda kayyum başta Kürt belediyeleri olmak üzere tüm muhalif belediyelerin üzerinde bir kılıç gibi sallanmaya devam edecek.

Devrimci-demokrat adaylar

Eylül 2023 tarihinde başlayan görüşmelerde devrimci-demokrat kesimlerin ortak adaylar çıkarması yönünde bir istek vardı. Fakat bu isteğe uygun bir pratik izlenmedi. **Birlikte hareket etmenin zemini ortadan kalkınca, her kurum kendi tutumunu belirlemeye başladı.** Biz de varolan duruma göre tavrımızı belirledik.

Yerel seçimlerde devrimci-demokrat adayları destekleyeceğimizi önceden açıklamıştık. Bu noktada **adayların kişiliğinin ve programın önemine vurgu yaptık.** Adayın geçmişi, mücadelesi, bugünkü durumu, kitleler tarafından tanınması ve benimsenmesi önemliydi. Diğer yandan **dayandığı siyasal hareket ve onların savunduğu görüşler, yereldeki plan ve programları, en az adayın kişiliği kadar belirleyici bir öneme sahipti.** İlkesel olarak neleri savunduğumuzu sözlü-yazılı bildirdik, bunlardan esnemeyeceğimizi de deklare ettik. Katıldığımız tüm toplantılarda bunun mücadelesini verdik. Anlaşabildiğimiz oranda ve çerçevede destekleme kararı aldık. Elbette eleştiri ve önerilerimizi her aşamada sunmaya devam ederek...

Sözkonusu adaylar ideolojik-siyasi olarak aynı görüşte olduğumuz kişiler değil. Ama kendi adayımız olsa bile “sosyalist belediyecilik” iddiasıyla çıkılamayacağını, yerelde dahi “iktidar” olunamayacağını bir kez daha belirtelim. Ayrıca **belediyeler kazanılsa bile, yapılacaklarının sınırlı olduğunu bilmek gerekiyor. Fakat “halkçı belediyecilik” kapsamında azami çaba gösterilmeli, fiili-meşru mücadeleyle yasal engeller aşılmalıdır.**

Sonuç olarak, seçimlerin çare olmadığını, tek kurtuluş yolunun devrim ve sosyalizm olduğunu her yerde söylemeye devam edeceğiz. Seçimlere değil, kitlelerin örgütlenmesine, mücadelenin yükselmesine kilitlenmeyi sürdüreceğiz.

Yeni Yargı Paketi: Daha çok ceza, daha fazla hak gaspı

8. Yargı Paketi, 2 Mart günü Meclis Genel Kurulu’nda kabul edilerek yasalaştı. Her fırsatta tecavüzcüye, hırsıza, katile, uyuşturucu kaçakçısına af çıkartan AKP hükümeti, muhaliflerin-devrimcilerin üzerindeki baskısını yeni yasa ile biraz daha artırdı.

Yasanın en önemli maddesi, “örgüt adına suç işleme” fiilini, bundan sonra başlı başına bir suç olarak ele alması. Üstelik bu madde, daha önce AYM tarafından iptal edilmişti. Şimdi yasal hale getirilerek AYM’nin kararı boşa düşürülüyor. En rutin siyasi faaliyetler bile, “örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme” maddesine sokularak 2 yıl 6 aydan 6 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılabilir. Dahası, kişi hem “suç” olarak tanımlanan fiilden, hem de “örgüt adına suç işleme” hükmünden ayrı ayrı cezalandırılacak.

Eğer yapılan eylem “devlet güvenliğine ve anayasal düzene karşı işlenen suç” olarak tanımlanır ve “silahlı örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği” iddia edilirse, ayrıca 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası verilebilecek.

Gezi Direnişi’nin, Taksim 1 Mayıs-larının, madenci

katliamı protestosunun, Kaz Dağları’ndaki maden şirketlerine dönük eylemlerin ve AKP Hükümetini eleştiren her eylemin “devlet güvenliğine karşı işlenen suç” olarak kabul edildiğini düşünürsek, toplumsal muhalefetin düzenlediği bütün eylemler, rahatlıkla bu kategoriye sokulabiliyor. Ve artık doğrudan hapis ile cezalandırılabilir. Can Atalay, Selahattin Demirtaş gibi muhaliflerin, hapiste kalmasının hukuksal altyapısı da burada oluşturuluyor.

Yeni yasa, para cezalarına fahiş zamlar yapıyor. Buna göre 1 günlük adli para cezasının alt sınırı 20 liradan 100 liraya, üst sınırı 100 liradan 500 liraya yükseltiliyor.

Devletin tahsil edeceği para cezalarına yüzde 500 zam yaparken, devletin emekliye ödemesi gereken bayram ikramiyesine yapılacak zam oranı yüzde 50’de kalıyor. Erdoğan, yandaşlarına her sene vergi affı çıkartırken, geçilmeyen köprülere, uçak kalkmayan havalimanlarına milyon dolarlar akıtılırken, emeklinin bayram ikramiyesi sadece 3 bin lira olarak belirleniyor. Erdoğan açıkça “emekliye para yok” diyecek kadar pervasız davranıyor.

Yeni yasanın en ilginç maddelerinden birisi “siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek veya oluşumlar”ın kişisel-özel verileri işleyebilecek olması. Bu madde, hakkımızdaki tüm bilgilerin tarikatların erişimine açılacağı anlamına geliyor.

Bu düzenlemelerin Resmi Gazete’de yayımlandıktan sonra 1 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe gireceği belirtiliyor.

Erdoğan yönetimi, ekonomik krizin cenderesinde boğulan kitlelerin, ağır sömürü koşulları altında bunalan işçilerin kendisi için ne kadar büyük bir tehdit olduğunu görüyor. Yaşadığı sarayın bir günlük harcaması, asgari ücretle geçinen 3 bin kişinin 1 aylık maaşına denk düşüyor. Saraydaki şatafatla yoksul evlerinin sefaleti arasındaki açığı giderek büyüyor. Ve artık açıklıkla cebelleşen kitleleri, “itibardan tasarruf olmaz” sözleriyle kandıramadığını görüyor.

Bu nedenle bugünden önlem almaya çalışıyor. Yeni yasalar çıkartarak, ağır hapis cezaları belirleyerek, hapishanedeki tutsaklar üzerindeki baskıyı artırarak, sınıf mücadelesini engellemeye çalışıyor. Yeni Yargı Paketi’nin tek anlamı budur. Ancak kitleler yaşam hakkını savunmak için sokaklara döküldüğünde, bunu durdurabilecek bir yasa maddesi de yoktur.

Öğrencilere kapalı, faşist ve cihatçı çetelere açık!

9 Şubat 2024 tarihinde açıklanan kararla İstanbul Üniversitesi'nin kapıları ziyarete açıldı. Atanmış rektör Osman Bülent Zulfikar, bu kararı şöyle açıkladı: *"28 Şubatlardan kalan o kötü izlerin, karanlık günlerin ülkemize yakışmadığını düşünüyoruz. Ülke halkıyla, insanıyla bir bütündür. Bunu bize geçmişte, hatta en son 15 Temmuz'da da birçok kere göstermiştir. Üniversiteli ve üniversitesiz ayrımını doğru bulmadığınız için bu kapılar herkese açık."*

Osman Bülent Zulfikar, rektör olarak atanmasından önce ve sonra yaptıklarıyla bilinen bir isim. Kendisi, Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı olduğu dönemde Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığını yapmış.

2004 yılında da Bakanlar Kurulu kararı ile YÖK üyeliğine atanmış. İlerleyen dönemlerde, kendisi hakkında yazılan bir raporda; *"kan hastalıklarının tedavisi için gereksiz yere yüksek bedelli kan ilaçları yazdığı, eczane ve ilaç şirketleri ile işbirliği yaparak kamuyu zarara uğrattığı, parasal konularda zaafiyeti olduğu"* ifadeleri geçiyor.

İstanbul Üniversitesi'ne rektör olarak atanan biri için, bu geçmiş şaşırtıcı değil tabii. Rektör olarak atandıktan sonra da çizgisini bozmadı. Kardeşini başkanışmanı olarak atadı, kendisine ve ailesine istediği oda verilmediği için, İstanbul Üniversitesi resmi internet sayfasından bir şikayet mektubu yayınladı. Devletten en çok ödeneği alan okulun rektörü olarak, işlevsiz kalan yemekhane ve kütüphane için hiçbir şey yapmadı. Ve son olarak "duvarsız üniversite" kararı ile tekrar gündeme geldi.

Atanmış rektör, onu atayanlar ve yandaşları; "duvarsız üniversite" uygulamasının dünyanın gündeminde olduğunu, halktan kopuk bir üniversite gençliği istemediklerini, bilimin herkes için olması gerektiğini söylüyorlar. **Öğrencilerine fakülteler arası geçiş yasağı koyan bir üniversite yönetimi, eğitimi, bilimi, öğrencileriyle halkı birlik haline getirmeyi asla umursamaz.** Fikirlerinin ve zikirlerinin farklı olduğunu biliyoruz.

İstanbul Üniversitesi uzun yıllardır devrimci gençliğin güçlü olduğu okullardan biriydi. Denizlerin okuluydu, baskın olan her zaman devrimci fikirler ve örgütlenmelerdi. Ancak **Gezi'den sonra bu durum değişmeye başladı. Okula bir polis odası kuruldu, cihatçı ve faşist çeteler okulda cirit atmaya başladı ve devrimci öğrencilere pusu kurup saldırıya geçtiler.** Gezi Direnişi'ni bir kez daha yaşamak istemeyen AKP, İstanbul Üniversitesi'ni ve devrimci gençliğin güçlü olduğu bütün üniversiteleri abluka altına aldı. Boğaziçi Üniversitesi'ne "kayyum rektör" atanması, buna karşı çıkan öğretim üyelerinin görevden alınması, öğrencilerin tutuklaması vb. bu saldırı zincirinin halkalarıdır.

Günümüze uzanan süreçte öğrenciler fişlendi, okuldan uzaklaştırıldı, cihatçı ve faşist çeteler polislerle birlikte okula sokularak devrimci öğrencilere saldırdı. Tekbir seslerine satırlar, palalar, sopalar eşlik etti.

"Duvarsız Üniversite" modeli ile amaçlanan; öncelikli olarak üniversite gençliğinin devrimci fikirlerle ve örgütlenmeye açık olan yönünü bastırmak, dincigerici örgütlenmenin önünü daha fazla açmaktır. Zaten yaşanan da budur. Tarikatlar, onyıllardır sınav sorularını çalarak, ODTÜ, Boğaziçi, İstanbul Üniversitesi gibi devrimci geleneğe sahip okullarda dinci öğrencilerin sayısını artırmaya çalışıyorlar. Belli ki buna rağmen içerideki tarikat örgütlenmesi yetmiyor, devrimci öğrenciler üzerinde baskı kurmak için dışarıdan daha fazla insan getirmeye ihtiyaç duyuyorlar. Artık devrimci öğrenciler, okulun içinde bile tarikatçı grupların, Suriyeli-Afgan çetelerin kuşatmasını yaşayacaklar. Öğrencilerin okul içi faaliyetleri, sadece okuldaki dinci öğrencilerin değil, dışarıdan gelen tarikatçıların müdahalesine maruz kalacak.

Bu karar aynı zamanda ciddi bir güvenlik sorunu da oluşturuyor. Kampüs içinde özgür bir ortamda, normal bir kıyafetle gezen, oturan kadın ve erkek öğrenciler, bahçeye yığılmış gerici kitlenin "mahalle baskısı", tacizi, sözlü-sözsüz müdahalesi ile kuşatılacaktır. Yanısıra, ders verilen bir amfiye serbestçe girip selfi çeken gruplar, dersi anlatan hocaya da müdahale etme, dersin içeriğine karışma hakkını elde etmektedir. Binanın içinde ders verilirken, binanın dışındada, bahçede onlarca kişinin piknik yapıp top oynamasının, gürültü ile dersi bozmasının önünde bir engel kalmamıştır.

Bir diğer amaç da, İstanbul Üniversitesi'nden başlayarak tarihi okulları ticaret merkezi, rant merkezi haline getirmektir. Kamuya ait olması gereken eğitim ve bilim alanını özelleştirmek, turistik bir cazibe merkezi yapmaktır.

Kaldı ki üniversiteyi halkla buluşturmak, üniversite kampüsünü ziyarete açmak gibi sadece mekana dair bir yöntemle yapılabilecek bir şey değildir; AKP'nin de böyle bir amacı olmadığı-olmayacağı açıktır.

Ara tatil döneminde apar-topar, yangından mal kaçırır gibi açıklanan bu karara öğrencilerin cevabı, tarihi kapının önünde eylem yapmak oldu. Bütün üniversite öğrencilerini düşündüğümüzde, eylem öncelikli olarak güvenlik kaygısıyla yapıldı; ancak bununla kalmadı. **Güvenlik kaygısıyla başlayan eylem, öğrenci meclisleri kurulması ve özerk-demokratik üniversite talebiyle birleşti.** Devletin eyleme ve

öğrencilerin taleplerine cevabı ise, yine polis şiddeti oldu. Bir öğrenci yaralandı, hastaneye kaldırıldı, birçok öğrenciye şiddet uygulandı.

İlk aşamada güvenlik kaygısı olmak üzere; özerk-demokratik üniversite için de, öğrenci hareketinin halkla bütünleşmesi ve bilimin halka açılması için de, esas olan örgütlü mücadelemizdir. Devletin faşist ve cihatçı çetelerini püskürtecek, devrim ve sosyalizm mücadelesini güçlendirecek ve güzel günleri yaratacak en önemli unsur, örgütlü mücadelemizdir.

"Tutsaklara para yatırmak", tutuklama sebebi!

27 Şubat günü sabah saatlerinde İstanbul ve İzmir'de birçok eve baskın düzenlendi. Baskınlarda SMF, ESP, SKM ve Partizan'dan 15 kişi gözaltına alındı.

Gözaltılara ilişkin SKM aynı gün saat 19.30'da Kadıköy Süreyya Operası önünde bir basın açıklaması gerçekleştirdi. Açıklamaya saldıran polis, burada çok sayıda kadını gözaltına aldı.

İşçi Emekçi Birliği de gözaltılara ilişkin önce bir açıklama yayınladı. Ardından 29 Şubat günü, Tuzla İçmeler Köprüsü'nde eylem yaptı. Eylem sırasında çevrede polisin yoğun bir kuşatma oluşturduğu görüldü.

Gözaltındakiler 1 Mart günü mahkemeye çıkarıldılar. SMF üyesi Metin Keleş ve Arzu Aksakal, DEM Parti PM üyesi Sıtkı Güngör tutuklandı. ETHA'nın Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İnsan Hakları Derneği (İHD) MYK üyesi Mehmet Acettin'e ev hapsi cezası verildi. ESP'li Ali Haydar Keleş, Mert Çuhadar, Mesut Çeki, Uğur Ok, Ali Karaçay ve Mesut Gerçek, SKM MYK üyesi Ezgi Gürbüz, SKM Genel Meclis üyesi Hacer Elçin, Ceylan Yayınları İmtiyaz Sahibi Hüseyin Gültepe, SMF Dönem Sözcüsü Barış Kayaoğlu, Partizan okuru İbrahim Hakkı Eren adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

İstanbul'da 27 Şubat'ta gözaltına alınarak İzmir'e getirilen Sosyalist Kadın Meclisleri (SKM) Genel Sözcüsü Tanya Kara ve SKM Genel Meclis üyesi Meliha Kayacı da tutuklandı.

Gözaltıların ve tutuklamaların sebebi, cezaevlerindeki tutsaklara para yatırmak olarak kayıtlara geçti. Devlet cezaevlerindeki tutsakları yalnızlaştırmak ve tamamen tecrit etmek istiyor. Bu nedenle, kendi ailesinden bir tutsağa para yatırmak bile, gözaltı, hatta tutuklama gerekçesi haline getiriliyor. Devrimci tutsaklar onurumuzdur. Baskılar ve saldırılar, onları sahiplenmemizi engeleyemez.

Kaza değil katliam

Erzincan'ın İliç ilçesindeki Çöpler Altın Madeni'ndeki siyanür havuzu, 13 Şubat günü patladı. **Toprak kaydı. 9 insanı yuttu. 10 milyon metre-küp toprak, saniyede 10 metre hızla, toplamda 800 metre yer değiştirdi.** Toprak, resmi rakamlara göre 300 dönümlük bir alana yayıldı. Siyanür toprağa karıştı.

İlk gün göstermelik biçimde arama-kurtarma çalışmalarının sürdürüldüğü söylenmişti, yetkililer tarafından. Ancak yağın yağmur altında, balçık halindeki toprağın aranamayacağını da anlatıyorlar konunun uzmanları. Keza, 300 dönümlük bir alanda, yer tespitinin yapılmasının mümkün olmadığını, cenazelerin asla çıkarılamayabileceğini de söylüyorlar.

Diğer sorun ise, toprağa, suya, yeraltı kaynaklarına ve Fırat Nehri'ne karışan siyanür... Yeni bir "Çernobil" yaşandığı ileri sürülüyor.

Siyanür madenciliği katliamdır

Anagold Madencilik, ABD merkezli SSR Mining ile Türkiye'den Çalık Holding'in ortaklığı ile kurulmuş bir şirket. 2010 yılından bu yana Çöpler Madeni'ni bu şirket işletiyor. Bu madende altın çıkarma faaliyeti değil, altın "üretimi" yapılıyor. **Normal bir altın madeninde, toprağın içindeki altın parçacıkları çıkartılır. Altının parça değil mineral olarak bulunduğu madenlerde ise, siyanür havuzları kurulur.** Toprak bu havuzların içine dökülüp, içindeki tüm değerli mineraller ayrıştırıldıktan sonra çıkan atık bir yere yığılır.

Çöpler'de yaşanan katliam, normal bir dağın çökmesi, toprağın kayması ile gerçekleşmedi; siyanür havuzundan çıktıktan sonra bir çukura yığılan ve zaman içinde çevresindeki dağlardan daha büyük bir yüksekliğe ulaşan bu toprak yığınının ("pasa" adı verilen atık toprak) çökmesi ile yaşandı. **Herhangi bir toprak değil, siyanürle yüklü kimyasal bir toprak yüzlerce metre yol aldı, yüzlerce dönüm alana yayıldı.** Yanısıra siyanür ve sülfirik asit boruları patladı, zehirli kimyasallar toprağa aktı.

Siyanür madenciliğinde 1 ton topraktan 1 grama yakın altın çıkartılıyor. Altın Madencileri Derneği, siyanürün en etkili ve en ekonomik yöntem olduğunu savunuyor. Doğanın katledilmesi, insanın yokedilmesi, suların zehirlenmesi, kanserin artması zaten onların sorunu değil.

Dünyada 19. yy sonlarından itibaren siyanür madenciliği kullanılıyor. **Romanya'da 2000 yılında yaşanan maden kazasındaki siyanür sızıntısı, Çernobil'den sonra en büyük endüstriyel kaza olarak kayıtlara geçince, dünyada siyanür madenciliği azaltıldı, yapılanlar ise gizlendi.**

Türkiye'deki kullanımı ise, tam da bu olaydan sonra, 2001 yılında Bergama'da başladı. Aslında maden şirketi 1990'ların başından itibaren Bergama'ya göz dikmişti. Bergama köylülerinin uzun mücadelesi sonucunda siyanür madenciliği öğrenildi; buna karşı tepki büyüdü. Ancak zamana yayılan biçimde ve devletin bütün olanaklarının

kullanılmasıyla, direnen işçiler bertaraf edildi, direnişin önderleri katledildi ve

2001'de bu madencilik hayata geçirildi. Bugün Türkiye'de 20 civarında şirketin bu yöntemi kullandığı biliniyor.

Siyanür madenciliği, sadece bulunduğu alanı kirletmekle kalmıyor. Mesela Çöpler Madeni, Fırat Nehri'ne sadece 350 metre uzaklıkta. Madenden yeraltı su kaynaklarına sızan siyanür, Fırat Nehri'ni ve bölgenin su kaynaklarını zaten sistematik olarak zehirliyordu. Şimdi yaşanan pasa kaymasının ardından, Fırat'a ani ve çok büyük ölçekli siyanür karışması söz konusu. Devlet yetkilileri elbette "önlem aldıklarını" ve bir sorun çıkmayacağını anlatıp duruyorlar. Oysa böyle bir şeyin önlemine almak mümkün değil. **Ve Fırat'ın zehirlenmesi, Türkiye'de yanından geçtiği bütün kentlerin yanı sıra, Suriye, Irak ve Basra Körfezi'ni de kirletecektir.** Patlayan siyanür dağı, yağın yağmurun da etkisiyle, bu güce sahiptir.

Katil Anagold Madencilik, devlet, sendika

Böylesi olaylar, burjuva basında ve devletin ağzında bilinçli bir biçimde "kaza", "felaket", "facia" gibi kavramlarla tanımlanır. Oysa **deprem, maden patlaması vb. büyük yıkımların asıl sorumlusu her zaman kapitalizmin kar hırsıdır. Devlet ve patronlar göz göre göre bir katliamın-yıkımın yolunu açmışlardır; işbirlikçi sendikalar da her zaman bu katliamın ortağıdır.**

Çöpler Madeni'nin kurulma sürecinin her aşamasında TMMOB'tan bölgedeki kitle örgütlerine kadar çok geniş bir kesim, madenin zararlarına, yaratacağı yıkımlara dikkat çekmiş, çok sayıda raporlarda bu yıkımlar bilimsel olarak ortaya konmuştur. Buna rağmen, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum başta olmak üzere devlet bürokratları, ÇED raporlarında ve diğer resmi belgelerinde her şeyi örtbas ederek, şirketin istediği izinleri verdiler; madenin çalışmasının önündeki engelleri kaldırdılar. Bu "engeller"in içinde, madene karşı eylem yapanların engellenmesi ya da tutuklanması da vardı; şirketin bölgedeki halkta "rıza" oluşturması için olanak sağlamak da... Belli "rüşvet"ler karşılığında, sadece 1-2 km uzaklıktaki köylerin halkının şikayet, tazminat vb. hakları gaspedildi.

İşbirlikçi Maden-iş sendikası da işçilerin değil, patronun yanındaydı. Bugüne kadar işçilerin, çalışma

koşullarına ilişkin hiçbir uyarısını dikkate almadı; en ağır ve güvensiz koşullarda çalışma dayatmasının bir parçası oldu sendika. İşçiler sorunları ifade ettiğinde baskı ve tehditle sindirmeye çalışıyordu. Tam da bu nedenle **işçiler, katliamdan iki hafta önce Türkiye Maden-iş sendikasıyla toplu olarak istifa ederek Bağımsız Maden-iş sendikasına üye olmaya başlamış, ancak patronun engelleri ile karşı karşıya kalmışlardı.**

İşçiler, madendeki bütün sıkıntıları biliyor ve anlatıyorlar. Mühendis olmak gerekmediğini, söz konusu toprak yığınının gözle görülür çatlaklar oluşmaya başladığını görmüş, uyarılmışlar. Keza madende kullanılan dinamitlerin kentin yerleşim yerlerinde etkili olduğunu, binaları salladığını, ama maden şirketinin pervasızca çalışmaya devam ettiğini söylüyorlar.

Haziran 2022'de bu madende yine siyanür sızıntısı olduğu haberleri basında yer almış, kısa bir süre şirket kapalı kaldıktan sonra, yine devlet izinleri ve raporları ile madenin çalışmasına devam edilmişti.

Dahası madenin aktif bir fay hattı üzerinde olduğu, çok küçük bir depremde bile o siyanür havuzlarının, atık toprak yığınının patlayacağı biliniyor. Buna rağmen insanın, doğanın yağmalanması devam ediyor.

Hep birlikte örtbas çabası

Şimdi yine devlet-şirket ortaklığı ile katliamı örtbas etmeye çalışıyorlar. Yetkililer bir sorun olmadığı konusunda kitleleri ikna etmeye çalışıyorlar. Bu arada, **bölgeye gelerek durumu anlamaya çalışan Dersim İHD yetkilileri gözaltına alınıyor.** Gelemesinler, görmesinler, yalanlarını ortaya çıkartmasınlar diye... Dersim'den Erzincan'a geçiş yasaklanıyor bir anda. Erzincan'dan ise bölgeye giriş tamamen kapatılıyor. Mesela bölgedeki köylere geçiş, o köylerde yaşayan köylüler açısından bile yasaklanıyor. Bir yasak da şirket tarafından koyuluyor. İşçilerin konuyla ilgili açıklama yapmasını engellemek için tehditler savruluyor.

Ancak onların bu çabası, yaşanan insan ve doğa katliamını örtbas etmeye yetmiyor. Göstermelik olarak gözaltına alınan birkaç mühendisin, saha sorumlusunun üzerine katliamın sorumluluğunu yıkmaya çalışmak da onları kurtarmaya yetmeyecek.

Maden şirketlerinin devletle işbirliği halindeki bu büyük yağmasını durdurmanın, yaşam hakkımızı savunmanın yolu daha büyük mücadeleden geçiyor.

İEB maden katliamını protesto etti

İliç'teki madenci katliamı 14 Şubat'ta İşçi Emekçi Birliği tarafından yapılan eylemle protesto edildi. İstanbul'da Mecidiyeköy Cevahir AVM

önünde, saat 19'da başlayan eylemde "Kahrolsun ücretli kölelik düzeni", "Kader değil bu bir katliam", "Yaşasın sınıf dayanışması", "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz", "İşçilerin birliği sermayeyi yenecek" sloganları atıldı.

Açıklamada İliç'teki madeni işleten Anagold'a yapılan vergi indirimleri ve kıyaklar, meslek odalarının bu madene izin verildiği süreçte yaptığı uyarılar ve raporlar hatırlatıldı. Devletin tekellere işçi kanı üzerinden devasa karlar sağlamak için kanunları değiştirdiği belirtildi.

Sınıf mücadelesinde İŞYERİ TEMSİLCİSİNİN ÖNEMİ

İşyeri temsilciliği, sınıf mücadelesinde önemli bir role sahiptir. **Onun önemi, doğrudan üretim yerinde olmasından, işçilerle içi içe bulunmasından gelir.** Başka bir ifadeyle tabana yakın, tabanın iradesini en iyi yansıtan birimler olasıdır.

İşyeri temsilcisi, işyerlerinde çalışan işçilerin sorunlarını, haklarını, çalışma koşullarını -bizzat kendisi de yaşadığı için- en iyi bilen kişidir. İşçilerin gözü, kulağı, sesi durumundadır. Patronlarla ilk muhatap olan da temsilcidir.

Diğer yandan sendikayla işçiler arasında köprü işlevi görür. Sendika ile işçilerin bağıni kurar, sendikanın işçiler üzerinde denetimini sağlar. **İşçilerin sendikal haklarını savunur; işyerindeki sorunlara dair sendika adına patronlarla görüşmeler yapar.**

İşyeri temsilcisi olmadan işyerindeki sorunlara karşı örgütlü mücadele yürütülemez. **İşçiler, işyeri temsilcisi aracılığıyla örgütlü mücadele yürütür, hak alır, haklarını savunur.** Sendikalar da işyeri temsilcisi olmadan ne işyerlerini, ne de işçileri denetleyebilirler.

İşyeri temsilciliğinin bir başka önemi de, tabanın sendikada söz, yetki, karar sahibi olmalarını, tabanın iradesini sendikalara taşıyarak sendikal demokrasinin işlemlerini sağlamasıdır.

İşyeri temsilciliği, bu kadar önemli bir işleve sahip olmasına karşın, ne yazık ki, günümüzde unutulmuş, işlevsizleşmiştir. Komünist ve devrimci örgütlerin zayıflamasıyla birlikte, işçi sendikalarının gerilemesine paralel olarak işçi temsilciliğinin önemi de azalmıştır.

“İşçi temsilcisi”nden

“İşyeri sendika temsilciliği”ne...

Her sınıf, topluluk, siyasi oluşum, grup-çevre vb. kendilerini ifade etmek için temsiliyete ihtiyaç duyar. Temsilci, bir kurum adına söz söyleme, tartışma yetkisine sahip olan kişi ya da kişilerdir; kurumun iradesini temsi eder. Bu yetki, onlara kurum tarafından verilmiştir.

İşçi temsilcileri de kendi sınıfı olan proletaryayı temsil ederler. Seçildikleri işyerlerinde işçilerin iradesini temsil eder, onlar adına konuşurlar. **İster kendiliğinden gelişsin, ister örgütlü bir şekilde başlasın her mücadele süreci kendi temsilcileri-ni, sözcülerini ortaya çıkarır.**

Türkiye işçi sınıfı mücadelesi de böyledir. Öncesinde fiili yürütülen işçi temsilciliği, 1936 yılında 3008 sayılı iş kanunuyla yasal hale büründü. 1963 yılında yapılan bir değişiklikle ise, “işçi temsilciliği” yerini “işyeri sendika temsilciliği”ne bıraktı. Temsilciler artık işyerindeki işçiler tarafından seçilmeyecek, sendikalar tarafından atanacaktı!

“İşçi temsilciliği” yerine “İşyeri sendika

“İşçi temsilciliği” yerine “işyeri sendika temsilciliği”nin getirilmesi, basit bir ifade değişikliği değil, içeriksel köklü bir değişimdir. Amaç temsilcileri, işçilerin haklarını değil, işyerinin ve sendikanın haklarını savunan konuma getirmektir. Aynı zamanda devrimci, demokrat işçilerin temsilci olmasını engellemektir.

temsilciliği”nin getirilmesi, basit bir ifade değişikliği değil, içeriksel köklü bir değişimdir. Amaç, işçi vurgusunu silikleştirmek; temsilcileri, işçilerin haklarını değil, işyerinin ve sendikanın haklarını savunan konuma getirmektir.

Aynı zamanda devrimci, demokrat işçilerin temsilci olmasını engellemektir. Çünkü sözkonusu düzenleme ile temsilcileri görevden alma yetkisi de sendikalara verilmiştir. Böylece sendika yöneticilerinin ve patronların tercih etmediği işçiler, temsilci olamayacaktır. Seçimle değil, atamayla gelen temsilciler de, doğal olarak atayanların temsilcisi olurlar. Yani işçilerin değil, sendikaların gözü, kulağı, sesidirler.

Bütün bunlara rağmen işçilerin örgütlü olduğu yerlerde sandıklar kurularak seçilen işçi temsilcileri vardır. Keza atama yoluyla geldiği halde, işçilerin haklarını korumaya çalışan az sayıda temsilci bulunmaktadır. Ama **ağırlıklı olan, işyeri temsilcilerinin sendika adına işçileri denetlemesi, mücadelede öne çıkan işçileri ispiyonlaması, dahası sendika yöneticilerinin tetikçisi olmalarıdır. Bunun çokça örnekleri yaşanmıştır.** Özellikle Türk Metal temsilcileri mafyaya bulamış kişilerden seçilmiş, işçiler üzerinde terör estirmiştir.

Elbette temsilciler, sendika adına işçileri denetlemeli, sendikal hakları savunmalıdır. Bunlar işçi temsilcilerinin asli görevidir. Fakat sözünü ettiğimiz işyeri temsilcileri, işbirlikçi sendikacıların güdümündedir; o sendikalar da sınıfa yabancılaşmış, patronlaşmıştır. İşbirliğinde sınır tanımadıkları için, atadıkları temsilcilerin de işçinin değil, kendi çıkarlarına hizmet etmesini isterler. Böyle de yapıyorlar.

İşyeri temsilcisi, işçilerin temsilcisi olmalı

İşyeri temsilcileri, işçilerin sözcülüğünün yanısıra; işçilerin sınıfsal yönden eğitiminden ekonomik mücadeleyle siyasi mücadeleyi birleştirmeye, **İşçileri sendikada söz ve karar sahibi kılmaktan TİS ve greve hazırlamaya kadar çok yönlü görevleri**

üstlenmelidir.

Her şeyden önce işçi temsilciliğinin içeriğini boşaltan, dahası patronların hizmetine sokan “işyeri sendika temsilciliği” düzenlemesine karşı mücadele yürütülmelidir.

Atama yoluyla değil, bizzat işyerlerinde işçiler tarafından seçilmeli, görevini yerine getiremeyen temsilciler, yine seçenler tarafından görevden alınmalıdır.

Temsilci kendisini de ideolojik-politik olarak sürekli geliştirmeli, işçilerin ideolojik-politik mücadelesinden sorumlu olmalı, işçileri bu yönde eğitmelidir. Hem kendisini, hem de temsilini üstlendiği işçileri, toplumun diğer sorunlarına duyarlı hale getirmeli, ekonomik mücadeleyle sınırlı kalmayan bir pratik izlemelidir.

TİS dönemlerinde işçileri TİS sürecine katmak ve greve hazırlamak da temsilcinin görevidir. İşçiler arasında TİS komitesi oluşturmalı, TİS taslağı bu komite tarafından hazırlanmalıdır. Sonrasında TİS komitesini grev komitesine dönüştürerek, ya da yeni bir grev komitesi kurarak, grevin de işçilerin aktif katılımıyla sürmesini sağlamalıdır.

Her hareketin başarısı, tabanla kurduğu ilişkiye bağlıdır. İşyeri temsilcisi, tabanla kurulan bağda belirleyici role sahiptir. Tabana en yakın birim olduğundan, kimi zaman taban komitesi görevini üstlenir. Ne yazık ki, birçok fabrika ve işyerinde, taban komiteleri yoktur. Özellikle sendikalı olan işyerlerinde, sendikalar atadıkları işyeri temsilcisiyle yetinirler. Oysa taban komiteleri yaşamsal önemdedir.

İşçi sınıfının en önemli taban komitesi, işyeri komiteleridir. Temsilci tek bir kişi iken, komite en az üç kişinin fikir ve güç birliğidir. Bir fabrikada her bölümünün komitesi ve onun üzerinde üst komitenin olması, güçlü bir işçi örgütlülüğü anlamına gelir. Tek kişinin ufku dar ve sınırlı iken, komitenin ufku daha ileri ve geniştir. Komitenin tabanla bağları da temsilciden daha güçlüdür. Komite, birbirini denetleyen mekanizmadır aynı zamanda. Temsilci -hele tabandan kopuksa- bir denetim mekanizması olmaz, yabancılaşmaya, savrulmaya açık hale gelir.

Türkiye işçi sınıfı hareketine damgasını vuran eylemler, gücünü taban komitelerinden almıştır. 15-16 Haziran direnişinden “bahar eylemleri”ne, son olarak “metal fırtınası”na kadar başarılı bütün eylemlerin arkasında taban komiteleri vardır.

İşçi temsilcileri gücünü tabandan alırlar. İşyeri temsilcisi, ister sendikacılar tarafından atasın, isterse seçimle gelsin, tabanla ilişkilerini güçlendirmeli, bunu örgütlü hale getirmelidir. O yüzden ilk yapması gereken; işyeri komitesini oluşturmak, komiteli bir çalışmayla mücadeleyi yükseltmektir.

İEB paneli:

“Sınıf hareketinin durumu ve NE YAPMALI”

İşçi Emekçi Birliği'nin düzenlediği “Sınıf hareketinin durumu, deneyimlerimiz ışığında NE YAPMALI” konulu panel, 25 Şubat Pazar günü, Şişli Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi. Saygı duruşu ile başlayan panel, 4 oturum halinde ve 22 kurumun katılımıyla yapıldı. Konuşma sırası, kura yöntemiyle belirlenen panelde, konuşmacılar sınıf hareketinin sorunlarına dair değerlendirmelerini yaptılar ve önerilerini sundular.

Panel'de Proleter Devrimci Duruş adına yapılan konuşmanın metnini yayınlıyoruz:

Sınıf mücadelesinin yaşadığı sıkıntılara ilişkin “Ne yapmalı” sorusuna genellikle “sınıf içindeki çalışmaları artırmak” üzerinden yanıtlar verilir. Bu doğrudur, ancak eksiktir. **Sınıf çalışmasının nasıl yapıldığı, kimin yaptığı, sınıfa ne götürdüğü ve sınıftan ne istediği gibi bir sürü soruyla birlikte yanıtlamak gerekir bunu.** Çünkü devrimcisienden reformistine, gericisinden düzen partisine her kesim, zaten kendi sınıf çalışmasını, kendi anladığı biçimde yürütür. Daha çok işçiyle tanışan, daha çok işçiyi bir eyleme ya da etkinliğe çağıran bir kurum, gerçekten sınıf çalışması yürütüyor olabilir mi?

Aslında **sorun, nicelikte değil, niteliktedir. Daha fazla sayıda insanı mücadeleye çekmeyi başarabiliriz. Ancak bu kişilerin bilincini değiştirip dönüştürmüyorsak, daha nitelikli eylemler yapmıyorsak, sadece sayısal fazlalık, sorunu çözmeye yetmez.** Mesela, 1 Mayıs günü Maltepe'deki icazetli alanda yüzbinlerce kişi toplanabilir. Ancak Taksim'i zorlayan 15-20 kişinin yarattığı etki, Maltepe'deki mitingden çok daha büyüktür, burjuvaziye saldırdığı korku çok daha derindir.

Nicelik değil nitelik önemli dedik. Ya da şöyle ifade edelim. **Sınıf mücadelesinde belirleyici unsur, kitleleşme değil, örgütlenme sorunudur. Kitleleşmek ile örgütlenmek, birbirinden çok farklı iki konudur. Kitle kavramı bir “yığın”ı ifade eder, şekilsiz ve gevşektir; örgüt kavramı ise bir güçtür.** Hedefi, iradesi, yol haritası, programı, tüzüğü olan bir güç.

Ve her sorunun özü örgüt sorunudur, örgütlenme sorunudur.

İşçi sınıfının iki örgütü vardır: İşçiler örgütü ve devrimciler örgütü.

Sendikalar, işçi sınıfının en geniş örgütlenmeleridir; daha doğrusu öyle olmalıdır. Oysa sendikalar, her geçen gün işçi sınıfından biraz daha uzaklaşmakta, işçi sınıfının güvenini kaybetmektedirler.

Mesela Ocak ayında işçi-sendika istatistikleri açıklandı. Baktığımızda DİSK'in üye sayısı artıyormuş gibi görünüyor. Daha dikkatli baktığımızda, bu artışın asıl olarak Genel-iş sendikasında olduğunu görüyoruz. 2019'dan bu yana Genel-iş'in üye sayısı yaklaşık 50 bin artmış. Bu artışın bir sınıf mücadelesiyle değil, DİSK'in CHP'li belediyelerle kurduğu ilişki üzerinden olduğu açık. CHP'li belediye başkanları sınıf mücadelesinin bir parçası değil, belediye işçilerinin patronudurlar. **DİSK ise mücadele ederek hak kazanmak**

yerine, masabaşı diyaloglarla TİS imzalamaktadır artık. DİSK, işçi sınıfının çıkarları için mücadele eden bir örgütlenme olmayınca, üye işçiler de örgütlü bir güç değil, bir yığına dönüşür.

DİSK için sadece CHP ile değil, TÜSİAD'la da görüşme yapmak normalleşmiştir, faşist Akşener'le de. “Devrimci” sendikanın başkanı, faşist partinin faşist başkanı ile, işçi sınıfının hangi sorununu konuşur? “Devrimci” sendika başkanı, patronların örgütü TÜSİAD'la, işçilerin sömürülmesine ilişkin hangi çözümü üretir?

Yöntem bu olunca, **“diyalogcu sendikacılık” diye yeni bir kavram üretilmiştir. Sendikacılar dosyalar, raporlar hazırlayarak yollara düşüyor; parti başkanlarından randevu alıyor, hiçbir somut kazanım üretmeyen, hamaset dolu konuşmalar yapıyor ve birlikte fotoğraf çektiyorlar. Sonuç, sıfır.**

Başka bir örnek verelim. Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası, Ağustos ayından itibaren hem sokak eylemleri hem okul içi direnişlerin örgütlendiği güçlü-mücadeleci bir sürecin ardından Ocak ayında Ankara'da meclis önünde bir eylem yaptı. Sonuç? Bakan yarımcısı eylemin içine geldi ve bakanla randevu koydu. **Düzen partileriyle de, hükümetle de, patronların temsilcileriyle de böyle görüşmek gerekir işte. Onların “makam”ına çıkmak için sen uğraşmazsın; onlar rahat koltuklarından kalkıp senin eylemine gelirken sloganlarla karşılırsın.**

Devletin açıkladığı son rakamlara göre, çalışanların sadece yüzde 15'i sendikalı. Özel sektöre baktığımızda, bu oran yüzde 2'ye kadar düşüyor. Sendikal mücadele bugün en geri sınırlarına çekilmiş durumda. Ücret sendikacılığı bile doğru düzgün yapılmıyor, çok küçük bir kesim dışında işçiler sendikaya üye olmanın bir faydasını görmüyor, üye olduğu sendikanın da kapısından içeri girmiyor. Ve bunun bütün suçu, işçilerin üzerine yıkılıyor.

Mesela uzlaşmacı sendikacılar genel olarak şöyle konuşur: *“Siz bu işçileri bilmezsiniz; ücretleri dışında hiçbir şeyle ilgilenmezler”.*

Reformistlerin yaklaşımı da şöyledir: *“Saldırıları biraz daha büyüsün, halk biraz daha yoksullaşsın, o zaman daha büyük kitle patlamaları gerçekleşir.”*

Bunların ikisi de, işçi sınıfını kendiliğindencilığe mahkum eden, sınıfın kendiliğinden bilincinden medet uman, önderlik sorununu tamamen yok sayan, mücadele odaklı bir sınıf çalışması yürütmeyen yaklaşımlardır. Bu kesimler kimi zaman kitleleşir, kimi zaman kitle kaybeder. Ama her iki durumda da sınıf mücadelesine bir faydaları olmaz.

Oysa **bugün kitleler örgütlenmeden ve mücadeleden uzak duruyorsa, biz henüz onlara ulaşamadığımız, onlara doğru politikalarla yaklaşmadığımız**

içindir. Çünkü Marksizm-Leninizm bir bilimdir ve her bilim dalı gibi, kimse kendiliğinden öğrenemez, birilerinin öğretmesi gerekir. İşçilerin kendiliğinden bilincinin sınırları vardır; canlarını yakan belli durumlarda

harekete geçerler. Ancak bu hareketin sıçrama yaratabilmesi için, kendiliğinden bilinç yetmez, proletaryanın bilimsel öğretileri doğrultusunda bir müdahale gerekir.

Bu müdahaleyi kim yapacak?

İşçi sınıfının iki örgütünden birisinin sendikalar olduğunu söyledik. Ancak sendika yönetimleri sendika ağalarının tekeline alınmış durumda. Bunlar işçilerin değil, patronların temsilcisidirler ve görevleri işçi sınıfını kontrol altında tutmak, eylemini etkisizleştirmek, en ağır saldırılara bile razı olmasını sağlamaktır. Türk-iş başkanının asgari ücretin açıklandığı toplantıda, mikrofonun açık olduğunu farketmeyerek *“neyse eyleme fırsat vermeden ucuz atlattık”* diye sevinmesini hatırlayalım.

Sendika ağalarını eledik, bu sendikaların yüzbinlerce üyesini eleyemeyiz. Keza bu sendikaların içinde

Tülay Çal direndi, kazandı

İBB'ye bağlı İşper şirketinde çalışan Tülay Çal, raporlu olduğu dönemde hakkında tutulan tutanakla işten atılmış, bu nedenle direnişe başlamıştı. Çal, direnişinin 93. gününde işe iade edildiğini duyurdu. Çal yaptığı açıklamada *“inandık, mücadele ettik, kazandık”* dedi ve dayanışma gösteren herkese teşekkür etti.

mücadele etmeye çalışan kimi yerel yöneticileri, işyeri temsilcilerini, devrimci-demokrat işçileri de. Ayrıca son dönemde öne çıkmaya başlayan mücadeleci sendikalar da sözkonusu.

Burada “**Devrimci işçiler sendika yönetimine**” sloganı önem kazanıyor. Genel olarak işçilerin sendika yönetimine gelmesini savunanlar da var. Ancak sınıf bilincine sahip olmayan işçi, o yönetim koltuğuna oturduktan sonra, patronlar ya da sendika ağaları tarafından rahatlıkla satın alınabilir, kandırılabilir, o da bir sendika ağasına hızla dönüşebilir. Bu nedenle **önceliğimiz, devrimci işçilerin bulundukları yerlerde temsilci olması, sendika yönetimlerine gelmesidir.**

İkincisi, taban örgütlenmeleri yaratılmalıdır. Taban örgütlenmeleri işçilerin en temel örgüt biçimidir ve bu örgütlenmeler aracılığı ile sendikalar üzerinde baskı oluşturup taleplerini doğrudan ifade edebilirler.

Üçüncüsü, genel olarak işçilerin, özel olarak da öncü işçilerin eğitilmesi konusu hayati önemdedir. İşçilerin patronlara karşı mücadelesi, bir “sınıf savaşı” olarak tanımlanır. Bu savaşın bir tarafında duran patronlar, işçileri sömürebilmek için gereken tüm bilgi ve donanımına kuşanmışlardır. Üstelik devletin bütün zor aygıtı, polisi, mahkemesi, burjuva basını, patronların yanındadır, onların çıkarlarını savunur. Öncü işçiler ise çoğunlukla kendi kişisel deneyimlerinin ötesinde fazla bilgi sahibi değildirler; bu nedenle egemen sınıfların fiili ya da ideolojik saldırıları karşısında yenilgiye uğramaları ihtimali yüksektir. En önemli avantajları, yaşadıkları hak gaspına duydukları öfkenin büyüklüğüdür. Bu öfkeyi doğru kanala akıtmamanın yolu, eğitimden geçer.

Bu nedenle sınıf çalışmasının da sendikal çalışmanın da en önemli unsurlarından biri eğitim çalışması olmalıdır. Çok yönlü bir eğitim çalışması olmalıdır bu. Bir taraftan üzerinde yaşadığımız topraklardaki sınıf mücadelesi tarihi, bir taraftan dünya proletaryasının deneyimleri öğrenilmelidir. **En önemlisi de proletaryanın ideolojisiyle donatmaktır.**

İşçi sınıfının devrimci öncüleri güçlendikçe, sınıf mücadelesi de güç kazanacaktır.

İşçi sınıfının iki örgütü olduğunu söylemiştik. İkinci örgüt ise devrimciler örgütüdür. İşçiler örgütü ile devrimciler örgütü arasında kopmaz bir bağ vardır. Mesela devrimci mücadelenin yüksek olduğu dönemler, işçi örgütlerinin de çok güçlü olduğu, işçi kazanımlarının da büyük olduğu dönemlerdir. Bugün devrimci yapıların güç kaybı, sınıf çalışmasındaki zayıflamanın da temel nedenidir.

İşçiler örgütü ve devrimciler örgütü karşılıklı birbirini güçlendiren bir nitelik taşır. Devrimciler örgütünü dışlayan bir sendikal anlayış, ideolojik gıdasından yoksun kalır ve işçilerin mücadelesini en geri, düzenici biçimlerle sınırlar. İşçi sınıfından kopuk bir devrimci örgütlenme ise, maddi gücünden yoksun kalır, bürokratlaşır.

Öyleyse örgütleneceğiz. İşçi sınıfına gideceğiz. Ama proleter bilinçle donanmış olarak, kendimizi sürekli yenileyerek, güçlendirerek, eğiterek. Burjuvaziye karşı proletaryanın çıkarlarına kenetlenmiş olarak... Ekonomik mücadeleyle politik mücadeleyi birleştirerek.

Adana’da emekli sendikaları: “Sermayeye değil emekliye bütçe”

Adana’da emekli sendikaları İnönü Parkı’nda basın açıklaması yaptı. Emekliler Dayanışma Sendikası Adana Bölge Temsilciliği, Tüm Emeklilerin Sendikası Adana Temsilciliği ve DİSK Emekliler Sendikası Adana Şubesi, “Adana Emekli Sendikaları Güçbirliği” pankartı altında “*Özellikle alanlara çıkışta güçlü bir ses vermenin önemini kavrayan biz emekli sendikaları, bundan böyle kendi kurumumuzun özel bir faaliyeti dışında, ortak emekli taleplerini haykıracağımız eylemlerde yan yana, omuz omuza olacak, sesimizi, sesimize katacağız. Diğer yandan emeklilerin yerel sorunlarını, yerel yönetimi, çözme noktasında daha sorumlu davranmaya zorlama, sorunları tespit ederek çözümü konusunda takipçisi olmaya çalışacağız*” dediler.

Tek emeklinin maaşı ile ailesinin geçimini sağladığı, çocuklarını kolayca okutabildiği Türkiye koşullarından, emeklinin maaşıyla değil ailesini, kendi giderlerini dahi karşılayamadığı, ikinci bir işte çalışmak zorunda kaldığı bir Türkiye’den kurtulmak istediklerini ve emeklilerin artık sımsayacağını, gidişatı değiştireceklerini dile getirdiler.

Basın açıklamasına, çok sayıda kurum, parti ve kitle örgütü destek verdi. Adana milletvekilleri, belediye başkan ve meclis üyesi adayları da katıldı.

Basın açıklamasının ardından üç sendikanın Adana ve Mersin temsilcileri ve şube yöneticileri, EDS binasında toplanarak önümüzdeki süreçte birlikte yapacakları eylem ve etkinlikleri konuştular.

İEB sendikalara dönük baskıları protesto etti

İşçi Emekçi Birliği, son dönemde sendikalara yönelik saldırıları protesto etmek için, 1 Mart’ta saat 11’de İHD İstanbul Şubesi’nde basın açıklaması yaptı.

Açıklamada, Türkiye’de artan sınıf mücadelesinin kendini direnişler ve eylemlerle ifade ettiği bir sürecin yaşandığı, ilerici ve mücadeleci sendikaların bu eylemleri örgütlediği ya da desteklediği vurgulandı. Devletin ve patronların ise bu sendikalar üstünde baskı kurmaya çalıştığına; kanun değişiklikleriyle ve yetki gasbı ile sendikaların hak alma mücadelesine ket vurmaya çalıştığı belirtildi.

Özak direnişi sırasında BİRTEK-SEN yöneticilerinin ve direnişçilerinin defalarca gözaltına alınması; Migros direnişini örgütleyen DGD-SEN üyelerine verilen hapis cezaları; DEV TEKSTİL’in SML direnişinde yaptığı örgütlenmenin ardından açılan davada mahkemenin “*DEV TEKSTİL küçük sendika, dolayısıyla sendikaya üyelik sayılmaz*” kararının verilmesi; İNŞAAT-İŞ sendikası yöneticilerinin ve işçilerinin Başakşehir’de yaptığı direnişin ardından ev hapsine çarptırılması ve DERİTEKS sendika başkanına yapılan silahlı saldırılar hatırlatılarak, hiçbir saldırının mücadeleyi geriletemeyeceği belirtildi.

Özak Tekstil işçileri çadır direnişini bitirdi

Düşük ücret ve kötü çalışma koşullarına karşı uzlaşmacı işbirlikçi Öz İplik-iş sendikasıdan istifa ederek Birtek-sen’e üye olan, bu nedenle işten atılan Özak işçileri, direnişlerini artık farklı biçimlerde sürdüreceklerini açıkladılar.

Özak işçileri, 27 Kasım günü bir kadın işçinin işten atılınca, Urfa’da Organize Sanayi Bölgesi’de bulunan fabrikanın önünde direnişe başladılar. Ardından diğer işçiler de işten atıldı. Urfa’da yaklaşık iki ay boyunca, defalarca jandarma saldırısına uğradılar, gözaltına alındılar. Bu direniş boyunca, jandarmasıyla, valisiyle, cami imamıyla devletin bütün kurumlarının Özak patronu için çalıştığını, işçilere karşı patronun çıkarlarını savunduğunu gördüler.

Ardından İstanbul-Zeytinburnu’nda bulunan Özak Holding önünde çadır direnişine başladılar. Burada da yine devlet Özak patronunu koruma altına aldı. Önce Zeytinburnu Kaymakamı direnişi yasakladı; işçiler direnişi Başakşehir’deki fabrikanın önüne taşıyınca bu defa da Başakşehir Kaymakamı görevini yerine getirdi, direnişi yasakladı. Bu koşullarda Birtek-sen Başkanı M. Türkmen, direnişin 80. gününde İstanbul’daki direnişi sonlandırdıklarını, farklı biçimlerde sürdüreceklerini açıkladı ve dayanışma gösteren herkese teşekkür etti.

“Bedeli ağır olsa da direneceğiz!”

Şişli Belediyesi’nde çalışan ve Genel-İş’te örgütlü olan işçilerin, TİS sürecindeki eylemlilikleri devam ediyor. Genel-İş 3 Nolu Şube ve Şişli Belediyesi arasında sürdürülen görüşmelerde anlaşma henüz sağlanamadı. 10 Mart’a kadar devam edecek görüşmelerin bir an önce sonuçlanması için işçiler, 15 Şubat’ta başlattıkları 24 saatlik nöbet eylemine Şişli Belediyesi önünde devam ediyor. Süreçle ilgili Genel-İş 3 Nolu Şube Başkanı Zeynel Yiğit ile yaptığımız röportajı yayınlıyoruz.

PDD: Merhaba, direniş neden ve nasıl başladı, talepleri nelerdir?

Zeynel Yiğit: Şişli emekçileri adına tüm arkadaşları selamlayarak konuşmama başlamak istiyorum. Bizim TİS sürecimiz 29 Şubat’ta bitiyor. Yetkimiz geldi. Görüşmeler başladı. 5 oturum yaptık. Bu görüşmelere işveren olarak SODEMSEN katılıyor. Onlarla yaptığımız geçmiş dönemlerdeki sözleşmelerde ekonomik olarak çok büyük kayıplar yaşadık. Asgari ücretle çalışmak zorunda kaldık. Oysa Şişli Belediyesi işçileri, geçmişte mücadelesi çok güçlü işçilerdir. Mesela Sarıgül döneminde ben yine şube başkanıydım, çok etkili direnişler örgütlemiş, güçlü sözleşmeler yapmıştık. Sonrasında işçi hakları geriye gitti. Özellikle 2022-2024 dönemi sözleşmesini yapan, önceki sendika şube yönetimi, Sodemsen’le işbirliği halinde çok hak gasplarına yol açtı.

Biz bu durumu toparlamaya çalışıyoruz. Burada 2300 işçiyi temsil ediyoruz. Doğru mücadele yöntemleri koymaya çalışıyoruz. Bunun en büyük ve etkili olduğu dönemler ise TİS dönemleri zaten. Şimdi 4. oturumda ücretlere geldi sıra. Bizim talebimiz, asgari değil, insanca yaşayabilecek bir ücret. İşverenin verdiği ise, yıllık yüzde 22 idi. Daha önce ek protokoller yapmıştık hayat pahalılığından dolayı. Ek protokolde kazandığımız hakları da yevmiyelere yansıtmak istediler. Biz bunu kabul etmedik. Çünkü yansıtımları demek haklarımızın gasbı anlamına geliyordu. Biz taban ücreti olarak 1200 lira istedik. İşçiler hala taşeron. Kadro hikayeleriyle işçileri kandırıyorlar sadece. Kent Yol’da biz vergi dilimine girmiyoruz ve bizdeki ücretler net. Altışar aylık dilimlerde de yüzde 50 istedik. Kıdemimiz 0.76 kuruştı, biz 3 lira olmasını istedik. Yemek parası 400 lira istedik, sosyal haklarımız var. Orada da taleplerimiz, işçilerin istedikleri doğrultusunda yüksek oldu. İşçiler geçen TİS’de çok hak gasbı yaşandığı için bunu telafi etmek istiyorlar. Onun için çok tartışmadan kabul ettim söylediklerini. İşçinin iradesini yansıtmak gerekiyor. İşveren taslağı görünce ürktü. Maliyet hesaplarını da yapınca çıkamadılar işin içinden. Geline son noktada işçileri toplayıp beraber karar vereceğiz. Onlar imzala derse imzalayacağız. Bizim taleplerimize yanaşmadı daha işveren.

Çok mu düşük kaldı belediyenin teklifi?

Çok geride kalmadı. Mesela Küçükçekmece’deki TİS’i duydum. 904 lira taban ücreti verilmiş, üstelik vergi dilimi de var onlarda. Yani 780 liraya düşüyor. Biz böyle bir toplu sözleşme yapmayacağız. İşçilerimizin beklentilerini karşılayacak bir TİS yapmak istiyoruz. Şu an toplamda işçilerin aldığı ücretler 41 bin lirayı buldu. Ama biz onu kabul etmiyoruz. En azından çıplak ücretlerin asgari ücretin iki katı olmasını zorluyoruz. Şu anda 30 bin lira civarında. Zor geçiyor

görüşmeler. Sodemsen taktiksel geliyor. Dertleri sosyal maddeleri konuşup ücretleri sona bırakmaktı. Kıdem’i konuşmak istediler. Kabul etmedik, ilk başta ücretleri konuşmak istedik, böyle olunca kıdem de kendiliğinden çözülecek ve asgari ücrette boğulmamış olacaktık. Sodemsen’in genel sekreterine “işçi de olsak ne yapmaya çalıştığının farkındayız” dedim. Ücretleri konuştuk. 964 lira ücret, 150 lira yemek ve kıdemi de 1 lira 10 kuruş teklif ettiler. Kabul etmedik ama kendi teklifimizi biraz esnettik. TİS’i kilitleyen biz olmayalım dedik. Onlara yeni bir teklifle gelmelerini söyledim. “Biz yeni bir teklif veremeyiz şu anda” dediler. Sodemsen sosyal demokratların işveren sendikası aynı zamanda. “Bu konuda teklif veremeyecekseniz, yetkiniz yoksa siz oturmayın” dedim. “En yetkili belediye başkanı ise, o gelsin, onun yanına gidiyorum” diyerek çıktım. Belediye başkanlığı katına sloganlarla geçtik. “İşçiyiz haklıyız kazanacağız”, “Ekmek yoksa barış da yok” sloganlarıyla odaya geldik, ama belediye başkanı “yok” dedirtti. **Oturma eylemi yaptık ve “bize randevu versin, buradan çıkmayız” dedik. Görüşmek zorunda kaldı** ve topu şimdiki belediye başkanı adayına attı. Adayı arıyorum cevap vermiyor. Geçen Cumartesi başkan adayını Nazım Hikmet Kültür Merkezi’nde (Şişli) yakaladım çıkışta. “Benimle alakası yok, ben adayım. Sorunu çözmeniz gereken Belediye Başkanı’dır” dedi. Şimdi önümüzdeki süreci bekliyoruz. Resmi oturum 10 Mart’ta bitiyor. Her TİS toplantısına girerken işçileri çağırıyorum belediyenin önüne, eylem yapıyoruz. Önümüzdeki sürece dair de planlarımız var. İşveren yeni bir teklifle gelmez ise uyuşmazlık tutulacak. Biz de eylem takvimini başlatacağız.

Bu süreçte işçilerin katılımı ve tepkileri nasıl?

Çok güzel ve coşkulu. En son yaptığımız eylemde işçiler üç koldan sloganlarla geldiler. Kitlese bir eylem yaptık. TİS öncesi işçileri bilgilendirdik. Geçen TİS döneminde ben sürgün olarak Ayazağa’ya gönderilmiştim. Buraya gidip gelmek çok zordu ve yetişemiyordum. O süreçte sendika şubelerini sözleşmeden kaynaklı epey protesto etmiştik. Bu sefer daha güçlüyüz çünkü şube bizde. Şubeyi mücadele ederek aldık işverenlerin elinden. Burada da hakkımızı alana kadar mücadele edeceğiz. Bu sonucu da işçilerle birlikte alacağız. Onların emeği üzerine söz söyleme hakkını kendimde görmüyorum. Sadece görüşlerimi bildiririm bir şube başkanı olarak.

Şişli CHP’nin belediyesi. Başkan dışında, CHP yönetiminden bir görüşme talebi oldu mu?

Olmadı. Biz belediye başkanını zorluyoruz. Önümüzdeki hafta daha da zorlayacağız. Biz burada yaklaşık 14 gündür 24 saat bekliyoruz. Her türlü eyleme hazırız.

Daha önce maaşlarımızı alamadığımızda, çöpleri toplamadık iki gün. Valilik devreye girdi ve “halk sağlığı” bahanesiyle çöpleri toplattı. O grev, Türkiye’nin gündemine oturdu. Ama paramızı alamamıştık hala. O an aklıma açlık grevi gelmişti. Cezaevlerinden öğrendiğimiz bir eylem biçimiydi. Açlık grevinin 16. gününde maaşlarımızı yatırmak zorunda kalmışlardı. Öyle bir süreç getirecekse, üstümüze düşeni yapacağız. Belediyelerde grevi örgütlemek çok zor iş. Belediyeler siyasi olduğu için, işe alınanlar genelde belediye başkanlarının, bürokratlarının yakınları oluyor, partililerden oluşuyor ve eylemlere katılmakta çekince gösteriyor işçiler. Geçen DİSK Genel Kurulu’nda da sendikalar bu konuda eleştiriler yaptılar. O eleştirilere dostane bir cevap vermek isterdim.

Bir yandan belediye başkanı, ama bir yandan da patron. Bu durumu iyi anlatmak gerekmiyor mu?

Tabi. Hem patron, hem belediye başkanı ve alınan işçiler parti üyeleri, Meclis üyelerinin akrabaları... Yani onları örgütlemek, dışarıya çıkarmak, eyleme geçirmek çok zor. Ben bunu söylemekte sakınca görmüyorum. Belediye işçileri olarak “küçük burjuva karakterdeyiz” diyorum. Sınıfsal karakter kazanmaları için böyle eleştiriler yapıyorum. Fabrika işçisi gibi değil. Burada çöp toplamazsan, ikinci gün valilik ya da devletin diğer kurumları müdahale ediyor, çöpü topluyor. Bakın 14 gündür buradayız, evimize gitmiyoruz, araçta yatıyoruz. Biz siyasi bir partiye karşı mücadele ediyoruz.

DİSK, ya da diğer sendikalardan eyleme destek geliyor mu?

Yok öyle bir destek. Sadece Büyükşehir’deki bizim temsilci arkadaş geldi. Tabi belediyelerde dengeler çok hassas. Siyasi partiler bunu iyi kullanıyor ve aba altından sopa gösteriyor. Belediye-İş ile ilişkileri var. Fatma Girik’in bir zamanlar söylediği bir söz vardı ve işçiler geçenlerde onu gösterdiler. “Belediyelerde sendikacılık yapmak, Küba’da devrim yapmaktan daha zor” demiş. Böyle değil tabi, ama zor.

Bu sürecin 10 Mart’ta kadar işin olumlu ya da olumsuz sonuçlanması gerekiyor. TİS sürecinden sonra arabuluculuk süreci var. Grev süreci devreye girer. Önümüzdeki haftadan itibaren farklı tarzlara girebiliriz. İşçiyi de diri tutacak tarzları geliştireceğiz. Biz de süreci masada çözmek istiyoruz. Seçimden önce sözleşmeyi en iyi şekilde bitirmeye çalışıyoruz. Geçmişten öğrendiğimiz deneyimlerimiz var. Zaman zaman bedelleri ağır olsa da yapacağımız şeyler var.

Son olarak işçi sınıfının durumuyla ilgili bir şeyler söylemek ister misiniz?

İşçi sınıfı olarak genelde iyi bir yerde değiliz. İyi olsaydık, 22 yıldır AKP-MHP burada olmazdı. Yeni 15-16 Haziran’lar yaratamıyoruz. Sınıf mücadelesi ve sendikal mücadele bunun çok gerisinde. Sebeplerini bulmak ve çözmek lazım. Yeni bir sendikal mücadeleyi oturtmak lazım. İşçi sınıfı iyi bir noktada olsa, en azından daha demokratik bir ülkede yaşıyor olabilirdik. Kadın cinayetlerinin olmadığı, emeğin bu kadar sömürülmediği, insan haklarının bu kadar ayaklar altına alınmadığı, gazetecilerin, siyasilerin cezaevlerine atılmadığı bir ülkede yaşıyor olabilirdik. Bunun sebebi, işçi sınıfının örgütsüzlüğüdür. Bunun için de hepimizin bir özeleştiri vermesi gerekiyor diye düşünüyorum.

DİSK Genel Kurulu yapıldı: Uzlaşmacı sendikacılığa devam!

DİSK 9-10-11 Şubat tarihlerinde 17. Genel Kurulu'nu gerçekleştirdi. Pendik'te lüks bir otelde, ışıltılı bir atmosferde ve Zülfü Livaneli konseri eşliğinde yapılan Genel Kurul'da, Arzu Çerkezoğlu yeniden genel başkan seçildi.

Genel Kurul, 3 güne yayılan gösteriş çabasıyla değil, yükselen eleştirilerin ağırlığı ile gündem oldu. Enerji-Sen, Limter-İş, Dev Turizm-İş, Dev Yapı-İş gibi sendikalar, konuşmalarıyla DİSK'in uzlaşmacı çizgisini teşhir ettiler. DİSK'in 2020 yılında koronavirüs salgını günlerinde hız kazanan aşağıya inişinin daha da pekiştirildiği, kongrenin her anında kendini gösterdi.

DİSK'in, adında barındırdığı "Devrimci" sıfatına layık olmadığını zaten biliriz. **DİSK'in kurulmasını sağlayan 15-16 Haziran eylemleri bile, müthiş bir ivme yakaladığı bir süreçte, doğrudan DİSK yönetiminin çağrısıyla sonlandırılmıştı. Kritik her aşamada DİSK yönetimi, uzlaşmacı tavrıyla işçileri kaderine terketmişti zaten. Ancak son yıllarda bu tutum daha da derinleşmiş durumda.**

Uzlaşmacı 1 Mayıslar dönemi

2020 yılında korona salgını günlerindeki 1 Mayıs, çok önemli bir kırılma noktasıdır. Salgın Mart ayında resmileşmiş, arkasından sokağa çıkma yasakları başlamıştı. İşçi sınıfının üretimi son hızla devam ederken, göstermelik ve anlamsız sokağa çıkma yasakları kitleleri bunaltıyordu. Bu koşullarda bizim önayak olmamızla diğer devrimci yapılar da harekete geçti; DİSK ve diğer konfederasyonlar sürecin dışında kalamadılar ve 1 Mayıs öncesindeki son bir hafta kitle eylemleri ile geçirildi. 1 Mayıs günü için, sokağa çıkma yasağı olmasına rağmen, hem semtlerde araç gezdirerek yerel 1 Mayıslar kutlama, hem de biraraya gelebilecek kurumlarla Taksim hedefli eylemler yapma kararı alındı. Ancak **30 Nisan akşamı bir anda DİSK ortadan kayboldu, ulaşılamaz hale geldi, online toplantılara katılmadı, telefonlara çıkmadı. Ve ertesi gün, 1 Mayıs Platformu'nu ve diğer 3 konfederasyonu dışlayarak, DİSK binasının önünde "dostlar alışverişte görsün" eylemi yapıldı.**

Sonrasında DİSK, korona salgını bahanesiyle üzerlerindeki baskı, hak gaspı ve sömürü artan işçi sınıfını tümüyle kendi kaderine terketti; kabuğuna çekildi. Aynı süreçte devrimcilerin eleştirilerine de kendisini kapattı.

2021 1 Mayıs'ndaki tutumu, önceki yıldan daha kötüydü. Tıpkı Türk-İş ağaları gibi, DİSK yöneticileri de Taksim'e çelenk koyarak, 1 Mayıs'ı "kutladılar"!

2022 yılında ise pek çok devrimci kurum Taksim için savaşıırken, DİSK "kırmızı çizgimizdir" dediği Maltepe'de miting yapıyordu. **Bazı devrimci kurumlar da, kendilerine hiçbir söz hakkı verilmeyen, göstermelik biçimde bile olsa örgütlenme sürecine dahil edilmedikleri bu mitinge koşarak gidince, DİSK kendisini daha da meşrulaştırdı; kendisine dönük son yıllarda artan eleştirileri çiğneyip geçti.**

2023 1 Mayıs, uzlaşmacı çizginin, düzen

sendikacılığının bir basamak daha yükselmesiydi:

Mitingde DİSK Başkanı Arzu Çerkezoğlu, 14 Mayıs seçimlerini CHP'nin kazanacağını varsayarak, "seneye Taksim'de olacağız" diye konuşma yaptı. Artık mücadele tamamen terkedilmiş, işçi sınıfının "devrimci" örgütü, burjuva siyasetin dehlizlerindeki seçim hesaplarına entegre edilmişti.

"Diyalogcu" sendikacılık

Bu tutum, hemen her alanda daha açıktan görülüyor artık. **DİSK'in üye sayısı artıyor; çünkü CHP'li belediyelerde yetki alıyor, sözleşme imzalıyorlar.** Genel-İş sendikasının üye sayısı, Çalışma Bakanlığı'nın Ocak 2024 istatistiklerine göre 140 bini geçmiş, Belediye-İş'i bile geride bırakarak işkolundaki ikinci büyük sendika olmuştur mesela. Oysa 2019 seçimlerinden hemen önce, Genel-İş'in üye sayısı yaklaşık 87 bin civarındaydı. 2019 seçimlerinde CHP birçok ilde büyükşehir ve ilçe belediyelerini alınca, Genel-İş sendikası da "büyümüş"tü. Aynı süreçte yine DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş sendikasının üye sayısı, sadece 6 bin kişi artmıştı (2019'da yaklaşık 31 bin olan üye sayısı, 2024 Ocak ayı itibarıyla yaklaşık 37 bine yükselmiş); üstelik de bu artış, metal sektöründeki zorlu mücadele üzerinden gerçekleşmişti.

DİSK'in patronlarla "diyalogcu" ve uzlaşmacı ilişkilerinin en somut örneği, CHP ile kurulan ilişkilerdir. DİSK yönetimi sınıfın taleplerini ve mücadelesini bir kenara bırakarak, düzen muhalefetine yedeği olma rolünü üstlendi. Belediye işçilerinin talepleri hiçe sayılarak CHP'li belediyelerle TİS'ler imzalandı; bu TİS'lerde CHP'li başkanlarla kolkola gösterişli törenler düzenlendi. CHP-DİSK ortaklığı ile imzalanan TİS'lerde, işçilerin talepleri değil patronların (yani CHP'li belediye başkanlarının) verdikleri dikkate alındı. Bu duruma itiraz eden, yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmeye çalışan işçiler ve bazı şube yönetimleri tehdit edildi, kimileri görevden alındı. DİSK'in engellemesine rağmen tabandan yükselen tepki ile gerçekleşen grev ve eylemlerde, CHP'li belediyelerin demagogik açıklamaları, işçilerin sesini bastırdı; DİSK de bu eylemleri etkisizleştirmeye çalışan taraf oldu.

Bir diğer örnek ise, DİSK'in yapmaya başladığı "protokol" görüşmeleridir. **Ellerinde dosyalarla Meral Akşener'in, (DİSK eski başkanlarından Kemal Türker'in katiline sahip çıkan Meral Akşener'in) ayağına giderek birlikte fotoğraf vermekten çekinmeyecek bir noktaya gelmişti artık DİSK.** Ya da "işçilerin devrimci öncüsü" DİSK, sınıf düşmanının,

burjuvazinin temsilcisi olan TUSİAD'la protokol görüşmeleri yapmaktan çekinmiyordu.

Görüşülen kişilerin yanlışlığı, sınıf düşmanı karakterleri zaten çok açık. Ama **asıl yanlışlık, elinde dosyalarla siyasi partilerin kapısında gezmektir. İşçi ve emekçi kitleler, taleplerini eylemleriyle ifade ederler; pazarlık masalarıyla değil.** İşçi ve emekçilerin kazanımları, ancak mücadele güçleri kadardır; masadakilerin hitabet düzeyi kadar değil. Bu nedenle işçi sınıfının bir talebi olduğunda, bununla ilgili "dosya" oluşturup randevu istemek, "ricacı olmak" değil; o talep için en kitlesele eylemi örgütlemek gerekir. Bir protokol ekibinin, masada kuracağı cümlelerden daha etkili olan, kitlelerin atacağı sloganlardır. Elde dosya, kapı kapı dolaşarak değil, sınıfın üretimden gelen gücüyle talepler karşılanır ancak. **İşte o zaman patronların temsilcileri işçilerin ayağına gelirler; işçi temsilcileri onların ayağına gitmez! Kazanmanın yolu da buradan geçer.** DİSK, son dönemde hemen hemen tüm sendikalara sirayet eden bu "dosyacılık" ve "protokol görüşmeciliği" yönteminin de öncülerinden biridir.

Bugün karşımızda "üye sayısı" artan bir DİSK var. Ancak bu artış, mücadelenin, direnişin ürünü değildir. DİSK de artık mücadeleciler değil, uzlaşmacı bir konfederasyondur. 1 Mayıs'larda geriye çeken tutumundan, direnişlere gösterdiği ilgisizliğe; CHP ve TUSİAD patronları ile kurduğu ilişkilerden kendisini sadece "güvenceli işçiler" in talepleriyle sınırlayan faaliyet çizgisine kadar, DİSK hızlı bir gerileme sürecinden geçiyor.

Kendi üye sendikalarının işçi direnişleri başta olmak üzere, toplumun hemen her kesimini etkileyen, dikkat çeken direnişlerden bile uzak kalıyor.

En son 6 Şubat depreminin yıldönümünde görüldüğü gibi, devrimcilerle ortak eylem yapmak bir yana, eylemin içinde bile dışlamaya-etkisizleştirilmeye çalışıyor. CHP'nin dümensuyunda burjuva politik hesapların parçası olmaktan çekinmiyor. İşçileri, kitleleri ilgilendiren en önemli gündemlerde bile baştansavma basın açıklamalarının ötesine geçmiyor. **Çoğu zaman tamamen ortadan kayboluyor. En önemli durumlarda ise "görünür" olmak yeterli geliyor.**

Bu dönemde toplum üzerinde giderek ağırlaşan baskılara ve devletin ağır saldırılarına karşı, DİSK'in "öncelikli görev" olarak "kendini koruma" noktasında olduğu ifade ediliyor. İşçileri korumayı, işçi sınıfının talepleri için harekete geçmeyi, işçilere dönük saldırılar ve hak gasplarına karşı mücadeleyi "öncelikli görev" olarak tanımlamayan bir DİSK, kendisini korumayı da başaramayacaktır.

Bugün DİSK üyesi sendikalar ve delegeler içinde, DİSK'in uzlaşmacı sendikacılık anlayışına karşı tepkiler giderek büyümekte ve bu tepkiler söze dökülmektedir. **Genel Kurul salonundaki konuşmalara damgasını vuran, sendika bürokratlarının hamaset konuşmaları değil, direnişçi sendika ve delegelerin eleştirileri ve uyarılarıdır.**

DİSK bütün bu uyarıları dikkate alıp kendisini düzeltmediği, işçilerin giderek ağırlaşan koşulları için harekete geçmediği durumda, sınıf mücadelesi ancak yeni kanallar bulacaktır.

Halkla birlikte yöneteceğiz!

Kadıköy belediye başkan adayı Fatih Mehmet Maçoğlu ile 1 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirdiğimiz röportajı yayınlıyoruz.

PDD: Bugüne dek çok soruldu ama biz de “neden Kadıköy” sorusuyla başlayalım.

Fatih Mehmet Maçoğlu: Kadıköy’le ilgili mesele, Türkiye’nin bütün kentlerinde, tam da kapitalist-emperyalist sistemin en yoğun baskı kurduğu alanlarda, sosyalistlerin yönetime gelebileceğini, kendi programlarını yaşama geçirebileceklerini göstermektedir.

Bugüne kadar onlarca toplantı, onlarca tartışma yürütüldü. Sadece Maçoğlu üzerinden değil, sosyalistler genel olarak bir tartışma sürdürüyor. Halkın mevcut sistemden kopartılıp yerel meclislerle yönetilmesi, kendi yönetimini kurması, -sosyalizmin böyle gelmeyeceğini biliyoruz elbette- yerelde söz ve karar sahibi olması tartışması yapılarak gelindi. En son 25 Eylül’de 24 kurumun katıldığı toplantıda, seçimlere ilişkin ittifak arayışına girildi. Aynı yerde çakışmalar yoksa, hangi parti giriyorsa onu desteklemek biçiminde; çakışma sözkonusuysa bir havuzda ortaklaşmak biçimiyle çalışmalar sürdü.

Benimle ilgili meseleye gelince, adaylığım açıklanmadan bir buçuk ay önce, ülkenin farklı bölgelerinde anket ve araştırmalar yapıldı. Bu araştırmalarda en yüksek Kadıköy, sonrasında Bakırköy çıktı. Sanırım yüzde 65.4 civarındaydı Kadıköy. Diğer bölgelerde daha düşük çıktı. Hatay da soruldu bu anketlerde, Didim de, başka bölgeler de soruldu. Kadıköy’de yaklaşık yüzbin kişiye soru sorulmuş, bunlardan yaklaşık 4 bini geri dönmüş ve cevaplamış, ki bu anketi yapanlar bunun çok yüksek bir geri dönüş olduğunu belirtiyorlar. Belki isimim öne çıktığından çok konuşuluyorum, ama bugün asıl sevindirici olan, ülkenin pek çok bölgesinde sol, sosyalist, demokrat parti ve kurumlardan, yüzlerce aday gösterilmesidir. Sosyalistlerin, yurtseverlerin, demokratların programlarının ülkede tartışılır olmasıdır. Bir araya gelmemiz çok önemli. Gelemesek bile halkla buluşmak benim için çok önemli.

Kadıköy’de bütün bu araştırmalar sonucunda verilen bir karardır. 10 yıllık belediye başkanlığım süresince, “küçük yerlerde bunu yapabiliyorsunuz da, büyük şehirlerde böyle bir yönetim biçimi mümkün mü” sorusuyla çok karşılaştım. Aslında burada bir sol ittifakın başarı ya da başarısızlığının laboratuvarı olacak gibi geliyor bana.

Kadıköy’de yapmayı planladığınız şeyler arasında en çok önemsedikleriniz neler?

Kadıköy’de bir çok önemli soruna sözkonusu. Mesela Kadıköy “yaş alan” büyüklerimizin yaşadığı bir kent ve çok büyük sıkıntıları var; kendi evlerine

BİZ KAZANACAĞIZ!

sıkışmış durumdalar. Eğitim, ulaşım, sokak hayvanlarının durumu. Bunlar gerçekten önemli konular. Haydarpaşa Garı ve Söğüt-lüşme metrobüs alanlarının sorunlarıyla ilgilenmek gerekiyor. Bu şehrin sorunlarıyla, karşı çıkışların örgütlenmesiyle ilgili çalışmalar var. Bütçenin tüm kente eşit olarak dağıtılmasıyla ilgili sorunlar var.

Ama burada gördüğümüz en önemli sorun deprem ve “yerinde dönüşüm” konusu. Yapabildiğimiz oranda sosyal konutlar ve yapı kooperatiflerini güçlendirmek, maliyetine inşaat alanları yaratmak gerekiyor. 4-5 kat binayı 25-30 kata çıkaran o rant alanına müdahale etmek gerekiyor. 4-5 kat binaların belki 1-2 kat yükseltilmesi mümkün olabilir; tabi ki bunun fiziki altyapısını oluşturarak, TMMOB benzeri kurumlarla görüşerek. Yeniden dönüşüm 3 milyona maloluyorsa, belki 400-500 bine malolmasını sağlayarak, insanların yaşam alanlarını düzeltme konusunda tartışmalar sürdürüyoruz. Bunu gerçekten önemsiyoruz.

Diğer mesele kreşler. Her mahallede kreşler kurulmasını planlıyoruz. İnsanların yürüyerek çocuklarını kreşlere götürebileceği koşulları sağlamak istiyoruz. Bir yanıla trafik sorununu da bir nebze hafifletebilecek, kadınları rahatlatacak “Çocukça Yaşa Kreşleri” kuracağız.

Halk Meclisleri’ni oluşturarak, tüm mahalle birimlerinin, muhtarlıkların, kitle örgütlerinin katıldığı ve kentini yönetebildiği bir model yaratmak gerekiyor. Bürokratik yapıdan uzaklaşan, belediyeyi kendisine ait hisseden halkçı bir anlayışın yaşama geçmesi, aydın-demokratik çalışmaların ileriye doğru geliştirilmesi, bizim çok önemsedığımız şeylerdir.

Dersim’de halk meclislerini ilk kurduğumuzda, ben çok kaygılıydım, “ne yapacağım”, “nasıl yapacağım” diye. Günü belirledik, çağınımızı yaptık, sonra nasıl yapacağımızı oturup konuştuk; işte divan nasıl oluşturacağız, konuşmaları nasıl yürüteceğiz diye. Ama o gün geldiğinde, bir baktım bana söz kalmadan, divanı belirlediler, başladılar gündemi tartışmaya. Böyle bir olanak çıktığı anda, halk kendi kendisini yönetmeye başlıyor bile.

Birçok konuyu biz bu meclislerde kararlaştırdık. Mesela ulaşımın ücretsiz olmasını istedik. Bir arkadaş dedi ki “*bağış kutusu koyalım, isteyen atsın.*” Sonra bir halk meclisi toplantısında bir kadın dedi ki, “*ben otobüse bindiğimde önümdeki kişi 10 lira attı kutuya.*” O sırada başka yerlerde otobüs bileti 1 liraydı. “*O kişi 10 lira atınca, ben atmayınca kendimi kötü hissettim.*” Bunun üzerine bağış kutusunu kaldırdık. Sonra çocuk meclisleri kurmuş-tuk. Ovacık düz bir yer, bisiklete binmek çok rahat, keyifli. Bisiklet aldık, istedik ki çocuklar bisiklete binsin. “*Bedava mı yapalım*” dedik, düşündük, otobüs ücretsiz, bisiklet ücretli olmuyor. “*Ücretli olsun, saatlerce binmesin çocuklar*” dediler. Bir arkadaş dedi ki, “*1 saat kitap okuyan çocuk, 1 saat bisiklete binsin.*” Başladık böyle yapmaya. Şimdi bir

çocuk var, aslında çok zeki, ama çok yaramaz. Almış kitabı eline öyle tutuyor, sayfaları çevirmiyor, bekliyor ki saat dolsun, bisikleti alsın. Dedim ki, “*sen kitap okumuyorsun, biliyorum, seni Çocuk Meclisi’nden çıkartacağız.*” Ben arkamı döndüm gidiyorum, yanındaki arkadaşına dedi ki, “*nasıl çıkartıyormuş, Çocuk Meclisi’nde kararları biz almıyor muyuz, o niye karşıyor?*” Bunu duyunca dedim ki, “*işte bu!*” Biz halkla birlikte yönetmeyi hayata geçirmeye başladığımızda, onlardan gerçekten çok şey öğrendik.

Dersim’den devam edelim. Belediyede temizlik işçisi olarak çalışan 38 yaşındaki Zülfü Çelikdemir, 12 Ocak 2024’te çöp toplama aracından düşerek beyin kanaması geçirdi, 40 gün yoğun bakımda kaldıktan sonra yaşamını yitirdi. Ailenin size yönelik suçlamaları oldu, bu konuda ne söylemek istersiniz?

Biz aslında arkadaşımızın sağlığına kavuşmasını umuyorduk ve onunla birlikte kamuoyunun önüne çıkarak açıklama yapmayı planlıyorduk. Ancak arkadaşımızı kaybettik, çok üzgünüz. Ailesine, dostlarına başsağlığı diliyoruz. Ailenin suçlamaları ise gerçeği yansıtmıyor. Ben bu işçi arkadaşımızı şahsen tanımıyorum; zaten bütün çalışanları tanımam, nerede çalıştığını bilmem mümkün değil. Saha amiri bilir, o birimin bağlı olduğu belediye başkan yardımcısı bilir. Belki sima olarak tanıyabilirim, ama hakkında ki her şeyi bilmem mümkün değil. Zaten belediye başkanları, işçi alımlarına doğrudan karışmaz. Kural şöyledir: İhtiyaç olan alanlara ilişkin duyurular yapılır ve işçi arkadaşlar da bu alanlara ilişkin başvuru yapar. Bu arkadaş, temizlik bölümündeki işçi alımına başvurmuş, Mart 2017’de temizlik işçisi olarak işe alınmış. Aile, bu işçinin “engelli” raporu olduğunu söylüyor; ancak işe alımda sunduğu sağlık raporunda “ağır ve tehlikeli işlerde çalışamayacağı”na dair bir ibare bulunmuyor. Keza işe alım sırasında doldurduğu başvuru formunda “*sağlıkla ilgili olarak görevini devamlı yapmaya engel bir durum olmadığı*” yönünde kendi yazılı beyanı mevcuttur. Bugün her belediyede ve her işkolunda kronik hastalıklan olan işçiler, çalışmaya devam ediyorlar.

Bu arkadaş Temizlik İşleri’nde başlamış, sonra

Park ve Bahçeler Müdürlüğü’ne geçmiş, orada çalışırken Eylül 2019’da kendi talebiyle temizlik işine geri dönmüş, Ağustos 2020’de ise yine kendi talebi ve dilekçesi ile çöp aracının arkasında çalışmak istediğini beyan etmiş. Çöp aracında görevli arkadaşlar, akşam saat

18.00-22.00 arasında çalıştıkları ve tam gün çalışan personelle aynı maaşı aldıkları için, bunu tercih edebiliyorlar. Gündüz tamamen boş kalıp sadece akşam 4 saatlik bir çalışmaları oluyor. Ağustos 2021’de

arkadaş yeniden yer değişikliği ve çöp arabasından ayrılma isteğini beyan etmiş; bu konuda belediyenin sunduğu yer seçeneklerini kabul etmemiş. Belediye de, bu seçenekler dışında başka alanlar için koşulların uygun olmadığını, talebinin ileride değerlendirileceğini belirtmiştir.

Aile, yıllardır izin kullandırılmadığını da ileri sürüyor. Ancak işe başladığı andan itibaren kullandığı izinler, belediyenin kayıtlarında var. Sadece bir defa, 70 günlük izin talebi personel eksikliği gerekçesiyle ertelenmiş, sonrasında 6 günlük bir istirahat izni almış, 6 günün ardından 15-20 gün izin kullanılabileceği belirtilmiştir. Buna karşın, hem kendisi hem de babası, belediye yetkilileri ile görüşmelerinde, bu izni “*kar yağdıktan sonra*” kullanmak istediklerini söylemişler, ertelemişler. 6 günlük istirahat izni bittikten sonra işbaşı yaptığı gün kaza oluyor. Kazanın ardından belediyenin yetkilileri ve mesai arkadaşlarının hastaneye gitme ve yanlarında destek olma çabalarını, ailenin tavır engellenmiştir. Ailenin tepkisel-duygusal yaklaşımına duyulan saygı nedeniyle, cenazeye de katılmamışlar.

Biz arkadaşımızın aramıza dönmesini bekliyoruz; o zaman birlikte açıklama yapacaktık, çünkü kendi el yazısıyla dilekçeleri var. Bu dilekçeler basına da verildi. Ayrıca belediye bünyesinde idari soruşturma başlatıldı. Ama her şey bir yana, yaşamını yitiren işçi arkadaşımız için çok üzgünüz.

Dersim Belediyesi öncülüğünde merkeze bağlı Söğütözü Köyü yakınlarında, 18 hektarlık alana “Entegre Katı Atık Bertaraf Tesisi” kurulması planlanıyor. Bu tesis nedeniyle 55 bin ağacın kesileceği, inanç yerlerinin çöp altında kalacağı, bölgedeki tarımsal ve hayvansal faaliyetlerin son bulacağı söyleniyor ve bazı protestolar düzenleniyor. Bu konuda ne söyleyeceksiniz?

Bu proje 2011’de başlamış ve 2014’te karara bağlanmış bir projedir. Bu tarihlerde Tunceli Belediye Başkanı BDP’li Edibe Şahin’dir. Ben 2019’da belediye başkanı oldum. Bu projenin tüm hazırlığı benden önceki süreçte yürütüldü. Projeyi yapan, AB’den fon isteyen, rapor sürecini işleten parti BDP’dir. Projenin başlangıç aşamasında hiç kimse-nin itirazı yok. 8 tane muhtarın onayı var. Bugün en çok itiraz eden muhtar, o gün yerin tespit edilmesi sürecine katılan, mevcut yeri gösteren kişidir. O dönemin belediye başkanı köylülerle, kitle örgütleriyle, kurumlara, derneklerle, sendikalarla, TMMOB’la toplantılar yapmış; çok şeffaf şekilde süreç yürütülmüş; hiç kimse itiraz etmemiş.

Süreç benim dışımda gelişmiş. Ancak benim görüşüm de bu tesisin kurulmasından yanadır. Çünkü vahşi depolama yöntemi, en kötü, doğaya en fazla zarar veren, en geri dönüşmez hasarı yaratan, toprağı, havayı, suyu kirleten yöntemdir. Vahşi depolama yöntemi yerine, geri dönüşümü esas alan çöp depolama yöntemini tercih etmek gerekir. Çünkü bu tür katı atık tesislerinde, çöpün en az yüzde 60’ı geri dönüşüme girmektedir. Evsel atıkların bir bölümü gübreye dönüştürülür; demir, kağıt, plastik ürünler yeniden kullanım için ayrıştırılır, son kalan atık da enerji üretimi için kullanılır. Bu projeyi ben de destekliyorum.

55 bin ağaç kesileceği zaten doğru değil. En son Orman Müdürlüğü ile yaptığımız yazışma ve sayım sonrasında, sahanın tamamında 7 bin ağaç olduğu tespit edilmiş. Ve bunların yalnızca 4 bin kadanının kesilmesi öngörülüyor. Binaın yapılacağı yer orman bölgesinin dışında. Ama daha geniş bir alan çevriliyor ki kurt, kuş, hayvan girmesin, oradan etkilenmesin diye. Tüm ölçümleri ve raporları yapılmış. Hem vahşi depolama nedeniyle ileride verilecek zararları önüyor, hem de bölgedeki tam 9 vahşi depolama bölgesinin rehabilite edilmesini, o bölgelere yeniden ağaçlandırma yapılmasını öngörüyor. Tesis sayesinde, sadece kağıt dönüşümü üzerinden, önümüzdeki 35 yıl içinde 1 milyona yakın ağacın kurtulduğu bir proje bu. Bugüne kadar çalışması yapılmış, AB projesi onaylanmış, 8-9 yıldır ödemeler yapılmış, belediyeler oraya bütçe aktarmış, çalışanlara ödemeleri yapılmış.

Bize diyorlar ki, “*onlar yapmış sen iptal et, başka yerde yap.*” Başka yerde yapma ihtimalimiz yok. Yer değişimi için başvuru aptığımızda kabul edilmedi; projenin iptal edilip yapılanların hepsinden vazgeçilip, yeniden projelendirilmesi istendi. Üstelik bu tür projelere artık hibe destekleri yapılmıyor. Projeden vazgeçildiği anda, Dersim Belediyesi kendi bütçesiyle böyle bir projeyi asla gerçekleştiremez. Bugüne kadar 10 kez, 20 kez köylülerle görüşme yaptık; meclise getirdik. Normalde getirmememiz lazım, çünkü bitmiş bir çalışma. Projenin de yüzde 85’i Çevre Şehircilik Bakanlığı ve Avrupa destekli.

Çevre Bakanlığı üzerinden yapılıp belediyeye devredilecek. Ortalama 15-16 milyon euroluk bir proje. Bir daha AB’ye böyle bir şey kabul ettirme olanağı-mız yok. Kamu destekli olmadan bunu hayata geçirme ihtimalimiz de yok. Şimdi bizden önce yapılmış, itiraz olmamış, mahkemeye gitmemiş, sonra bizim dönemimizde mahkemeye gitmişler, kaybetmişler, bağımsız denetçiler bunun “çevre dostu” olduğuna dair raporlar yazmış, çok fazla araştırma yapılmış, araştırmalarda en uygun yer olarak burası tespit edilmiş... Bu aşamada artık vazgeçilmesi, şehrin vahşi depolamaya terk edilmesi doğru değil. O dönem itiraz edilseydi yer değiştirilirdi ve AB’ye sunulan yeni raporlar kabul edebilirdi. Proje bittikten sonra “*vazgeçtik*” diyemeyiz.

Aslında burada siyasi kurumların bilinçli bir çabası sözkonusu. Ben de şöyle söyleyeyim; 30 gün sonra benim belediye başkanlığım bitiyor, yeni bir yönetim gelecek. Kalan 30 gün için benimle tartışmalarına gerek yok, yeni yönetim iptal etsin.

Belediyenin borçlarına ilişkin ne söyleyebilirsiniz?

Biz belediyeyi teslim aldığımızda bizim ortalama aylık gelirlerimiz 2 milyon TL civarındaydı. Borç ise yaklaşık 69 milyondur, ek olarak bizden hemen önce yapılan kamulaştırmalara ilişkin 5 milyon daha borç çıktı. Toplamda 74 milyona yakın borç vardı. 37 aya denk düşen bir borçtu bu. Yani sıra belediyenin 5 yıllık geliri içinde olan dükkan kiralari vb. de bizden önce kayyum yönetimi tarafından peşin alınmıştı. Daha seçimden önce, “*gelen kim olursa olsun, iş yapamasın, halkın tepkisini alsın*” diye bir planlama yapılmış. O dönemin kayyumu zaten bunu açıkça ifade etmiş.

Biz bu borcun tamamını taksitlendirdik ve 3 yıl içinde parça parça ödedik. Bugün bizim halka borcumuz yok, işçiyse borcumuz yok. Ama 5 yıllık gelirlerimiz de önden alınmış olduğu için, devlete olan borçlarımızı ödeyemedik. Bugün sadece SGK ve vergi borçları, elektrik borçları kaldı geriye. Bu da toplamda 180 milyon lira borç yapıyor. Rakamla söyleyince borç miktarı daha çok görünüyor. Ama bugünkü kur üzerinde kıyasladığımızda, belediyeyi aldığımız dönemki borç 650 milyona denk düşüyor, bunun sadece 3’te 1’i kalmış. Aylık gelir üzerinden hesapladığımızda, geldiğimizdeki borç 37 aylık gelire denk düşüyordu, şimdi 12 aylık borç kalmış durumda.

Üstelik aynı dönemde biz su bedelini yükseltmedik, ulaşım bedelini yükseltmedik, vergileri yükseltmedik, özellikle esnaf kiracılarımızın kiralalarını yükseltmedik. Sonra bize gelen bağışları bloke ettiler. Aynı dönemde işçi ücretlerine büyük zamlar yaptık. Başka belediye olsaydı şimdi borcunun haddi hesabı yoktu. Biz 3 yıl boyunca, sağdan soldan dayanışma ile işçilerin ücretlerini ödedik. Bize ayda 260 bin lira para geliyordu, 1 milyon lira işçi maaşı ödüyorduk.

Aslında işçi ücretleri konusunda belediyeler genel olarak çok zor durumda. Mesela ben Kadıköy Belediyesi ile görüştüm, gelen para 60 milyon, işçi ücreti 125 milyon. Muhalif belediyeler köküyor, gerçekten çok zor bir durum var. Mesela petrol yüzde 1500 yükseldi, belediyelere ödenek yüzde 100 yükseldi. Bu hesap tutmuyor elbette.

Her seçim öncesinde belediye yasasında değişiklik yapıyorlar. Yine bir değişiklik yaptılar ve sizin de söylediğiniz gibi belediyenin kaynaklarını olabildiğince kısıyorlar. Buna karşı, muhalif belediyeler ortaklaşa bir şeyler yapamaz mı?

1945-46'da yapılmış belediye yasaları var, bu yasalarla artık belediyeler yönetilmez. Bu yasayla halktan aldıkları verginin sadece yüzde 6'sını belediyelere destek olarak veriyorlar. Bundan 30-40 yıl önce yüzde 9-10 civarındaydı. Bununla belediyeler ayakta kalamaz. "Belediyeler Birliği" Türkiye'nin en büyük örgütü olmasına rağmen, hiç ses çıkarmadan pasif biçimde durması, aslında belediyelerin bu hale gelmesinin en önemli nedenidir. Bir serüvendir bu mesele. İktidar yanlısı belediye birlikleri kuruluyor ve çoğunluk kararı alınarak işler bu hale getiriliyor. Biz bununla ilgili çok tartışmalar yürüttük. Ama geline aşamada bir şey yok. Çünkü kendi projeleri devlet tarafından kabul ediliyor, hibe destekleri alınıyor. Muhalif belediyelerin büyük bölümüne kayyum atandı. Ses çıkaracak olan kesime kayyum atandı. Diğer belediyeler de sistemle barışık, buna bir müdahalesi yok. Çünkü kendileri başa geldiğinde, kendilerinin de böyle yapacaklarını düşünüyorlar.

Siz Kadıköy'de belediye başkanı seçildiğinizde, böyle bir durumla karşı karşıya kalacaksınız. Doğal olarak bu yasaya karşı mücadele vermek lazım, halka bunu açıklamak lazım. Halk bunu bilmiyor sonuçta.

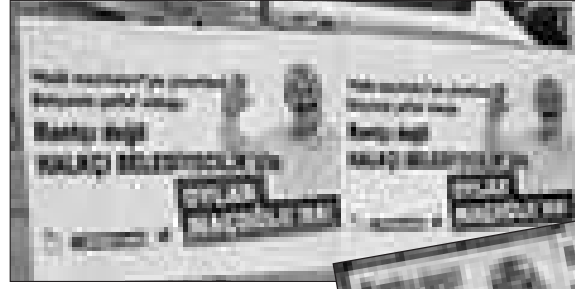
Bir yasa çıkarmaktan çok genelgelerle yapıyorlar. Avrupa Yerel Yönetim Sözleşmesi var, devletin de altına imza atmış olduğu. En demokratik yön odur. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesini öngören bir sözleşmedir bu. Mesela İsviçre'deki kanton yönetimleri, Avrupa'daki başka örnekler. Yerel yönetimlere yetki veriliyor, -valilere, kaymakamlara değil- belediye başkanlarına, halkın seçtiklerinin karar mekanizması olduğuna dair bir çalışma. Ama Türkiye buna çekimser kaldı. Bu çalışmanın harekete geçmesi lazım.

Türkiye'de bir ulusal sorunun olması da kaygılanmalarına neden oluyor.

Kaygıları o zaten. Kendi içinde o eşitsiz siyasetini yürütmesi, özgürlükçü olmaması, bütün alana hakim olma, baskıcı olma, güvenlikçi politikalarını hayata geçirme çabası budur zaten. Özellikle HDP'li belediyelere kayyum atanmasının altında bu yatıyor.

Siz Dersim'de belediye başkanlığı yaparken kayyum atanmadı. Kayyumla karşı karşıya kaldığınızda ne yapacaksınız?

Bunu halkın sahiplenmesi gerekiyor. Kayyum meselesi halkın kendi iradesinin işgal edilmesi, gasp edilmesidir. Mücadelesinin de halkla birlikte verilmesi gerekiyor. O süreçte bizimle ilgili de kararlar alıyorlar. Aslında halktan kaygılanıyorlar, kendi tabanlarından da kaygılanıyorlar. Ama size şunu da söyleyeyim; bizim kurumlarımıza da kayyum atandı. SMF'nin onlarca yeri kapatıldı, kadroları gözaltına alındı. Demokrasi kuvvetlerinin birçok yeri, dernekleri kapatıldı. Bunlar bir yana, bu sistemin bir parçası olmasına rağmen, kendisi gibi düşünmeyen kesimlere bile kayyum atandı. Bu bir hak gaspidir, kim olursa olsun. Sistem, kendisi gibi düşünmeyen herkese karşı bu tehdidi kullanıyor.

Ovacık ve Dersim belediyeçilik döneminden çıkardığınız en önemli sonuçlar nedir?

İlçelerdeki kamu tartışmaları, illere göre çok daha rahat geçer. Önemli olan nüfus değil, ister 1 milyonluk ilçe olsun, ister 40 bin kişilik bir ilçe olsun. İl söz konusu olduğunda, onlarca kamu

kurum ve kuruluşu var ve bunların başındaki yöneticilerin çok büyük bir bölümü iktidar yanlısı. Bunlarla ortaklaşmak bir yana, birlikte çalışma ihtimali bile çok zor. Çalışmalarımızın bir tanesine bile destek verilmediği bir kentten bahsediyoruz. Buralardan geliyoruz aslında. Ben Ovacık'la Dersim'i ya da Türkiye'nin en büyük ilçesiyle Dersim'i kıyaslama yapmak gerektiğinde, gerçekten demokratik açıdan, kamudan yararlanma açısından, merkezler daha zor, ilçeler daha kolay.

Diğer taraftan bizim bölgeler ile buralar aynı değil. Mesela orada insanlar biraraya geldiğinde fişlemeye alınıyordu, insanlar meclislere girmeye çekiniyordu, korkuyordu. Biz kooperatifi ilk kurduğumuz zamanlarda bile sürekli gelip bakıyorlardı, kontrol ediyorlardı ne yapıyoruz, ne konuşuyoruz, nasıl çalışıyoruz diye.

Ama büyük kentlerde bu aşılmış, büyük kentlerde yönetimde olmak isteyen binlerce insan var. Onun için, biz burada bir şey yaratmak istiyoruz. Temel belediyeçilik hizmetlerini herkes yapabilir. Bir yolu başkası da yapabilir. Daha iyi yapabilecek olanlar da vardır. Ama esas olan, bir kentte yaşayanların kendi karar alıp, gelecek korkusu yaşamadan o kentte yaşayabilmesidir. Bizim için bu önemlidir. Kadıköylüler mesela, acaba kentsel dönüşümde bizi buradan çıkaracaklar mı korkusunu çok yaşıyorlar. Biz "yerinde dönüşüm" ile herkesin kendi sokağı ve mahallesinde kalacağı bir çalışmanın parçası olacağız. Bunun tersini Büyükşehir de yapsa, Çevre Bakanlığı da yapsa karşı çıkacağız.

Göztepe'deki seçim merkezinin açılışı sırasında VOA (Amerika'nın sesi) televizyon kanalı sizinle bir röportaj yaptı. Orada İmamoğlu'nu desteklediğinizi söylüyorsunuz. İBB adayı olarak herhangi birine desteğiniz söz konusu mu?

Bana soru şu şekilde soruldu: "Murat Kurum mu, İmamoğlu mu?" Mevcut iktidarın bu kadar ceberrut yapısının olduğu bir yerde, onun karşısındakinin kazanmasını her vatandaş gibi ben de isterim. Gönül ister ki, devrimcilerin, sosyalistlerin, komünistlerin yönettiği bir belediye olsun. Ben İmamoğlu'ndan çok, Murat Kurum'a karşı konuştum. Bunun doğru olduğunu da düşünüyorum. Yoksa başka bir partinin meselesi,

bizim gündemimizde olmayan bir konu. Biz sosyalistiz, nerede kimin destekleneceğine kurumlarımız karar verir. SMF adına ya da Halk Dayanışması adına benim öyle bir açıklama yapma durumum yok, etik de değil. Ben kurum üstü biri değilim. Bir açıklama gerektiğinde

kurumlar yapar. Ama bana "bu mu, bu mu" diye sorulduğunda, ben iktidara karşı olanı seçerim. Dün Sözcü TV'de de sordular bunu. İmamoğlu demedim ama, İmamoğlu'na karşı bir konuşma yapmam da doğru değil, o benim bir meslektaşım sonuç olarak. Ben mevcut iktidarın durumuna karşı kim güçlüyse onun kazanmasını isterim. Ama desteklemek daha başka bir şey...

Son olarak çalışmalarınız nasıl gidiyor, Kadıköy'de kazanma şansınız nedir, diye soralım.

Çalışmalar çok iyi gidiyor. Kadıköy'deki dernek, sendika, oda, kooperatif, tüm demokratik kurumları ziyaret ediyoruz; sorunlarını taleplerini dinliyoruz. Biz de kendi yapacaklarımızı anlatıyoruz. Birbirimizden besleniyor, güç alıyoruz. Semt pazarlarına gidiyoruz, Kadıköy'ün caddelerini, sokaklarını dolaşıyoruz. Bir yandan kendi programımızı halka ulaştırıyoruz, bir yandan halkın sorunlarını dinliyoruz. Yolumu kesip şikayetlerini anlatan çok kişi oldu. Provakatif sorular soran da oluyor tabii. Biz hepsine hazırız. Herkese düşüncelerimizi, hedeflerimizi, Kadıköy için projelerimizi anlatıyoruz. Benim halkla ilişki kurmada sorunum olmaz. Çocukla da yaşlıyla da konuşur, anlaşıyorum. Onların dilinden konuşurum. Bunda bir sakınca görmem. Sevgiyle, saygıyla yaklaşıyorum herkese, karşılığını da alıyorum.

Kadıköy'de kazanma şansımız giderek artıyor. İlk adaylığım açıklandığından bu yana sokakları dolaşıyorum. O günlerde bir kadın önümü kesti. "Niye buradan aday oldun, buradakiler sana oy vermez, seni harcayacaklar" dedi. Ben de "sen bana oy verecek misin" dedim. "Evet vereceğim" dedi. "Sen ve senin gibiler oy verdikten sonra ben niye harcanayım" dedim. Başlangıçta böyle bir kaygı vardı. Fakat bu kaygı artık bitti.

Arkadaşlar anket yaptırıyorlar. Ayrıca bağımsız kuruluşlar anket yapıyor. Bu konuda profesyonel olan ve bize gönüllü çalışan kişiler var. Bana ulaşan verileri size söyleyeyim; Şubat'ın ortalarında yüzde 30 civarındaydı, Şubat'ın son haftasında yüzde 40'a ulaştı. Kadıköy'de CHP'nin "kimi koysam burada kazanır" yaklaşımına kızanlar çok. Ama biz sadece CHP tabanından değil, başka partilerden de oy alıyoruz. CHP ile henüz kılıçlar çekilmiş değil, yarış yeni başlıyor. Bazı yerlerde pankartlarımızın yırtıldığını duyuyoruz. Saygı çerçevesinde demokratik bir yarış olsun isteriz. Anketçilerin bize söyledikleri şu: Adaylığımızı açıkladığımız andan itibaren sürekli yükselen bir oy grafiğimiz var. Bunun çok önemli olduğunu söylüyorlar. 31 Mart'a kadar bu yükselişi sürdürmemiz lazım. Ben kazanacağımıza inanıyorum. Her konuşmamın sonunda Yılmaz Güney'in sözlerini söylüyorum. "Kazanacağız! Mutlaka ama mutlaka biz kazanacağız!"

Deprem yildönümünde protestolar: Unutmadık, affetmeyeceğiz!

6 Şubat gecesi saat 4.17’de meydana gelen ve yüzbinlerce insanın ölmesine neden olan depremlerin birinci yılında anma ve protesto eylemleri yapıldı.

Depremlerin meydana geldiği Hatay, Malatya, Urfa başta olmak üzere İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Adana, Denizli, Sivas, Erzincan, Kocaeli, Sam-sun, Mardin, Kocaeli, Eskişehir, Antalya, Trabzon, Artvin’de gerçekleşen eylemlerde depremin sorumlusunun devlet olduğu sloganlarla belirtildi. Eylemlerde en çok atılan slogan “Katil devlet hesap verecek” oldu.

İlk eylem, depremin olduğu gün ve saatte Hatay’da gerçekleştirildi. **5 Şubat’ı 6’ya bağlayan gece, Hatay’da kimse uyumadı, mezarlıklara, deprem bölgelerine, merkezi yerlere yığıldı. Depremin olduğu saat olan 04.17’de ise, Hatay’da yürüyüşler gerçekleştirildi.** Merkez’de Sümerler Mahallesi’nden Armutlu’ya yürüyüş yapıldı. Cep telefonlarının ışığı altında yapılan yürüyüşte, büyük bir öfke ve acı birlikte yaşanıyordu. Yunus Emre Parkı’nda eylem saatini bekleyen yüzlerce kişi polisin kurduğu barikatları aştı ve Rana Apartmanı’na yürüdü. Polis barikatı “Katil devlet hesap verecek” sloganıyla aşıldı. Rana Apartmanı önünde saygı duruşunun ardından buhurlar, mumlar yakıldı, defne dalları bırakıldı. Aynı saatlerde İskenderun’da da E-5 Karayolu’ndan Mustafa Kemal Mahallesi’ne sessiz yürüyüş yapıldı. Eylemlerde, Erdoğan’ın söylediği “*Merkezi yönetimle yerel yönetim el ele vermezse, o şehre herhangi bir şey gelmez. Hatay’a geldi mi? Şu anda Hatay garip kaldı*” sözlerine büyük tepki gösterildi.

Tepki sadece Erdoğan’a değildi, deprem bölgelerinde devletin resmi törenlerine katılan bakanlar ve belediye başkanları da protesto edildi. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın konuşması sloganlarla engellendi.

Hatay’da CHP’nin yeniden belediye başkan adayı olarak açıklanan Lütfi Savaş’a tepki de çok büyüktü. “Katil Lütfü” diye sloganlar atıldı, kafasına su şişesi fırlatıldı. Hatta deprem günlerinde Hatay’da önemli bir yardım faaliyeti yürüten İBB’nin Belediye Başkanı İmamoğlu ve CHP Genel Başkanı Özgür Özel bile, Lütfi Savaş’a destek verdiği için depremzedelerin protestosu ile karşılaştı. Tepkiler öylesine büyüdü ki, CHP’liler Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı konusunu yeniden ele alacağını söylemek zorunda kaldı.

6 Şubat günü de Hatay’da ve diğer deprem bölgelerinde eylem günüydü. Defne ve Samandağ’da SMF, TİP, Halkevleri, TÖP, Kaldıraç, EMEP’in çağrısıyla düzenlenen Büyük Hatay Yürüyüşü yapıldı. Öğlen saatlerinde Harbiye yolunda toplanan binlerce kişi “Katil devlet hesap verecek”, “Hatay’ı yeniden kuracağız”, “Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz”, “Gün gelecek devran dönecek AKP halka hesap verecek”, “Affetmek yok, unutmak yok, helalleşmek yok” sloganları attı.

Malatya’da valiliğin aldığı 3 günlük eylem yasağını tanımayan kitle yürüyüş gerçekleş-tirdi. Urfa’da da basın açıklaması yapıldı.

İstanbul’daki deprem protestoları hafta sonu başladı. 3 Şubat günü Anadolu Kahvesi’nde buluşan Okmeydanı halkı, sloganlarla Mehmet Ayvalıtış Parkı’na yürüdü. Yine 3 Şubat günü Sarıgazi halkı Demokrasi Caddesi’nin başında toplanarak bir açıklama yaptı.

6 Şubat günü ise, Kadıköy, Beşiktaş ve Maltepe’de eylemler vardı. Maltepe’de “Deprem değil kapitalizm öldürür” pankartıyla yürüyen kitle Beşçeşmeler’de kitlesel bir açıklama yaptılar.

Kadıköy’de Kadınlar Birlikte Güçlü’nün çağrısıyla saat 19:30’da Kadıköy Süreyya Operası önünde toplanan kadınlar Kadıköy İskelesi’ne yürüdü. Polis yürüyüş sırasında “katil devlet” sloganı atıldığı için yürüyüşü bir süre duraklattı, ardından yürüyüş devam etti.

DİSK, KESK, TTB ve TMMOB’un çağrısıyla Beşiktaş İskele Meydanı’nda saat 18.30’da eylem yapıldı. Öncesinde polisin, Çağlayan Adliyesi önünde yapılan eylemi bahane ederek sendikalardan eylemin iptal edilmesini istediği öğrenildi. **Bu baskı, tertip komitesinin eylemi geriye çekmek ve etkisizleştirmek için büyük çaba harcamasına sebep oldu. Ses düzeni-nin sesi, eyleme katılanların bile duyamayacağı kadar düşüktü; flamaların indirilmesi için baskı kuruldu,** buna rağmen flamalar indirilmedi; devleti protesto eden sloganlar atıldığında tertip komitesi sürekli müdahale etmeye çalıştı; eylem bittikten sonra da mikrofondaki kişiler slogan atanlarla kavga etmeye çalıştı. Tüm bu geriye çekme çabalarına rağmen, alanda toplanan kitle öfkeli sloganlarla devletin sorumluluğunu teşhir etti.

Polisin saldırı tehditlerine kitle sloganlarla karşılık verirken, eylemi düzenleyen sendikaların, sık sık flamaların indirilmesini dayatması ve atılan sloganlardan özellikle “Katil devlet hesap verecek”e sürekli müdahale etmesi ile polisin saldırısına ve tacizine zemin hazırladı. Eylemin bitmesinin ardından vapur iskelesine giden kitleyi takip eden polisler Kaldıraç okurlarına saldırdı ve dört kişiyi gözaltına aldı. Gözaltılar sonra serbest bırakıldı.

Cezaevlerinde hak gaspları artıyor

Devletin cezaevlerindeki hak gaspları artarak devam ediyor. Başta hasta tutsakların tahliyesi olmak üzere, genel olarak tutsakların cezaevinden çıkma süreleri, “Cezaevleri Gözlem Heyetleri” tarafından engelleniyor. Özellikle ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis alanların tahliyeleri yıllarca erteleniyor.

Sincan Kadın Kapalı Cezaevi’nden 2021’de tahliye olması gereken 11 kadın, gözlem heyetinin raporları ile içeride tutulmaya devam ediyor. 2014 yılından bu yana Gezi davasından tutsak olan Ali Ekber Sever’in tahliyesi, ikinci kez “iyi halli olmadığı” gerekçesiyle ertelendi. Sever’in 11 Kasım 2023’te tahliye olması gerekiyordu.

Tutsaklar kendi istemleri dışında tek kişilik hücrelerde tutuluyor ve ağırlaştırılmış müebbetlere uygulanan statüye tabi tutuluyorlar; havalandırma ve sosyalleşme hakları, sohbet hakları, ziyaret hakları, iletişim hakları gasp edilmeye devam ediyor. Tutsakların haftalık 10 saat olması gereken sohbet ve spor hakları ortalama 4-5 saate düşürülmüş durumda. Mektuplar keyfi olarak gönderilmiyor. Kitaplar, devrimci-sosyalist basın keyfi bahanelerle yasaklanıyor; tutsaklara verilmiyor, ya da aylarca geciktiriliyor. Odalarda kitap sınırlandırılması uygulanıyor.

Sağlık ve doktora çıkma talepleri ya hiç karşılanmıyor, ya da kısıtlamalar getiriliyor. Mesela revire bir kez gidildiyse, bir ay içerisinde tekrar ciddi rahatsızlığınız olsa bile çıkılamıyor. Yazılan ilaçlar mahpuslara çok geç verildiği için, iyileşme süreleri de oldukça uzun sürüyor. Faşist kafalı doktorlar, tutsakların kelepçe çıkartılması için yalvarmasını istiyor. En son örneği Sincan Kadın Hapishanesi’nde yaşandı.

İHD’nin ve TİHV’nin raporlarına göre, hak ihlali ve ve işkencelerin sayısında artış var. Ekim-Kasım-Aralık 2023 aylarını içine alan İHD raporuna göre, Marmara bölgesindeki hapishanelerde 1414 hak ihlali yaşandı. Aynı dönemi kapsayan İç Anadolu hapishaneleri raporunda 189 başvuru oldu. ÖHD, Diyarbakır Barosu ve TUAY’DER’in açıkladığı rapora göre ise, 2023’ün son 9 ayında 22 tutsak katledildi. Afyon’da Kürtçe müzik dinledikleri için tutsakların radyolarına el konuldu.

Hapishanelerde PKK’li tutsakların İmralı Hapishanesi’nin kapatılması ve Abdullah Öcalan’ın üzerindeki tecritin son bulması talebiyle başlattıkları açlık grevi 100 günü geride bıraktı.

Hasta tutsaklar için İsviçre’de eylem

Türkiye’de cezaevlerinde yaşanan sorunlara dikkat çekmek, hasta tutsakların serbest bırakılması talebini yükseltmek ve tecrit ve hak gasplarına karşı mücadeleyi güçlendirmek amacıyla, İsviçre’de protesto eylemi yapıldı.

3 Şubat Cumartesi günü Basel kentinin Claraplatz bölgesinde yapılan eylem, Tutsakların Sesi Platformu, Partizan, Bir-Kar, Mücadele Birliği, İDHF, Dem-Kurd, Proleter Devrimci Duruş tarafından örgütlendi.

İsviçre PDD

8 Mart-Dünya Emekçi Kadınlar Günü

8 Mart'ın "kadınlar günü" mü, yoksa "emekçi kadınlar günü" mü olarak kutlanacağı, basit bir tanımlama değildir. Onun içi boş gösterilerle kutlanmasıyla, kadınların ezilmesinin gerçek nedeni olan kapitalizme karşı bir kavga çağrısı olarak kutlanması arasındaki farktır.

Amerika'nın New York kentinde, 1857 yılında çoğu kadın 40 bin dokuma işçisi, ağır çalışma koşullarından dolayı greve gider. Günde 16 saate varan sürelerde çalışıp düşük ücret almalarına karşı bir isyandır bu. Amerikan burjuvazisiyle dişe diş bir kavga başlar. Grevin yaygınlaşacağından korkan patron, grevcileri fabrikaya hapseder. 8 Mart günü çıkan yangında 129 kadın işçi yanarak can verir.

Bu yangın, mücadelenin alevlerini de yükseltir. İşgününün kısaltılması ve bazı siyasi haklar için Manhattan iplik işçisi kadınlar da grev yaparlar. Bu greve polis acımasızca saldırır, 140 işçi kadın öldürülür, yüzlercesi tutuklanır.

Bunun üzerine **8 Mart, ilk olarak 1909'da ABD'de ulusal bir kadın günü olarak kutlanır. 1910 yılında ise, Kopenhag'ta toplanan Sosyalist Kadınların İkinci Konferansı'nda komünist kadın önderlerden Clara Zetkin'in önerisiyle "uluslararası kadın günü" ilan edilir.** Zetkin'in oturma başkanlığını da üstlendiği kongrede, "uluslararası sosyalist kadınların kadın işçi hareketiyle dayanışmasını göstermek" adına bu karar alınmıştır. Dolayısıyla "çalışan kadınlar" vurgusu yapılmıştır. Ve ilk olarak 1911 yılında Almanya'da "Uluslararası çalışan kadınlar günü" olarak kitlesel etkinliklerle kutlanmıştır.

Emperyalist savaşın başladığı 1914 yılında ise, Almanya dışındaki Avrupa ülkeleriyle Rusya'da 8 Mart etkinlikleri yapılır. 1917 yılında Rusya'da gerçekleşen 8 Mart ise, kadınların yaptığı "ekmek ve barış" yürüyüşü Şubat devriminin başlangıç vuruşu olmuştur.

1917 Ekim Devrimi'nden sonra yine Clara Zetkin'in önerisiyle 8 Mart, Lenin tarafından 1922 yılında tatil ilan edilir. **8 Mart'ı tatil günü yapan ilk ülke, sosyal Sovyetler Birliği'dir.** İkinci emperyalist savaş sonrası demokratik devrimini gerçekleştiren ülkeler de 8 Mart'ı resmi olarak tanırlar. Komünist partilerin güçlü olduğu ülkeler başta olmak üzere emperyalist-kapitalist ülkelerde de 8 Mart kutlamaları yapılır, giderek tüm dünyaya yayılır.

1975 yılında Birleşmiş Milletler, 8 Mart'ı "Dünya Kadınlar Günü" olarak tanıma kararı aldı. Fakat

komünist kadınların öncülüğünde toplanan "Sosyalist Kadın Enternasyonalı"ndeki 8 Mart'ı kutlama kararıyla, Birleşmiş Milletler'in 8 Mart'ı tanıma biçimi özsel olarak birbirinden farklıydı. Birinde kadın işçi ve emekçilerle sosyalist hareketi birleştirme amacı güdülürken, diğerinde burjuva kadınları da içine alan feminist bir bakış açısıyla kabul görmüştü.

Sosyalist Kadınlar Enternasyonalı'ne katılan ve Clara Zetkin'in en büyük destekçisi olan Rusya delegesi Aleksandr Kollantay da bu farkı şöyle ifade ediyor:

"Kadınlar Günü" nedir? Gerçekten gerekli midir? Burjuva sınıftan kadınlara, feministlere ve sufrajetlere (liberal politik kadın hakları hareketi) verilmiş bir taviz midir? İşçi hareketinin birliğine zarar mı vermektedir? Yalnızca sosyalist kadın hareketi ile burjuva sufrajetleri arasındaki radikal farkı anlamayan birisi böyle düşünebilir. Feministlerin amacı nedir? Amaçları kapitalist toplum içinde kocaları, babaları ve erkek kardeşleri tarafından sahip olunan avantajları elde etmektir. Kadın işçilerin amacı nedir? Amaçları, doğuştan ya da zenginlikten türeyen tüm ayrıcalıkları ortadan kaldırmaktır... Kadınların maruz kaldığı geri kalmışlık ve hak yoksunluğu, ezilmişlikleri ve kayıtsızlıkları işçi sınıfına hiçbir yarar sağlamıyor; tersine, ona doğrudan doğruya zarar veriyor. İşçi örgütlenmeleri kadın işçilere açıldı, ama sadece birkaçı bunlara katıldılar. Çünkü işçi sınıfı ilk anda kadın işçinin bu sınıfın yasal ve toplumsal açıdan en çok ezilmiş üyesi olduğunu, yüzyıllar boyunca dövülmüş, aşağılanmış ve infaz edilmiş olduğunu ve onun kalbiyle zihnini harekete geçirmek için özel bir yaklaşımın gerekli olduğunu; onun bir kadın olarak kavranabilir kelimelere ihtiyaç duyduğunu...

Kadının sadece emek gücünün satıcısı olarak değil, anne olarak ve kadın olarak da ezildiğini anlamadılar. (...) Çalışan sınıflardan kadınlar arasında yapılacak her türlü özel, ayrılmış çalışma biçimi onun bir kadın işçi olarak sahip olduğu bilinci yükseltmenin bir aracı olduğu gibi, onu daha iyi bir gelecek için verilen kavga katmanın da yoludur... Kadınlar Günü ve kadın işçinin öz-bilincini yükseltmeyi amaçlayan adım adım ve sürekli çalışmalar, işçi sınıfının bölünmesi değil, birleşmesi davasına hizmet etmektedir. Bırakalım, hem ortak sınıf davasına hizmet etmekten, hem de kendi kadınca kurtuluşu için dövüşmekten kaynaklanan coşku, kadın işçilerin Kadınlar Günü kutlamalarına esin kaynağı olsun."

Komünist kadınların, kadın mücadelesine ve 8 Mart'a bakışı bu kadar nettir. Fakat günümüzde 8 Mart'ın içi boşaltılmış, feministlerin baskın olduğu bir gün haline gelmiştir. **8 Mart'ı "işçi-emekçi kadınların mücadele günü" olmaktan çıkarmışlar, genel olarak "kadınların günü" haline getirmişlerdir.** Uzunca bir süre feministler 8 Mart'ı karnaval havasında kutladı; AKP'nin saldırıları başlayınca kendiliğinden de olsa çatışmalı bir hale büründü. Fakat feminist 8 Martlara damgasını vuran, erkeklerin alınmadığı, "kadınlar matinesi" formunda çalgılı-çengilli kutlamalar oldu.

Kısacası 8 Mart'ın "kadınlar günü" mü, yoksa "emekçi kadınlar günü" mü olarak kutlanacağı, basit bir tanımlama değildir. Onun içi boş gösterilerle kutlanmasıyla, kadınların ezilmesinin gerçek nedeni olan kapitalizme karşı bir kavga çağrısı olarak kutlanması arasındaki farktır. **Kadının yüzyıllardır biriktirdiği öfke, erkek işçilerle birlikte doğrudan bu çürümüş sömürücü ve zorba düzene karşı, devrim ve sosyalizme mi akıtılacaktır; yoksa düzen-içi çözümlere, sandığa, şu ya da bu düzen partisine mi, sorusuna verilen yanıtır.** Fark bu kadar açık, kesin ve derindir. **Sadece "kadın"a, kadın sorununa bakışın değil, sınıflar mücadelesini ele alışı da somut bir ifadesidir.**

8 Mart, işçi-emekçi kadınların mücadelesiyle ortaya çıkmış, onların öncüsü komünist kadınların çağrısıyla enternasyonalist bir gün halini almıştır. Yani **doğuşundan uluslararası bir mücadele günü haline gelmesine kadar, her aşaması sınıfsaldır, devrimcidir.** Onun bu emekçi-devrimci karakteri, burjuvazinin ve onun kadınlar içindeki kolu olan feminizmin tüm çabalarına rağmen silinmeyecektir. Sınıf mücadelesinin genel yükselişi dışında, ne genel olarak kadın sorununun çözümü, ne de emekçi kadına dönük her türden saldırının püskürtülmesi mümkündür. Bu ancak, kadınıyla erkeğiyle, işçi ve emekçilerin ortak mücadelesiyle olacaktır.

NEWROZ isyan ateşidir!

21 Mart, gece ile gündüzün aynı saatlere eşleştiği, doğanın canlandığı, baharın müjdelendiği gündür. O yüzden Ortadoğu halkları, bu günü "yeni gün" "New-roz" olarak adlandırmış ve çeşitli retoriklerle karşılamışlardır.

Doğasal uyanışı toplumsal uyanışla da birleştiren mitolojik öyküler eklenmiştir sonra. Bunların içinde en çok bilineni ise, Demirci Kawa'dır. Efsaneye göre bir dağın başında zalim Dehak yaşamaktadır ve insan beynini başındaki yaralara sürerek hayatta kalabilmektedir. Halk çaresiz bir şekilde Dehak'a sürekli kurban sunmak zorundadır. Buna isyan eden Demirci Kawa, Dehak'la savaşmaya karar verir. Ve Dehak'ı yenmeyi başardığında, dağda büyük bir ateş yakacağını söyler. Günler sonra dağın başından büyük bir ateş görülür. Kawa, zalim Dehak'ı yenmeyi başarmıştır. Halk bayram eder. Tarih 21 Mart'tır.

Kawa Kürt'tür, ama "demirci"dir; yani emekçi bir Kürt'tür.

Ulusal değil, sınıfsal kimliğidir öne çıkan. Dehak zalimdir, kıyıcıdır, emekçi kitlelere düşmandır. **Zalime karşı başkaldırmak, bunun öncülüğünü yapmak ise, herhangi birine değil, bir "demirci"ye düşmüştür. Kürt ulusal hareketi de, Kürt yoksul köylülüğün mücadelesiyle yükseldi.** Sonrasında Kürt burjuvalarının etkisine girmesine rağmen, hareketin tabanı yine Kürt işçi ve emekçilerden oluştu. Yıllarca sürdürülen "barış", "çözüm" vb. politikaları hayal kırıklıkları yaratsa da halkın özgürlük tutkusunu söndüremedi.

Bir Newroz'a daha ağır sömürü ve baskı koşullarında giriyoruz. Seçimlerin çare olmadığını yıllardır gördük. Egemenlerin "böl parçala yönet" politikasına karşı, birleşmeli, örgütlenmeli, mücadeleyi yükseltmeliyiz.

"Bir ulusu ezen bir ulus özgür olamaz." Her ulusun keni kaderini tayin hakkını koşulsuz savunmak tüm halkların çıkarıdır. Günümüz Dehak'larını yerle bir etmek için, özgürlüğün simgesi Newroz ateşini daha güçlü ve birleşik bir şekilde her yerde yakalım!

☆ 2-7 Mart 1919- 3. Enternasyonal Kuruldu

Lenin ve Stalin'in önderlik ettiği 3. Enternasyonal, Moskova'da beş gün süren Kuruluş Kongresi'nin ardından resmen kuruldu. Başını Kautsky'nin çektiği 2. Enternasyonal'in "sosyal-şoven" politikalarına karşı bayrak açan Marksist partileri biraraya getirdiler. 3. Enternasyonal (Komüntern) birçok ülkede devrimlerin gerçekleşmesine önyak oldu. 2. emperyalist savaşta faşizme karşı mücadelenin başını çekti ve faşizmin dünya ölçeğinde yenilgisinde büyük bir rol oynadı.

☆ 9-12 Mart 1992- Boğaziçi İşgali

Zonguldak-Kozlu'daki maden ocaklarında yaşanan grizu patlaması sonucu 463 maden işçisinin gözgöre göre katledilmesi üzerine, Genç Komünarlar, Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü'nü işgal etti. Üç gün süren işgal, bina duvarlarını delerek içeri giren faşist devlet güçleriyle yaşanan 7 saatlik barikat savaşıyla sona erdi. 12 Eylül sonrası ilk politik işgal özelliği taşıyan Boğaziçi İşgali, diri diri gömülen maden işçilerinin haykıran sesi-soluğu oldu.

☆ 9 Mart 1952- Aleksandra Kollantay öldü

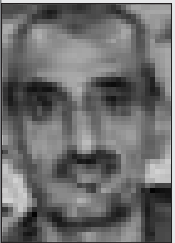
Sovyetler Birliği'nde kadın sorununda önemli çalışmalar yapmış olan kadın komünist Kollantay, Sevgi Bağları, Marksizm ve Cinsel Devrim gibi kitaplarıyla, yeni toplumun yeni kadını tanımlamaya çalışmıştı.

☆10 Mart 1919- Spartakist hareketin önderlerinden Leo Joqiches katledildi.

Mart ayında şehit düşen İhtilalci Komünistler

4 Mart 1992 - Eralp Yazar

İzmir'de kuruluş yıldönümü için düzenlenen bir korsan eylemde çatışarak şehit düştü. İhtilalci komünist hareketin 90'lı yıllardaki atılımında öne çıkan kadrolardan biriydi ve kısa zamanda İsmail Cüneyt müfrezesinde yer almıştı.

8 Mart 2020 - Talat Sürer

İşçi yoldaşımız Talat Sürer'i 43 yaşında geçirdiği kalp krizi sonucu yitirdik. Onu kitleler daha çok Tak-sim 1 Mayıs eylemlerinden tanırdı. Tam bir eylem adamıydı Talat. İşçi önsezisiyle pandemide en çok işçilerin öleceğini de tahmin etmiş ve ölümünden bir gün önce ailesiyle bu doğrultuda konuşmuştu.

13 Mart 1995 - Zeynep Poyraz

30 Mart 1995 - Hakan Çabuk

Gazi'de patlak veren büyük anti-faşist direnişte Zeynep Poyraz, direnişin ikinci günü polisin açtığı ateş sonucunda şehit düştü. Hakan Çabuk ise, kendi bölgesi olan Ümraniye-1 Mayıs mahallesinde Gazi için yapılan eylemde polis kurşunlarıyla katledildi.

24 Mart 1983 - Mehmet Ali Doğan, Aslan Tel

☆ 11 Mart 2014- Berkin Elvan şehit düştü

Haziran direnişi sırasında kafasına sıkılan gaz fişegi ile ağır yaralandı ve aylarca yaşam savaşı verdi. 15 yaşındaki bu fidan, Haziran direnişinin en genç şehidi oldu.

☆ 14 Mart 1883- Bilimsel sosyalizmin kurucusu, proletaryanın öğretmeni Karl Marx öldü.

☆ 13 Mart 1982- TKEP üyesi üç genç, Seyit Konuk, İbrahim Ethem Coşkun, Necati Vardar idam edildi.

☆ 14 Mart 1930- Mayakovski öldü

Mayakovski, devrimin şairi, partili bir sanatçıdır. Sosyalist inşanın her aşaması onun dizelerinde dile gelmiş, sanatsal estetikle birlikte, kitlelerin anlayabileceği sadeliğe bürünmüştür.

☆ 16 Mart 1919- Bolşevik önder Sverdlov öldü

Yakov Mihayloviç Sverdlov, çok iyi bir örgütçü, doğal kitle önderiydi. Ekim Devrimi gerçekleşene kadar ülke dışına hiç çıkmamış Bolşevik önderlerden biriydi. Yaklaşık 15 yıllık mücadele yaşamının yarısını sürgünde ve cezaevinde geçirdi. Pek çok defa firar etti. Lenin onun için "ölen birisinin yerine bir kişiyi koyabilirsiniz, ama Sverdlov'un boşluğunu doldurmak için en az on kişi görevlendirmek gerekir" demişti.

☆ 16 Mart 1988- Halepçe Katliamı

Gericici Saddam diktatörlüğü tarafından Halepçe'de yaşayan beş bini aşkın Kürt, hardal ve fosfor gazından oluşan kimyasal silahlarla vahşice katledildi.

☆ 16 Mart 1978- Beyazıt Katliamı

Polis destekli MHP'li sivil faşistler, üniversiteden çıkan öğrencilerin üzerine

18 Mart 1871- Paris Komünü kuruldu

Kapitalizmin hızla geliştiği 1800'lü yıllarda Fransız proletaryası da vahşi kapitalizme tepkisini eylemlerle ortaya koyuyordu. III. Napolyon, çareyi 19 Temmuz 1870'de Prusya'ya savaş ilan etmekte buldu. Fakat 2 Eylül'de bozguna uğradı ve Prusya askerleri, başkent Paris'e kadar ulaştı. Fransız proletaryası 4 Eylül 1870'de ayaklandı, "Ulusal Savunma Hükümeti" kuruldu. Bu hükümet, 28 Ocak 1871'de Prusya ile anlaştı. Asıl kaygısı, Paris'in silahlı işçilerinden kurtulmaktı. Ve 18 Mart 1871'de Paris'e saldırdılar.

"18 Mart sabahı Paris şu gök gürültüsü ile uyandı:

Vive La Comune! (Yaşasın Komün)" (Marx) Burjuva hükümete karşı ayaklanan Paris halkı, 26 Mart'ta iktidarı ele geçirdi. Paris Komünü, gerçek partisinden yoksun ilk proleter devlet olmanın zayıflıklarını taşıyordu. En önemli yanılılardan biri, 18 Mart'ta Versay'a kaçan hükümetin üzerine yürüyüp onu safdışı bırakmamak oldu. Ekonomik alanda ise, Fransız bankasına el koymaması, yani "mülksüzleştirilenleri mülksüzleştirememesi"ydi. Paris'in dışındaki diğer kentlerin ve kırsal da desteğini alamamıştı.

Versay'a kaçan burjuva hükümet, Prusya gericiliğiyle işbirliği yaparak Mayıs 1871'de Paris'in üzerine yürüdü. Paris proletaryası, kurduğu bari-katlarla canını dişine takarak Komün'ü savundu. Sekiz gün süren büyük bir çarpışmanın ardından Komün'ün yiğit evlatları katledildi. 25 bin Komüncü kurşuna dizildi. Öyle ki, Komüncülerin kanının karıştığı Sen Nehri kırmızı aktı bir müddet. Tutsak alınan Komüncüler, yargılandıkları mahkemelerde Komün'ü savunmaktan bir an bile geri durmadılar.

Dünya proletaryasının geçmişten geleceğe uzanan mücadelesinde bir köprü olan Paris Komünü 72 gün yaşadı, fakat deneyimleriyle başta Ekim Devrimi olmak üzere birçok devrime esin kaynağı oldu.

bomba attı; 7 devrimci öldü, onlarcası ağır yaralandı. Beyazıt Katliamı'nın işçi sınıfı ve devrimci kamuoyunda yolaçtığı öfke nedeniyle DİSK, 20 Mart'ta faşizme ihtar eylemi kararı aldı. Bu eylem, sınıfın düzenlediği politik gösterilerden biri oldu.

☆ 20-21 Mart 1937- Dersim direnişi başladı

☆ 28 Mart 1940- Auschwitz toplama kampı kuruldu

Alman faşizminin gerçekleştirdiği vahşetin boyutu buralarda ortaya çıktı. Yahudi'sinden, komünistine kadar milyonlarca insan, tekeller için bedava işgücü olarak kullanıldı, insanlıktan çıkmış doktorlar için korunmasız kobaylar oldu. İşe yaramaz hale geldiği anda ise gaz odalarında öldürüldü, fırınlarda yakıldı. Auschwitz, bu kampların içinde öldürülen insan sayısı ile en vahşi olanıydı.

☆ 30 Mart 1972- Kızıldere Direnişi

Denizlerin idamını önlemek amacıyla üç İngiliz teknisyeni kaçırarak THKP/C ve THKO'nun önder kadroları, kuşatıldıkları Kızıldere'de, "dönmeye değil, öl-

meye geldik" diyerek çarpıştılar. Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Ahmet Atasoy, Sabahattin Kurt, Ertan Saruhan, Hüdayi Arıkan, Sinan Kazım Özudoğru, Nihat Yılmaz, Ömer Ayna ve Saffet Alp şehit düştü. Aynı zamanda devrimci dayanışmanın en güzel örneğini sundular.

5 Mart 1953 - Stalin yaşamını yitirdi

“Lenin ışıktır, Stalin toprak. Ağır Rus toprağı... Tohumu, bir buğday tanesini aldı. Şimdi ne olursa olsun, ne kadar yağmur ve kar yağmazsa yağmasın, o bu tohumu saklar, başak haline sokuncaya kadar onu bırakmaz.” Böyle diyor bir Yunan yazarı, Stalin’i anlatırken...

Stalin’in ölümünün üzerinden tam 66 yıl geçti. Ama burjuvazinin Stalin’e kini ve saldırıları bitmedi. Sadece burjuvazi değil, her tür karşı-devrimci akım, ML’ye saldırıya, Stalin’le başladı. Stalin şahsında devrime ve sosyalizme düşmanlıklarını kustular. Çünkü Stalin, sosyalist insanın önderi, faşizme karşı mücadelenin komutanıydı. Dünyanın üçte birini sosyalist kampa dahil eden, faşizmi ve burjuvaziyi yenilgiye uğrattı.

Tüm saldırı ve karalamaya rağmen, ezilen halkların, işçi ve emekçilerin Stalin’e besledikleri hayranlık ve sevgi bitmemiştir. Bunu SSCB dağıldıktan sonra, emperyalistlerin hegemonyasına giren devletlerin halklarında bile görmek mümkündür. Dahası, ABD destekli cihatçıların iç savaş çıkarıp yerle bir ettikleri Suriye’de, işgale karşı savaşan halkın elinde de Stalin’in fotoğrafları vardır.

Stalin’in ölümünün ardından Stalin’e saldırı ile birlikte devlet kapitalizmine dönüş, iç içe gerçekleşti. Stalin düşmanlığı öylesine körüklendi ki, Stalin’i savunmak büyük bir suç sayıldı, ölümle, sürgünle cezalandırıldı. Buna rağmen Stalin’i savunanlar hep oldu. Onu unutturmaya başaramadılar.

Stalin, Marks, Engels ve Lenin’in yanında ML’nin ustaları olarak tarihe kazınmıştır ve hiçbir kuvvet onu

silemez. Ölümünün üzerinden 66 yıl geçmesine rağmen, bugün emperyalist işgale direnen her şehire “Stalingrad” deniyorsa, direnen her lider Stalin’e benzetiliyorsa, onun halkların mücadelesinde yaşadığını gösterir. Stalin, devrim ve sosyalizmin yükselişe geçmesiyle birlikte çok daha fazla anlaşılacak ve giderek artan oranda sahiplenilecektir.

İkinci emperyalist savaş döneminde SB’nin Dışişleri Bakanı olan Molotov’un, ölmeden önce yaptığı söyleşide söylediği gibi; *“Stalin’in Rusya tarihinde yerini alacağı zamanlar gelecektir. Moskova’da bir Stalin müzesi olacak. Mutlaka! İnsanlar dayatacak. Stalin’in oynadığı rol çok büyük. Eminim ki adı yeniden yükselecek ve tarihte görkemli bir yere sahip olacak.”*

Çünkü “Stalin topraktır.” O toprağa gömülü tohumlar, birgün mutlaka boy verecek ve o toprağa kanını-canını verenleri yaşatacaktır.

Gazi Direnişi, 12 Mart 1995’te Cemevi’ne yakın bir kahvehaneye düzenlenen kontrgerilla saldırısı ile başladı. Saldırı duyulunca, başta devrimciler olmak üzere emekçi halk sokağa çıktı ve tepkisini ortaya koydu.

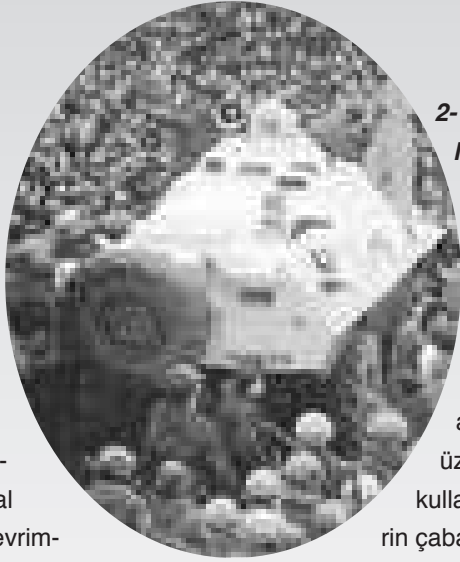
Gazi, sınıfsal olarak işçi-emekçi kesimlerin oturduğu, Kürt-Alevi yoğunluğun bulunduğu, anti-faşist mücadelenin yüksek olduğu sayılı semtlerden biriydi. Kısa sürede binlerce kişi Cemevi’nin önünde toplandı. Saldırıda bir dedenin ölmesi, bir infial yaratmıştı adeta. Komünist ve devrimciler, “Katiller Karakolda!” sloganıyla kitlelere hedefi göstermişti. Yakın bir tarihte bir simitçi, bu karakolda öldürülmüştü. Halkın polise karşı büyüyen öfkesi, bu saldırıyla birlikte taşıdı. Karşılarına çıkan polis otolarını taş yağmuruna tuttular.

Karakolun önüne gelindiğinde, binlerce kişi karakolu taşlamaya başlar. Polis ise korku içinde kitlenin üzerine ateş açar. **Başka semtlerden de kitleler, akın akın Gazi’ye gelmektedir. Bunların içinde “bizsiz olmaz bu işler” diyerek Gazi’ye koşan ve orada şehit düşen Zeynep Poyraz da vardır.**

Ertesi sabah karakol civarında çatışma yeniden başlar. Zeynep Poyraz’ın da şehit düştüğü çatışma, o gün yaşanır. İstanbul’un bir ucundan Gazi’ye koşan Zeynep, Gazi direnişindeki ilk şehidimiz olur. Bu olay, savaşma azmini daha da kamçılar.

Şehit ve yaralıların artması üzerine, caddelerde barikat kurulur. Herkes, etrafta ne bulursa getirip barikatları güçlendirmeye çalışır. **Barikatların arkasında, nöbet sisteminden molotof yapmaya, basınla ilişkilerden bölgeye gelenleri yerleştirmeye varana dek, her şey, belli bir işbölümü içerisinde gerçekleşir.**

12 Mart 1995 - GAZİ DİRENİŞİ

Devrimci örgütlerden oluşan komite, taleplerini 4 maddede toplar:

- 1- Şehitlerimizin cenazeleri bize verilecek,**
- 2- Gözaltındakiler serbest bırakılacak,**
- 3- Sokağa çıkma yasağı kaldırılacak,**
- 4- Asker ve polis Gazi’den çekilecek.**

Devlet, direnişi kırmak için, Bülent Ecevit’i, Zülfü Livaneli’yi getirir. Ancak kitle bunlara kanmaz. Bunun üzerine asker devreye girer. Alevi kitleleri üzerindeki Kemalizmin etkisini kullanmak isterler. Ancak devrimcilerin çabasıyla devletin bu kozu da boşa düşer. Buna rağmen Cemevi yöneticileriyle görüşmeleri sürmektedir. Komitenin belirlediği dört talep kabul edilene kadar direnişin süreceği bir kez daha yinelenir.

Ve sonunda **valilik, direnişçilerin taleplerinin kabul edildiğini duyurur. Cenazelerin yola çıktığı söylenir. Zafer çiğlikları yükselir bu kez Gazi sokaklarında...Cenazeler geldiğinde pankartlar hazırdir. Zeynep’i taşıyan arabayı çevirip üzerine orak-çekiçli bayrağı sererler ve tüm Gazi şehitlerini marşlarla sloganlarla uğurlarlar.**

Gazi direnişi devam ettiği sırada, İstanbul başta olmak üzere Türkiye’nin dört bir yanında protesto gösterileri yapılmaktadır. Bunlardan biri de **Ümraniye 1 Mayıs Mahallesi’nde gerçekleşir. Bu gösteride polis, kitlenin üzerine ateş açar. Eylemin örgütleyicilerinden Hakan Çabuk ağır yaralanır ve kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirir.** Hakan, Gazi direnişinde yitirdiğimiz ikinci yoldaşımız olur.

Gazi ve 1 Mayıs mahallelerinde toplam 23 kişi, bu büyük direnişte şehit düşerler. Ve geride büyük bir direniş destanı, kitlelerin sokağa çıkmasında büyük bir özgüven bırakır.

24 Mart 1983 - Sefaköy Direnişi

Nerede boşluk varsa, oraya koşmakta tereddüt etmeyenlerdendi Mehmet Ali. *“Kaçmalarla, göçmelerle tozarken Avrupa yolları”*, Mehmet Ali Adana il komitesine koşar adımlarla gitti.

Bir eylem hazırlığı için İstanbul’a çağrıldığında, bir “görev adamı” olarak yine tereddütsüz kabul etti. İsmail Cüneyt’in komutasında Aslan Tel ile birlikte eylemi gerçekleştireceklerdi. Ne var ki, bulundukları ev bir ihbar sonucu basıldı. Mehmet Ali Doğan ve Aslan Tel, İsmail Cüneyt’in önüne siper oldular, onun ateş çemberini yararak çıkmasını sağladılar. Ve iki yoldaş, Sefaköy’deki evi granitten kaleye çevirerek şehit düştüler. Baharda toprağa düşen tohum oldular...

İsmail’in komutasındaki Sefaköy direnişi, üç işkencecinin de ölmesiyle sonuçlanmıştı. Hem de faşist generallerin meydanlarda “ezdik-bıçtık” diye nutuk atıkları bir dönemde... Yaklaşık 9 ay sonra (21 Aralık 1983) bir tesadüf sonucu İsmail’i bulduklarında, aynı gece “gözaltında kaybettiler.” Kurşuna dizdiler hunharca...

12 Eylül’ün yukarıdan aşağıya hakimiyetini tamamen kurduğu, devrimin yenilgisinin kesinleştiği ve yaprağın dahi kırıdamadığı o günlerde, *“dövüşenler de var bu havalarda”* dediler ve bir kez daha sarstılar ülkeyi. Tıpkı 12 Eylül’ün ilk günlerinde Osman Yaşar Yoldaşcan’ın Bağcılar’daki direnişi gibi...

Sefaköy, faşist cuntaya karşı direnişin bitmediğini, ihtilalci komünistlerin mücadeleyi kesintisiz sürdürdüklerini gösterdi. Şairin dediği gibi *“Eğer çivi yapılmış olsaydı bu adamlardan / Daha sağlam bulunmazdı onlardan.”*

Yerel yönetimler üzerine- III

Yerel yönetimlerin ortaya çıkışından günümüze kadar gelişim sürecini, tarihsel evrimi içinde önceki sayılarımızda işlemiştik. Yazımızın üçüncü ve son bölümünde dünyada ve ülkemizde “devrimci-halkçı” belediyeçilik örnekleri üzerinde duracağız.

Paris Komünü, proletarya iktidarının ilk biçimi olmasının yanı sıra “devrimci-halkçı” belediyeçiliğin de esin kaynağıydı. Sonrasında “belediye sosyalizmi”yle yerel yönetimlerin demokratikleşmesi yönünde bazı adımlar atıldı. 1917 Ekim Devrimi’yle sosyalizmin somut bir alternatif haline gelmesi, “belediye sosyalizmi”nin reformist niteliğini belirginleştirdi. **Egemen sınıflar yükselen devrim tehdidi karşısında -başta Avrupa ve ABD olmak üzere- “belediye sosyalizmi”ne göz yumdular.** Sonraki yıllarda gelişen “sosyal devlet” anlayışı da, “belediye sosyalizmi”nin genele uyarlanmış haliydi.

İkinci emperyalist savaş sonrası “sosyalist blok”un dünyanın üçte birini kaplaması, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerinin büyümesi sonucunda, emperyalist-kapitalist sistem, “sosyal devlet” uygulamalarına hız verdi. Ardından ‘68 hareketi, işçi ve emekçilerin de katılımıyla tüm dünyayı sarstı. Yükselen anti-emperyalist mücadele, kimi yerde devrimlere; kimi yerlerde solcu partilerin işbaşına gelmesine yol açtı. Bütün bunlar yerel ve merkezi düzeyde emperyalist-kapitalist sistemin reforme edilmesini şart kıldı.

‘80’lerden sonra ise, “sosyalist blok”un yıkılması, dünya ölçeğinde komünist ve devrimci hareketlerin gerilemesiyle, burjuvazi vahşi kapitalizmin azgın sömürü dönemini yeniden başlattı. Neoliberalizm adı verilen bu saldırganlıktan yerel yönetimler de payını aldı. Buna karşın sınırlı da olsa “devrimci-halkçı” belediyeçilik örnekleri yaşandı. Merkezi yönetimin baskın olduğu ülkelerde bu örnekler, dar sınırlar içinde kalıyor ve ömürleri kısa oluyordu. “Eyalet” sistemiyle yönetilen ülkelerde ise, eyaletlerin görece özerk yapısı, “devrimci-halkçı” belediyeçiliğin uygulanmasını kolaylaştıran, sınırlarını genişleten bir unsura dönüştü. Bir de devrimci örgütlerin önderliğinde halk ayaklanmalarıyla veya devrimlerle yaratılan “kurtarılmış bölgeler”de kurulmuş yerel yönetimler sözkonusuydu. Dolayısıyla **birbirinden farklı koşullarda yaşama geçen örnekler oldu.**

Tarihten bugüne dünyada ve ülkemizde “devrimci-halkçı” belediyeleri incelerken, farklı nesnel ve öznel yönlerini gözardı etmeden, her birini kendi koşulları içinde ele almalıyız. Gerek tarihsel koşulları, gerekse ülkenin içinde bulunduğu

durum, her yerel yönetimi özgün kılıyor çünkü.

Demokratik yerel yönetimlerin ilk örnekleri

Kapitalizmin ilk geliştiği ülke İngiltere, kapitalist kentlerin ve yönetimlerin de laboratuvarı oldu. Yerel yönetimlerin demokratikleşmesini hedefleyen “belediye sosyalizmi” ilk olarak İngiltere’nin Birmingham ve Glasgow kentlerinde yaşama geçti. Oradan Avrupa’ya ve ABD’ye yayıldı.

Birmingham’da en başta gaz ve su şirketleri kamulaştırıldı, gaz fiyatlarının her yıl düşmesi sağlandı. Su dağıtım kapasitesi arttırıldı, yoksul mahallelere temiz su gönderildi; bu sayede salgın hastalıklar ve bebek ölümleri azaldı. Barınma sorununu çözmek için, varolan konutlar iyileştirildi, yeni konutlar yapıldı. Daha önemlisi, **o güne dek kilisenin denetiminde olan eğitim, kamuya ait**

ve parasız hale geldi. Toprak ve işgücü reformları gerçekleşti. Bu uygulamalar, hastalık ve suçun azalmasını beraberinde getirdi.

Glasgow’da 1832-1848 yılları arasında ortaya çıkan kolera salgını, kent halkını perişan etmişti. İlk olarak su hizmetleri 1855 yılında belediyeleştirildi. Bunu 1869 yılında gaz, 1872 yılında ulaşım, 1890 yılında elektrik izledi. Ardından tramvay işletmesi, özel şirketin elinden alındı ve belediye kendi tramvaylarını üretmeye başladı. **“Belediye sosyalizmi”nin halk arasında “gaz ve su sosyalizmi” olarak tanınmasının kaynağı, asıl olarak İskoçya’nın en büyük şehri Glasgow’daki belediyeçiliktir.** Glasgow’un bir önemi de, kentsel bir hareketin ülke düzeyine yayılması ve genel düzenlemelere yol açmasını sağlamasıdır.

Fransa’da belediyelerin halkın seçtiği temsilcilerden oluşan meclislerle yönetilmesi, 1830’ları buldu. Fransa’nın en küçük yerel yönetim birimi, belediye (komün) şeklinde oluşmuştu. Belediye sayısının çokluğu, hizmetlerin götürülmesinde zorluk yaratınca, belediyeler arası ittifak gelişti; ardından belediye birliklerinin yasalaşması sağlandı. Toplumsal belediyeçiliğin esin kaynağı olan Komün’ün şehri Paris, bu tarihsel gelişimden ve başkent statüsünden dolayı özel bir konuma sahipti. **1929 ekonomik krizi, konut sorunu başta olmak üzere belediyeleri sosyal politikalar üretmeye zorladı.** Belediye fırınları ve sağlık hizmetleri, bu dönemde gelişti.

İtalya’da ise, 1888 yılında belediyelerde seçim yapılmasını öngören yasanın çıkmasının ardından, İtalya İşçi Partisi ilk belediyesini kazandı. Buna karşın 1922-43 yılları arasında işbaşına gelen faşist yönetimler, yerel yönetimlerin yetkilerini kısıtladılar. İkinci emperyalist savaştan sonra yerel özerklikler için anayasal değişiklikler yapıldı, “toplumcu belediyeçilik” yeniden ve daha ileri düzeyde gelişti. Bunun en somut örneği ‘70’li yıllarda İtalya Komünist Partisi’nin yönetime geldiği Bologna’da yaşandı. **“Kızıl Bologna” adını alan bu örnekte, karar alma süreçlerine mahalle meclislerinin doğrudan katılımı sağlandı.** Yönetim, arazi spekülasyonlarını önlemeyi, ranta dayalı ekonomiyi sınırlamayı başardı. **Sendikalar ve kooperatifler öncülüğünde sosyal üretim ve tüketim örgütlenmesine yöneldiler.** Yanı sıra devrimci bir eğitim programı gerçekleştirdiler; zorunlu olmayan derslere mevcut öğrencilerinin yarısı katıldı.

ABD’de, 20. yüzyılın başlarında Amerika Sosyalist Partisi, ülkenin 353 kentinde yerel yönetimleri kazandı. **Avrupa’da “gaz**

Paris Komünü, proletarya iktidarının ilk biçimi olmasının yanı sıra “devrimci-halkçı” belediyeçiliğin de esin kaynağıydı. Sonrasında “belediye sosyalizmi”yle yerel yönetimlerin demokratikleşmesi yönünde bazı adımlar atıldı. 1917 Ekim Devrimi’yle sosyalizmin somut bir alternatif haline gelmesi, “belediye sosyalizmi”nin reformist niteliğini belirginleştirdi. Egemen sınıflar yükselen devrim tehdidi karşısında -başta Avrupa ve ABD olmak üzere- “belediye sosyalizmi”ne göz yumdular.

ve su sosyalizmi" ABD'de "kanalizasyon sosyalizmi" adını alacaktı. En uzun sosyalist yönetim, (1910'dan 1960'a kadar) Wisconsin eyaletinin Milwaukee şehrinde oldu. 1923 yılında ülkenin ilk toplu konut projesini (Garden Homes-Bahçeli Evler) başlattılar. Sokak aydınlatmasının belediyeleşmesi sağlandı; kamusal pazar yerleri kuruldu, şehrin limanları geliştirildi, su arıtması yapıldı. İkinci paylaşım savaşı sonrası şehirdeki siyah nüfus artınca, siyahilerin haklarını da savundular. Eyaletten gönderdikleri temsilciler sayesinde, merkezi düzeyde bir çok hakkı yasalaştırmayı başardılar. (İşçi tazminatı, sendika mülklerinin vergiden muaf tutulması, kadınların maaşlarını doğrudan almaları ve çalışma saatlerinin azaltılması.)

Gerek Avrupa'da gerekse ABD'de yerel yönetimlerin sol partiler eliyle "toplumcu-halkçı" bir karakter kazanması, ülke genelinde hak ve özgürlüklerin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. 19. yüzyılın ortalarından 20. yüzyılın sonuna dek uzanan bu dönemde, Paris Komünü'nden Ekim Devrimi'ne, gelişen ulusal-sosyal kurtuluş hareketlerinden sosyalizmin dünya çapında zaferine kadar sürece damgasını vuran tarihsel gelişmeler, hem "toplumsal belediyeçilik" hem de "sosyal devlet" uygulamalarının zeminini oluşturmuştur. Bunu asla unutmamak gerekir.

Dünyada "toplumcu-halkçı belediyeçilik" örnekleri

'80'li yıllara kadar dünya genelinde yerel yönetimlerde "toplumcu belediyeçilik" yaygındı. Neo-liberalizmle birlikte özelleştirme furyası belediyeleri de saracak ve "toplumcu belediyeçilik" yerini "neo-liberal belediyeçilik" anlayışına bırakacaktı.

'80'li yıllar dünya genelinde "beyaz terör yılları" oldu. Başını ABD'nin çektiği emperyalist-kapitalist sistem, kitlelerin elde ettiği hak ve özgürlükleri gaspedebilmek için büyük bir saldırı başlattı. Bir çok ülkede faşist darbeler yapıldı. Türkiye dahil, dünyanın dört bir yanında neo-liberal ekonomiye geçiş, bu zemin üzerinden sağlandı. Devlete ait her şey, özel şirketlere yok pahasına satıldı. Sermayenin kural tanımaz biçimde dünyada serbestçe dolaşımının önü açıldı. "Sosyal devlet"i rafa kaldırdılar; vahşi kapitalizme yeniden dönüldü.

Bu değişim, yerel yönetimlerin yapısını da değiştirdi. Kentler, kamuya ait kaynakların emperyalist tekellere peşkeş çekildiği birimlere dönüştürüldü. Yerel yönetimleri bir işletmeye çevirdiler. Yerel yöneticilerin görevi de, işbirlikçi tekeller aracılığıyla bölgesini emperyalist tekellerin önüne sermek oldu. Çöp toplamaktan yemek hizmetlerine kadar her şeyi özel sektöre devrettiler.

'80'li yıllar dünya genelinde "beyaz terör yılları" oldu. Başını ABD'nin çektiği emperyalist-kapitalist sistem, kitlelerin elde ettiği hak ve özgürlükleri gaspedebilmek için büyük bir saldırı başlattı. "Sosyal devlet"i rafa kaldırdılar; vahşi kapitalizme yeniden dönüldü.

Bu değişim, yerel yönetimlerin yapısını da değiştirdi. Kentler, kamuya ait kaynakların emperyalist tekellere peşkeş çekildiği birimlere dönüştürüldü. Yerel yöneticilerin görevi de, işbirlikçi tekeller aracılığıyla bölgesini emperyalist tekellerin önüne sermek oldu. Çöp toplamaktan yemek hizmetlerine kadar her şeyi özel sektöre devrettiler. "Vatandaş" yerini "müşteri"ye bıraktı ve kent halkı, parası kadar hizmet alır hale geldi.

"Vatandaş" yerini "müşteri"ye bıraktı ve kent halkı, parası kadar hizmet alır hale geldi.

'89 yılında "sosyalist blok" yıkılınca, dünya ölçeğinde sosyalizmin prestiji sarsıldı; ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerine vurulan darbelerle komünist ve devrimci örgütler güçsüzleşti. Bu durum, sosyal-demokrat, reformist partileri sağa kaydırды, neo-liberalizmin bir parçası haline getirdi. Geçmişte "belediye sosyalizmi"nin başını çeken partiler, faşist ve gerici partilerle adeta aynılaştı. Artık yerel yönetimlerde "toplumcu belediyeçilik" yapmak için bile daha radikal hareketlere ihtiyaç vardı.

1980'den bu yana dünya genelinde geriye gidiş devam ediyor. Faşizm ve dinci-gericilik baskın halde. Buna karşın pek çok yerde direnişler gerçekleşti. "Devrimci-halkçı belediyeçilik" örnekleri yaratıldı. Özellikle Latin Amerika'da '90'lardan itibaren birçok halk ayaklanması yaşandı, sol partiler yerelde ve merkezi düzeyde işbaşına geldiler. Fakat sınıfsal bir perspektife sahip olmadıkları için, en fazla "kimlik siyaseti" yaptılar. Diğer yandan "yerelde iktidar" olmanın sınırları, kendini bir kez daha gösterdi. Ulusal ve enternasyonal düzeyde birlikte hareket yaratılamayınca, yerel iktidarların ömürleri de kısa sürüyordu. Bunlardan öne çıkanları şöyle sıralayabiliriz.

Brezilya-Porto Alegre: Brezilya'nın en büyük eyaletlerinden birinin (Rio Grande do sol) başkenti olan **Porto Alegre**, zaten devrimci bir geleneğe sahiptir. "Topraksız Köylüler Hareketi"nin de önemli bir merkezidir. Brezilya İşçi Partisi, 1989 yılında Porto Alegre'de yönetimi kazandı. O sıralar belediye borca batmıştı, kaynak yetersizliğinden dolayı hizmet yapamaz haldeydi. Yeni yönetim, belediye kaynaklarını sadece halkın temel ihtiyaçlarına harcadı; vergi reformu yaptı ve yolsuzlukların önünü aldı. Bu tedbirlerle iki yıl içinde borçları bitirdiler.

Sonraki yıllarda kentteki okul sayısını üç kat, sağlık merkezi sayısını ise beş kat arttırdılar. Toplu taşıma yaygınlaştı, ülkedeki en iyi toplu taşıma ödülüne layık görüldü. Çöplerin toplanmadığı, içme suyunun ulaşmadığı tek bir mahalle kalmadı.

Elbette asıl başarısı, halkı yönetime katmak oldu. O zamana kadar sadece şikayetçi konumda olan halk, söz hakkını kullanıyor, sorumluluk üstleniyordu. Zaten "toplumcu belediyeçilik" anlayışının "hizmet belediyeçiliği"nden en önemli farkı; halkı "hizmet" alan edilgen konumdan, "hizmetleri belirleyen ve denetleyen" bir düzeye yükseltmektir.

Porto Alegre'yi 16 bölgeye ayırdılar. Coğrafi ve sosyal kriterlere göre kent meclisleri oluşturuldu. Bu meclisler,

belediyeye ait her konuyu tartışıp öneriler sundu. Ayrıca şehir planlama düzenlemeleri, halk sağlığı, eğitim gibi konularda gruplar oluşturuldu. Her bölgeden seçilen temsilcilerle "Belediye Bütçe Konseyi" kuruldu. Eyalet memurları konseyi bilgilendiriyor ve kararlar halka açık toplantılarda, delegelerin oylarıyla belirleniyordu. Böylece kamu kaynaklarının bölgesel ihtiyaçlara göre dağıtılması sağlandı. Her bölgenin nüfusu ve alt yapısı esas alındı. Bölge ne kadar fakirse, yıllık bütçedeki payı o kadar arttı.

Porto Alegre'yi öne çıkaran bu "katılımcı bütçe" uygulamasıdır. Fakat bütün bu uygulamaların burjuva demokrasisi sınırları aşmadığını bilmek gerekiyor. Üstelik geneli kapsamadığı ve iktidarı yıkmayı hedeflemediği için de giderek bürokratikleşti. Öyle ki, Porto Alegre'deki "katılımcı bütçe" uygulaması, Dünya Bankası tarafından "iyi yönetim modeli" olarak gösterildi.

Buna rağmen sonraki yıllarda devlet tarafından kriminalize edildi. Porto Alegre'nin yerel yöneticileri hapse atıldılar. Elbette dünyanın ve ülkenin içinde bulunduğu durum, güç dengeleri, sınıf mücadelesinin düzeyi burada devreye giriyor. Yapılanlar, bir kentle sınırlı kalmayıp ülke genelinde sempati uyandırıyor ve meşruiyeti artıyorsa, yanı sıra yasal düzenlemelerle pekiştiriliyorsa, kalıcılığı veya uzun sürmesi mümkün olabiliyor. Fakat düzen-içi her kazanımın, korunması için bile mücadele etmek gerektiğini unutmadan...

Meksika-Zapatistler: 1994 yılında Meksika'nın Chiapas eyaletinde silahlı ayaklanma ile dört belediye ele geçirildi. Meksika devletinin göstermelik uzlaşma çabaları yeniden şiddete dönüşünce, **Zapatistler (EZLN) 1995'te 38 yerde Zapatista özerk belediyesi kurulduğunu ilan etti.**

Zapatistlerin yerel yönetimleri, halk ayaklanmasıyla "kurtarılmış bölge"lerde gerçekleştiğinden, Porto Alegre gibi seçimle gelen belediyelerden doğal olarak farklıdır. 300 bin kişinin yaşadığı **Zapatista topraklarında karar alma mekanizması aşağıdan yukarıya doğru halkın katılımıyla gerçekleşmiştir. Ve bu dönemde "ikili iktidar" sözkonusudur.** Kendi hukukları vardır. Para ve hapis cezası yerine, işlenen suçun verdiği zararın karşılanması getirilmiştir. En ağır ceza ise, Zapatista topraklarından temelli atılmaktır.

Zapatistler, yerli bir hareketti ve temel meselesi toprak olduğu için, yerli halklara su kaynaklarını ve tarım alanlarını kolektif bir şekilde kullanma ve idare etme hakkı verilmişti. Belediyelerin tüm idari işleri gönüllülerce yürütülüyordu, maaşlı

çalışanı yoktu. Halktan vergi alınmıyor, komite ve konsey üyelerinin ihtiyaçları, o kişileri seçenler tarafından karşılanıyordu. Gelen bağışlar ve yardımlar bir yerde toplanıp “Zapatista Dağıtım Komiteleri” tarafından dağıtılıyordu. Temel ihtiyaçlar, kooperatiflerden alınarak Zapatista marketlerinde satılıyordu. Ayrıca her tür sağlık hizmeti ücretsiz verilmekteydi.

Bu uygulamalara karşın **Zapatistler esas olarak kültürel haklara odaklandılar. Halkın toprak ve özgürlük talepleri yeterince karşılanmadı. Daha önemlisi, emperyalist tarım politikalarına karşı etkin bir mücadele yürütmediler.** Bu durum küçük-üreticilerin yoksullaşmasını getirdi. Geçim sıkıntısı yaşayan köylüler, diğer bölgelere göç etmeye başladı. Zapatistlerin köylüyü yalnız bıraktığı eleştirileri arttı ve kitle desteği azaldı.

Bu çözülmeyi fırsat bilen egemenler, 2008 yılında paramiliter güçleri Zapatista bölgesine soktular, evleri ve tarlaları tahrip edip bazı liderleri kaçırdılar. Sonrasında Zapatistler barışçıl bir harekete dönüştü. Silahlarını sadece paramiliter güçlere karşı savunma amaçlı kullanacaklarını açıkladılar. Meksika genelinde politik bir güç olmayı başaramadıkları gibi, yerelde de güç kaybettiler. Halen varlıklarını korumakla birlikte ilk çıkışlarındaki devrimci özelliklerini yitirdiler. Ve ulusal hareketin sınırlarını bir kez daha göstermiş oldular.

Hindistan’da Naksalitler ve Kerala: Hindistan, eyaletleri, birlikleri, özel statülü bölgeleriyle ve bunların farklı hukuksal işleyişle, karmaşık idari yapıya sahip bir ülke. Bir de “Naksalitler” olarak bilinen **Hindistan Komünist Partisi’nin (HKP-Maoist) etkinliği, yerel yönetimlerde çok farklı uygulamaları ortaya çıkardı. Öyle ki, Hindistan’ın 600’den fazla yönetim bölgesinin yaklaşık 200’ünde Naksalitler değişik düzeyde etkin durumda.** (Naksalit ismi, Batı Bengal’in Naksalbari kasabasında 1967 yılında başlayan radikal köylü ayaklanmasından geliyor. Sonrasında kırsal bölgelerdeki radikal Maoist hareketlerin hepsine Naksalit deniyor.)

2006 yılından sonra yedi eyalete ait çok sayıda bölgede devlet otoritesi zayıflıyor ve fiilen Naksalitlerin yönetimine giriyor. Ve bu bölgeye “kırmızı koridor” diyorlar. Bu koridorun bir ucu Nepal’e dayanıyor. Ülkenin en yoksul kesimleri buralarda yaşıyor. Yoksulluğun boyutunu anlamak için şu bilgi yeterlidir: 1995-2005 yılları arasında devletin tarım politikasından dolayı iflas eden 200 bin çiftçi, bu bölgede intihar ediyor!

Naksalitler önderliğinde bölge halkı, devletin tarım politikasına direnince, emperyalist tekellerin ve işbirlikçilerinin hedefi haline geliyorlar. Hindistan devleti de tekeller için her şeyi yapıyor. Köylüleri

zorla göç ettiriyor mesela. Bir kısmını silahlandırıp Naksalitlere karşı paramiliter güç haline getiriyor. 2009 yılında “yeşil av” dedikleri bir operasyona girişiyorlar. SriLanka’da Tamil Kaplanları’na uygulanan katliama benzer bir saldırıyla Naksalitleri bitirmeyi amaçlıyorlar. Ama Naksalistler önderliğinde direnen halk, bu saldırıları da püskürtüyor. Üstelik Lalgah bölgesi, bir çok hizmeti kamulaştırarak kendi yönetimini kuruyor ve tam 7 ay komün hayatını sürdürüyor. **Lalgah Komünü, askeri bir operasyonla bastırılmasına rağmen “Lalgah ruhu” kırılmıyor.**

Sonrasında Nekalitler, Chhattisgarh eyaletinde bu “ruhu” yaşıyorlar. Fiili yönetim, iç içe geçmiş konsey sistemiyle çalışıyor. Kurumsal bir bina olmadan yönetiyorlar. Bölgedeki toprakları köylülere dağıtıyor ve topraksız köylü bırakmıyorlar. Taban fiyatlarını da yıla ve mahsule göre belirliyorlar. Ülkenin en zengin katmanlarından gelen, ünlü kolejlerde okuyup emperyalist metropollerde yüksek öğrenimini tamamlayan bazı bilim insanları ve aydınlar da yönetime destek veriyor. Binlerce gönüllü çalışmalara katılıyor.

Hindistan’da öne çıkan başka bir yerel yönetim örneği, Kerala’dır. Hindistan’ın en güneyinde yeralan **Kerala, “sol cephe” önderliğinde yaratılmıştır. Uzlaşmacı “sol cephe” hükümetlerinden farklı olarak, demokratik katılım ve taban örgütlenmesiyle önemli işler başarmışlardır.** Kerala’da 1987 ile 1991 yılları arasında merkezi ve eyalet hükümetlerinden bağımsız gelişen “Yeni Demokratik İnsifatif” (YDİ) hayata geçirilmiştir. YDİ, okur-yazarlık kampanyasıyla öne çıkar. Bu kampanya sayesinde Kerala’da okuma-yazma oranı yüzde 100’e ulaşır. Okuma-yazma önündeki en önemli engelin görme bozukluğu olduğunu tespit edince, onbinlerce gözlük dağıtılır. YDİ’ye bağlı “Bilim Hareketi” ise halk arasında bilimsel düşüncüyü yaymaya çalışır. Buna sanat grupları da eşlik eder. YDİ’nin bir başka başarısı da, alt kastlardan insanları öğretmen yapmasıdır ki, egemen algıyı ve düşünce biçimini kırmak bakımından çok anlamlıdır.

Kerala’da petrol ve doğalgaz rezervi bulunmadığından, ısınma ihtiyacı ormandan karşılanmaktadır. Hindistan’daki geleneksel ocaklar ise ciddi hastalıklara yol açar. Yönetim, orman rezervlerini ve halk sağlığını korumak için, ekolojik ocaklar tasarlar; düşük maliyetlerle evlere kurarlar. Böylece yıllık maliyetin 20 katı tasarruf sağlanır. Bu başarıda, mühendislerin köylülere ocakları nasıl yapacaklarını öğretmeleri ve onlara birlikte yapmaları önemli bir rol oynuyor. Ayrıca köylülere harita okur-yazarlığı öğretirler. Bölgedeki kaynakları tespit edebilenin yolu, bölgeyi en iyi bilen köylülerden geçmektedir çünkü. Böylece köylüler, alternatif ekonomik kaynak planlamasının

bir parçası haline gelir. Bütün bu uygulamalar sonucunda, yüzde 300’lere varan verimlilik elde edilir. Daha önce topraktan geçinemediği için işsiz kalan binlerce kişiye iş alanı açılır.

Sonuçta Hindistan, yasal ve yasadışı bir çok yerel yönetim biçiminin yaşama geçtiği bir ülkedir. “Devrimci-halkçı belediyeler” yaratırken, incelenmesi gereken zengin bir deneyime sahiptir.

Türkiye’de “devrimci-halkçı belediyecilik” örnekleri

1973 seçimlerinde Ankara, İstanbul gibi büyük şehirleri kazanan sosyal-demokrat adayların uyguladıkları “toplumsal belediyecilik” örneklerini, geçen sayımızda anlatmıştık. **‘70’li yıllarda yükselen sınıf mücadelesi, CHP gibi bir devlet partisini bile “ortanın solu”na yerleştirmiş, yerel yönetimlerde önemli değişimler yaratmıştı.** Fakat mücadelenin sertleşmesi, düzen sınırlarının ötesine taşması, egemenleri korkuttu. “Toplumsal belediyecilik”in öne çıkan isimleri ‘77 seçimlerinde aday gösterilmediler ve CHP’nin yerel yönetim çizgisi daha geriye çekildi. 12 Eylül sonrası ise “toplumsal belediyecilik” anlayışından tümenden koptular.

12 Eylül ve Özal dönemi, yerel kaynakların emperyalist tekellere aktıldığı neo-liberal belediyecilik dönemidir. ‘89 yerel seçimlerinde sosyal-demokratlar yeniden yerelerde yönetimlere gelmiştir, fakat “toplumcu belediyecilik”ten eser yoktur artık. Sosyal-demokrat belediyeler de özelleştirmeye dayalı yerel yönetim anlayışını sürdürdüler. ‘94 seçimlerinde Refah Partisi, 2000’lerde AKP, yerel yönetimleri ele geçirdi; özellikle AKP döneminde neo-liberal belediyecilik zirve yaptı, özelleştirme rekorları kırdı.

Türkiye’de “devrimci-halkçı belediyecilik” denildiğinde ilk akla gelen isim Fatsa’dır. **Fatsa, “toplumcu belediyecilik” anlayışından farklı olarak halkın katılımını üst düzeye çıkarmıştır.** Aynı zamanda egemenlerin “devrimci belediyecilik” anlayışına tahammülsüzlüğünün en açık göstergesidir. 12 Eylül’ün provasıdır. Dolayısıyla devrimcilerin bir belediyeyi ele geçirmesi ve kısa süredeki başarıları kadar, kazanılan mevzilerin korunması konusunda da öğretici derslerle doludur.

Fatsa deneyimi: Ordu’nun küçük bir ilçesi olan Fatsa, 14 Ekim 1979’da Fikri Sönmez’in (Terzi Fikri) belediye başkanı olmasıyla, ülke çapında tanınır hale geldi. Fakat ne yazık ki ömrü çok kısa sürdü. 270 gün (yaklaşık 9 ay) sonra, 11 Temmuz 1980 tarihinde gerçekleşen “nokta operasyonu” ile yok edildi.

1977 yerel seçimlerinde Fatsa’yı CHP’nin adayı kazanmıştı. İki yıl sonra belediye başkanı ölünce, ara seçim gündeme

‘70’li yıllarda yükselen sınıf mücadelesi, CHP gibi bir devlet partisini bile “ortanın solu”na yerleştirmiş, yerel yönetimlerde önemli değişimler yaratmıştı. Fakat mücadelenin sertleşmesi, düzen sınırlarının ötesine taşması, egemenleri korkuttu. “Toplumsal belediyecilik”in öne çıkan isimleri ‘77 seçimlerinde aday gösterilmediler ve CHP’nin yerel yönetim çizgisi daha geriye çekildi. 12 Eylül ve Özal dönemi, yerel kaynakların emperyalist tekellere aktıldığı neo-liberal belediyecilik dönemidir. ‘89 yerel seçimlerinde sosyal-demokratlar yeniden yerelerde yönetimlere gelmiştir, fakat “toplumcu belediyecilik”ten eser yoktur artık.

geldi. **Fikri Sönmez, Mahir Çayan'ın yoldaşydı, bölgede sevilip sayılan doğa bir önderdi.** Seçimlere bağımsız olarak girdi, tüm partilerin oy oranlarının iki katı bir oyla açık ara başkan seçildi.

O yıllarda devrimci hareketlerin gücü, Fatsa dahil her yerde artıyordu. Seçimlerden önce Fatsa'da "direniş komiteleri" vardı; Fikri Sönmez bu komitelere dayandı. Halkın söz ve karar hakkı, bu komiteler aracılığıyla sağlandı. Seçimlerden sonra Fatsa'nın 7 mahallesinde 11 halk komitesi kuruldu. Yüzlerce kişiden oluşan halk komiteleri, kendi içinde 5 ila 11 kişilik "yürütme" seçtiler. Bunların görevi, halk komitelerinde alınan kararları belediye yönetimine iletmektir. "Halkla İlişkiler" bölümüne ulaşan talepler önce başkana bildiriliyor, başkan da meclisle görüşerek belediye kararı haline getiriyordu.

Fatsa'da en önemli çalışma, "çamura son" kampanyası ile yapılmıştır. Fatsa sokakları yıllardır süren kanalizasyon çalışmaları nedeniyle delik deşiktir ve her tür hastalığa açıktır. Belediyenin olanakları yeterli değildi, Fatsa halkı bu işi üstlendi. Kimisi traktörünü, el arabasını, özel aracını verdi; kimisi işgücünü kullandı. Her köyden onar kişi geldi. Öğrenciler de kazma-kürekle çalışmaya katıldılar. Çevre belediyeler araçları ve işçileriyle destek verdi. Sonuçta 5 yılda yapılamayanlar, 15 günde tamamlandı; tüm sokaklar tertemiz oldu. Bu kampanya, halkın sorunlara sahip çıkma bilincini ve kendine güvenini arttırdı.

Belediyenin bir diğer etkinliği, kültür şenliğidir. 8-14 Nisan tarihleri arasında gerçekleşen halk şenliği, öncekiler gibi "fındık ya da hamsi güzeli seçmek" için değildi; halkı bilgilendirmeyi ve katılımını amaçlıyordu. Fatsa çocuk korusu, amatör tiyatro grupları kurulmuş, yaşlıların katılacağı etkinlikler düzenlenmişti. 7'den 70'e herkesin katıldığı şenlikte, Fatsalılar hem gelen katılımcıları ilgiyle izlediler, hem de kendi yeteneklerini sergileme olanağı buldular.

Ayrıca **"karaborsaya, tefeciye, rüşvete son" kampanyası düzenlendi.** Fatsa'da ısınma amacıyla kullanılan fındık kabuğuna ulaşımında engellerin yıkılması ve uygun fiyatla halka dağıtımını sağlandı. Karaborsaya düşen yağ, mazot, çimento gibi ürünler, ayırım gözetmek-sizin ihtiyaç sahiplerine ulaştırıldı. Ayrıca otobüs terminali, yeşil alan ve yeni cadde-ler hizmete girdi. Kahvehanelerde kumar oynanmaması için caydırıcı önlemler alındı ve kumara son verildi. Kaçak elektriğe, su kullanımına, yapılara izin verilmedi, bunu yapanlara yaptırımlar uygulandı. Belediye meclis toplantıları halka açık yapıldığından, meclis üyelerinin kayırmacılık yapması, rüşvet alması engellendi.

Kısacası Fatsa'da çok kısa sürede

Egemenler Fatsa örneğinin yayılmasını istemezler. Ve her aşamada saldırıya geçerler. Daha seçimler olmadan Fikri Sönmez'e dönük, sivil faşistlerce birkaç kez silahlı saldırı düzenlenmiş, seçimlerin yapılması engellenmeye çalışılmıştır.

12 Eylül'den üç ay önce "nokta operasyonu" adı altında büyük bir saldırıya girilir. Bu operasyonda yüzlerce kişi gözaltına alınır, ağır işkencelerden geçirilir. Aralarında belediye başkanı Fikri Sönmez de vardır. Fatsa'ya yapılan operasyona karşı ciddi bir direniş sergilenmemesi, askeri-faşist darbe hazırlığı içindeki egemenlere cesaret vermiştir. Oradaki kötü sınav, 12 Eylül yenilgisinin de habercisidir.

önemli işler başarıldı. Ama dönemin başbakanı Demirel "orada ayrı bir cumhuriyet var" dedi. Çünkü **halk, komiteleri aracılığıyla kenti yönetmeye başlamış, kendi gücüyle her sorunu çözeceğini görmüştü.** Belediyenin topladığı gelirler, kendisine hizmet olarak dönünce, gelirlerin toplanmasında titizlik göstermiş, belediyeye yardım etmişti. Dahası, **demokrasinin seçimden ibaret olmadığını, halkın yönetime katılması ve denetlemesi gerektiğini yaşayarak öğrenmiş, kendine güveni artmış, örgütlenme ve bilinç düzeyi yükselmişti.** Egemenleri asıl korkutan buydu.

Cunta şefi Kenan Evren, 12 Eylül sonrası bir röportajında şunları söylüyor: "Orada Terzi Fikri diye biri çıkmış, 'devlet benim' diyor... Komite kurmuş, Fatsa'yı o komite yönetiyor. Ne yapıp yapılmayacağını kararını halk veriyor. Veya halk adına o komite... Devlet otoritesi sıfır. Devlet kanunları Fatsa'da işleniyor."

Onun için Demirel, faşist katliamların gerçekleştiği sırada "Çorum'a değil, Fatsa'ya bakın" diyerek hedef gösterecektir. Ona göre Fatsa bastırılmazsa "yüz Fatsa daha çıkar." 12 Eylül öncesi toplumsal hareket düşünüldüğünde, bu tespit yanlış sayılmaz. Egemenler Fatsa örneğinin yayılmasını istemezler. Ve her aşamada saldırıya geçerler. **Daha seçimler olmadan Fikri Sönmez'e dönük, sivil faşistlerce birkaç kez silahlı saldırı düzenlenmiş, seçimlerin yapılması engellenmeye çalışılmıştır.** Seçimlerden sonra ise, belediyeye verilen ödeneğin kesilmesi, Fatsa'daki tekel bayilerine mal gönderilmemesi gibi yöntemlerle zorda bırakmak istenmiştir. Vali değiştirilmiş, atanan faşist vali, çevre ilçelerdeki sivil faşistleri örgütleyerek devletin operasyonlarına zemin hazırlayacak provokasyonlar yaptırmıştır.

Ve son olarak 12 Eylül'den üç ay önce "nokta operasyonu" adı altında büyük bir saldırıya girilir. Bu operasyonda yüzlerce kişi gözaltına alınır, ağır işkencelerden geçirilir. Aralarında belediye başkanı Fikri Sönmez de vardır. İşkenceler ve cezaevi yaşamı sonucu hastalanan Sönmez, 4 Mayıs 1985'te cezaevinde ölür.

Fatsa'ya yapılan operasyona karşı ciddi bir direniş sergilenmemesi, askeri-faşist darbe hazırlığı içindeki egemenlere cesaret vermiştir. Oradaki kötü sınav, 12 Eylül yenilgisinin de habercisidir.

İzmir-Dikili: Osman Özgüven, 1984-1994 ile 2004-2013 yılları arasında Dikili'de belediye başkanlığı yaptı; '73-'77 döneminde CHP'li belediyelerin "toplumcu belediyeçilik" anlayışını yaşama geçirmeye çalıştı. **Bireysel çabalarıyla '70'li yılların belediyeçiliğini 2000'li yıllarda taşımaya gayret etti.**

İnşaat mühendisi olan Özgüven, başkan seçildiğinde inşaat malzemeleri satan dükkanını kapattı, ticari faaliyetlerine son verdi. Başkanlık döneminde hiç bir mal varlığı edinmedi, halen emekli maaşıyla geçindiği söylenir. Türk-Yunan ilişkilerini geliştirip Ege'deki dostluk kapısını aralayan kişi olarak da tarihe geçti. Ulusal ve uluslararası festivallerle Dikili'yi tüm dünyaya tanıttı.

Dikili'de ulaşımı ücretsiz hale getirdi. Ekmeği, o dönemki fiyatın yarısına sattı, üstelik bundan zarar edilmediğini de gösterdi. Suyun yaşam hakkı olduğunu savundu, 10 tona kadar sudan para almadı. Bundan dolayı yargılandı. Ayrıca halk sağlığı merkezlerinde tahlilleri 1 TL gibi sembolik ücretlere indirdi. Ambulanslar hastaları İzmir'e ücretsiz taşıdı. Bir gezici kütüphane kurarak evlere kitap servisi yaptı vb...

Bu tür uygulamalardan dolayı adı "Komünist Osman" a çıktı. Hatta bu isimle belgeseli çekildi. Yaptıkları, o dönemki sosyal-demokrat belediyelerden çok farklıydı. AKP'nin FETÖ'cü damgası vurarak devrimci-demokrat kişileri kamudan tasfiyesinden o da nasibini aldı; yargılandı, görevden alındı.

Osman Özgüven'in en önemli etkisi, belediyeyi "halk komitele-ri-meclisleri" gibi halkın doğrudan katılımını sağlayacak örgütlenme modeliyle yönetmemesi; kişisel çabasıyla halkçı düzenlemeler yapmasıdır. Devrimci belediyeçilikle bu noktada ayrılır. Oysa egemenleri en fazla korkutan, halkın yönetmeyi öğrenmesi; kendi örgütleri aracılığıyla söz, karar ve yetki sahibi olmasıdır. Bunun olmadığı yerlerde yapılan iyileştirmeler, buza yazılan yazı misali kaybolmaya mahkumdur. Aslanan halkın bilinç ve örgütlülük düzeyinin yükselmesidir. Devrimci belediyeçiliğin kıstası da budur.

Dikili'de yapılanlar, CHP'nin yerel yönetim anlayışını aştığından, partisi tarafından sahiplenilmedi. Dahası Osman Özgüven'in çizgisini sürdürmek isteyenler, CHP yönetimince aday yapılmadı. Dikili örneği kişisel çabalarla yapılanların sınırlarını da göstermiş oldu.

Dersim-Ovacık: Fatsa sonrası "devrimci-halkçı belediyeçilik" anlayışı Ovacık'ta yaşam buldu. "Sosyalist Meclisler Federasyonu" (SMF) üyesi olan Fatih Mehmet Maçoğlu, 2014'te Ovacık belediye başkanı oldu. Yasal engelleri aşabilmek için TKP adına seçimlere girmişti, o yüzden TKP'nin ilk belediye başkanı olarak bilindi; "Komünist Başkan" olarak anılmaya başlandı.

Ovacık modeli, en çok kooperatifleriyle öne çıktı. Bölgede yetişen kuru fasulye, nohut gibi ürünlerin organik bir

şekilde yetiştirilmesi ve ülkenin dört bir yanına satılması, kooperatifler sayesinde mümkün oldu. Devlet hazinesine ait 650 dönümde yapılan üretimle elde edilen ürünler, aradan tefeci ve tüccarı çıkarak az bir karla satıldı. Bu faaliyet “üretici belediyeçilik”in yaşama geçmesi, üreticiden tüketiciye sağlıklı gıdaların doğrudan ulaşımı bakımından önemliydi. Elde edilen kazanç, çiftçilere pay edildikten sonra, **üreticiye tohum desteği, yeni makineler alma, yoksul öğrencilere burs verme şeklinde dağıtılıyordu.** Yanı sıra iş insanlarından da bağış alınarak “burs ağı” genişletildi. Dersim’de yoksul öğrencilerin okuma oranının yükselmesinde ve sınavlarda büyük başarı göstermelerinde bu çabanın rolü büyüktür.

Halkla doğrudan ilişki kuruldu. Belediyenin kapıları açıldı, isteyen herkesin belediye başkanıyla görüşmesine olanak sağlandı. Başkan, korumasız biçimde halkın içinde dolaştı, makam aracını kullanmadı. Su fiyatları düşürüldü. Belli saatlerde merkezden ilçelere ücretsiz belediye otobüsleri koyuldu. Ayrıca belediye binasının içinde 10 bin kitabın yer aldığı bir kütüphane açıldı.

Daha önemlisi, belediye bütçesi şeffaf hale geldi. Gelir ve giderler belediye binasına asılarak herkesin görmesi sağlandı. Madenler başta olmak üzere bölgenin kaynaklarının emperyalist tekellere peşkeş çekilmesine karşı duruldu, doğanın korunmasının önemli bir parçası haline geldi.

Maçoğlu, 2019’da Dersim’de başkan oldu. Dersim’de önceki dönem HDP kazanmış, sonra kayyum atanmıştı. **Kayyum, 74 milyon borç bırakmıştı. Borçlardan dolayı belediye, İller Bankası’ndan para alamaz oldu. Çalışanlarının bile maaşlarını ödeyemez hale geldi.** Üstelik yurtdışından yapılan yardımlar bloke edildi. Çok sınırlı kaynaklarla, 5 yıl içinde bu borcun yaklaşık 3’te 2’sini ödemeyi başardılar.

Bu zor şartlar altında kente hizmet sunmaya çalıştılar. **Yol, park, bahçe vb hizmetleri ihalelerle değil, kendi öz gücüne dayanarak yaptılar.** Örneğin 1 milyon TL’ye mal olacak bir yolu, halkın katılımıyla 300 bin TL’ye bitirdiler. Üstelik en az 3 hafta sürecek bir işi, iki günde yaptılar. **Maçoğlu bu çalışmaların bizzat içinde yer aldı. Ovacık’ta köylülerle birlikte tarla ektiği gibi, Dersim’de işçilerle birlikte yol yaptı.** Yanı sıra Dersim’de ürün çeşitlerini arttırarak kooperatifleşmeyi sürdürdüler. Belediye işçilerinin çalışma saati 7 saate düşürüldü, ücretleri yükseldi. 8 Mart, tatil günü ilan edildi, kadınlara her ay regl izni verildi. Dersim festivali yeniden canlandırıldı vb...

Gerek Ovacık’ta gerekse Dersim’de “devrimci-halkçı belediyeçilik” yönünde önemli işler yapıldı. Fakat

komite-meclis türü biçimlerle halkın yönetime katılımının sağlanması, kitlelerin örgütlenme-bilinç düzeyinin yükseltilmesi, uygulamaların sonrasında da sürecek biçimde kalıcı hale getirilmesi bakımından zayıf kaldığı söylenebilir.

Sonuç yerine

Sıraladığımız örnekler dışında gerek dünyada gerekse ülkemizde pek çok “toplumcu” veya “devrimci-halkçı” belediyeçilik örneği yaşanmıştır. Biz burada öne çıkan, fark yaratan deneyimler üzerinde durduk. Mesela ülkemizde Dersim’in Mazgirt, Pertek, Hozat gibi ilçelerinde, Hatay’ın Samandağ, Aknehir Beldesi’nde, Artvin-Hopa’da, Rize’nin Fındıklı ilçesinde halkçı uygulamalar yapan yerel yönetimler oldu. Fakat bunlar verdiğimiz örneklerin gerisinde kalan veya tekrarı olan örneklerdi.

Ayrıca Kürt illerinde ‘70’li yıllarda Diyarbakır, 2000’lerden sonra birçok il ve ilçede Kürt hareketinin kazandığı yerel yönetimler sözkonusudur. **Bu yönetimler ulusal bir karakter taşıdığı için, yapılanlar esas olarak kültürel haklarla sınırlı oldu. “Çok dilli belediyeçilik” ve “kadın sığınma evleri” öne çıktı. Halkçı uygulamalar yönünden ise, bir model yaratılamadı.**

Şüphesiz hepsinden çıkarılması gereken olumlu-olumsuz tonlarca ders var. Temel bazı noktaların altını bir kez daha çizmek gerekirse:

En başta seçimle işbaşına gelen yerel yönetimlerle, halk ayaklanmaları ile “kurtarılmış bölgeler”de gerçekleştirilen yönetimler arasındaki farkı ayırt etmek gerekiyor. Fakat merkezi iktidar ele geçirilmediği sürece -yerelde iktidar olunsu bile- sınırlı ve kısa ömürlü olacağı, sosyalist bir belediyeçiliğin yapılamayacağı görülüyor. Yerel yönetimler asıl olarak kapitalizmin vahşiliğini törpüleme, sınırlama görevini yerine getiriyorlar.

İkincisi, yerellik temelinde gelişen toplumsal mücadeleler, özellikle ekonomik ve politik krizlerin olduğu zamanlarda ortaya çıkıyor. Böyle anlarda toplumsal tepkilerin ilk dışavurumu yerellerde oluyor, alternatif politikalar oralarda deniyor. Fakat kapitalist üretim sürecinin dışına çıkılmadığı koşullarda, ya sönümleniyor, ya da yenilgiye uğruyorlar. Hatta sistem içerisine soğruluyor, onun bir aracına dönüşüyorlar.

Üçüncüsü “toplumcu” veya “devrimci-halkçı” belediyeler, halkın örgütlenme ve bilinç düzeyini yükseltmezse, katılımı ve denetimi zayıflatırsa, zaman içinde bürokratlaşıp diğer belediyelerle aynlaşıyor. Başlangıçta yarattıkları umut, sonrasında derin bir hayal kırıklığına dönüşüyor. Böyle bir durumda, karşı-devrimin saldırısı karşısında zayıf düşüyorlar, halk tarafından sahiplenmiyorlar.

Yerel yönetimler, hak ve özgürlükler mücadelesinin önemli bir parçasıdır. Bu yönetimlerin iyileştirilmesi, halkın yararına çalışır hale getirilmesi; komünist ve devrimcilerin kitlelerle bağlarını güçlendirmeye, özgürlük alanlarını genişletmeye de yarar. Her reform mücadelesinde olduğu gibi, kitleler kendi deneyimleriyle eğitilir, gerçekleri daha net görmeye başlar. Tabi ki, devrim ve sosyalizm hedefinden şaşmadan, yerel yönetimleri devrimin kaldıraçları olacak şekilde değerlendirmek koşuluyla...

Bu deneyimlerin özü; kapitalist sistemde yerelde yapılan iyileştirmelerin sınırlı kalmaya mahkum olduğudur. Bir belediyeyi sosyalistler kazansa bile, oraya sosyalizm gelmeyecektir. Fakat kar amaçlı, rantçı belediyeçilik yerine halkçı-devrimci belediyeçilik mümkündür ve yapılmıştır. Bunu yaparken, halkta rehaveti ve muhtaçlığı değil, hak alma bilincini geliştirmeli ve merkezi yönetime karşı mücadeleyi örgütlemelidir. Ekonomik taleplerle siyasal taleplerin içiçeliğini göstermeli, bunları birleştirmelidir. Dolayısıyla yerel siyaset, ulusal ve uluslararası siyasetle birlikte ele alınmalıdır. Yerel şovenizme, mikro milliyetçiliğe düşmeden, mekan fetişizmi yapmadan, ülke içinde ve dünya çapında birlikler oluşturmalıdır.

Devrimci-halkçı belediyeciler, kendilerini varolan yasalarla sınırlamazlar. Önlerine çıkan yasal-yasadsız her tür engeli aşmakla, yasaları fiilen delmekle karşı karşıyadırlar. Yasaları değiştirmek de ancak bu şekilde verilecek bir mücadeleyle mümkün olur.

Yerel yönetimler, hak ve özgürlükler mücadelesinin önemli bir parçasıdır. **Bu yönetimlerin iyileştirilmesi, halkın yararına çalışır hale getirilmesi; komünist ve devrimcilerin kitlelerle bağlarını güçlendirmeye, özgürlük alanlarını genişletmeye de yarar.** Her reform mücadelesinde olduğu gibi, kitleler kendi deneyimleriyle eğitilir, gerçekleri daha net görmeye başlar. Tabi ki, devrim ve sosyalizm hedefinden şaşmadan, yerel yönetimleri devrimin kaldıraçları olacak şekilde değerlendirmek koşuluyla...

Yerel yönetimlere bu bakış açısıyla talip olunmalı, bugüne dek yaşanan deneyimler ışığında daha ileri adımlar atılmalı, devrimci-halkçı belediyeçilik örneklerine yenileri eklenmelidir.

Kaynakça

*İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu–Engels

*Seçme Eserler III - Lenin

*Demokrasi Arayışında Kent - Kürşat Bumin

*Yerel Yönetimler–Ruşen Keleş, FehmiYavuz

*Devrimci-halkçı YEREL YÖNETİMLER

A Kerim Gültekin, İbrahim Gündoğdu

*Toplumcu Belediyeçilik–

Derleyen: İhsan Kamalak, Hüseyin Gül

*Hindistan’da Toplumcu Bir Deneyim:

KERALA – Thomas İsaac

*Belediye sosyalizmini hatırlamak -

İhsan Gülhan, Sendika org

*Walton, ‘Belediye Sosyalizmi’ geleneğini

diriltmeye geliyor - Joshua Kluever

*Yerel yönetimler tarihine genel bakış – Tamer

Uysal

*Yerel yönetimler okulu – İlhan Tekeli

*Sosyal belediyeçilik nedir, Sosyalist belediyeçilik

nedir – Aziz Kacaimamoğlu

*Kooperatifler ve Yerel Yönetim–Metin Yeğin

*Yerel yönetimlere yaklaşım üzerine –

Proleter DEVRİMCİ DURUŞ sayı: Ocak 2015

DEVİRİMÇİ DURUŞ

DÜZEN PARTİLERİNE OY YOK!

Çözüm
sandıkta değil,
mücadele gücümüzde!

